

KONGL. MAJ:TS
ÖFVERSTÅTHÅLLARES

UTI

Stockholms Stad

TILL

KONGL. MAJ:T

I UNDERDÅNIGHET AFGIFNE

FEMÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1828, 1829, 1830, 1831 och 1832.

STOCKHOLM,
ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET.

1834.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Öfverståthållares uti Stockholms stad till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne femårs-berättelse, för Åren 1828, 1829, 1830, 1831 och 1832.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB).

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS
ÖFVERSTÅTHÅLLARES

UTI

Stockholms Stad

TILL

KONGL. MAJ:T

I UNDERDÅNIGHET AFGIFNE

FEMÅRS-BERÄTTELSE,

för Åren 1828, 1829, 1830, 1831 och 1832.

STOCKHOLM,
ECKSTEINSKA BOKTRYCKERIET.

1834.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
1:o Om Stadens allmänna beskaffenhet.....	3.
2:o Innevånare.....	8.
Folkmängd.....	8.
Födde.....	9.
Döde.....	9.
Folkets lynne, bildning, sedlighet, konst- och näringshåg samt välmåga.....	10.
Kongl. Polis-Kammarens Arbets-Förteckningar utvisa, att för fylleri blifvit till böter fälde.....	11.
3:o Näringar.....	12.
4:o Politie.....	59.
Allmänna anstalter till sedlighetens och ordningens bibehållande.....	59.
Police-betjeningen.....	59.
Stockholms Stads Militair-Compagnie.....	59.
Stadens Brandvaks-Compagnie.....	60.
Brandsläckningsanstalterne.....	61.
Gatornes underhåll och renhållning.....	62.
Gatornes upplysning.....	62.
Skjutsningsskyldigheten.....	63.
Numerering af Hus och Gårdar.....	64.
Fängelser.....	64.
Fångvård.....	64.
Undervisnings-, Fattigförsörjnings-, Sjukvårds- och Arbets-Inrättningarne.....	65.
A) Läroverk och Scholor.....	65.
De som lyda under Kongl. Direktionen för Stadens Undervisningsverk.....	65.
Scholor, ställda under öfverinseende, dels	

af Stadens Consistorium eller Kongl. Hof-Consistorium, dels af särskilda Directioner och Styrelser.....	67.
Frimurare-Barnhusets och Allmänna Barnhusets Scholor.....	70.
Hufvudstadens allmänna undervisnings- och bildnings-anstalter.....	71.
För öfrigt torde här böra nämnas: Kongl. Theaterns Elev-Schola, Kongl. Musikaliska Akademien, Kongl. Målare- Akademien, Institutet för Blinda och Döfstumma, beläget vid Manilla, och Kongl. Krigs-Akademien vid Carlberg, samt slutligen Mariæbergs Läroverk.....	73.
Privata Schol-Inrättningar.....	73.
Uppfostrings-Schola efter Hillska Metoden.....	73.
B) Fattigvårds- och Pensions-anstalter, samt andra Barmhertighets-Inrättningar.....	74.
Stadens Territorial-Församlingars Allmänna Fattigvård.....	74.
Vid Militär-Corpsar och Församlingar särskilt stiftade Understöds-fonder och Fattig-anstalter.....	75.
Öfriga Milda Stiftelser, samt Pensions- och Understöds-inrättningar.....	77.
Pant-Låne-Contor.....	89.
C) Sjukvårds-Anstalter.....	91.
I. Stockholms Stads och Läns Curhus..	92.
II. Danviks Hospital och Därhus samt Enkhus-Inrättning.....	92.
III. Kongl. Serafimer-Ordens Lazarettet.	92.
IV. Det till följd af nyss åberopade Nådiga Förordnanden för	

Hufvudstaden anlagda Provisoriska Sjukhus.....	93.
V. Allmänna Garnizons-Sjukhuset.....	94.
VI. Kongl. Flottans Stations Sjukhus å Castellholmen.....	94.
D) Arbets- och Corrections-Inrättningar.....	95.
Norra och Södra Allmänna Arbets- och Corrections-Inrättningarna.....	95.
Fabriks-Arbetshuset.....	96.
5:o Stadens Inkomster och Utgifter, samt kostnad för Stadens Styrelse.....	96.
A) Stadskassan, som af Stadens Drätsel-Commission förvaltas, har haft följande inkomster.....	97.
B) Borgerskapets Ordinarie Contributions-summa till Staden.....	100.
C) Börs- Bro- och Hamnbyggnads-Fonden.....	101.
D) Brandvakts-Cassæ-Administrationen.....	104.
E) Stockholms Stad, inqvarteringskyldighet.....	105.

Tabellbilaga

Tabellariskt Sammandrag öfver Inkomst och Utgift i och för Byggnaderna vid Allmänna Arbets- och Corrections-Inrättningarne i Stockholm nedannämnde år

Tabell för Stockholms Stad

Tabell utvisande Allmänna Arbets- och Corrections-Inrättningarnes i Stockholm tillstånd och förhållande i Statistiskt och Oeconomiskt hänseende nedannämnde år. Norra Inrättningen. Södra Inrättningen

---

Stormächtigste Allernädigste Konung!

Den underdåniga Berättelse om Hufvudstaden Stockholms tillstånd i Ekonomiskt och Statistiskt afseende, hvarmed Öfver-Ståthållare-Embetet, enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga befallning i skrifvelse den 4 Maj 1827, bör hvart Femte år till Eder Kongl. Maj:t inkomma, får jag nu, med iakttagande, så vidt möjligt är, af den ordning och de gränсор, som i meddelte Formulairer äro af Eder Kongl. Maj:t till noggrann efterföljd föreskrifne, i underdånighet afgifva ifrån och med 1827 års början, eller den tid, hvarvid Öfver-Ståthållare-Embetets den 29 Augusti 1828 lemnade Berättelse slutas; och ehuru ifrågavarande Berättelse egentligen icke skulle sträckas längre än för Fem år, eller till slutet af år 1831, anser jag mig likväl, med afseende derå att, jemlikt Högstberörde Nådiga Skrifvelse, den förra Berättelsen rätteligen bördt innefatta äfven 1827, såframt de dertill nödige upplysningars anskaffande då kunnat medhinnas, nu böra utsträcka Berättelsen ända till 1832 års slut, på det densamma må blifva liktidig med de Fem-års-Berättelser, som af Eder Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länen i underdånighet afgifvas.

1:0 Om Stadens allmänna beskaffenhet.

Belägen i en af de bördigaste delarna af Riket, på ett sundt ställe samt i den vackraste nejd, invid Saltsjön och Mälaren, med tillfälle till vidsträckt In- och Utrikes handel samt lätt och rik tillförsel af lifsmedel och andra varor, eger Stockholm i dessa afseenden utmärkta fördelar, hvilka, i förening dermed att Staden är hufvudsätet för Rikets Styrelse, måste lyckligt inverka till Stadens tillväxt och förkofran, som också på det hela kan anses vara fortgående, ehuru framstegen ingalunda motsvara hvad man borde kunna påräkna i följd af de flera förmånliga förhållanden, hvaraf Staden är gynnad.

Finnlands skiljande från Sverige synes hafva haft en menlig inverkan på Hufvudstaden och dess Näringar; sedan denna tid har Stadens rörelse och befolkning endast långsamt stigit, samt under vissa perioder icke ens varit i tilltagande; och det visar sig alltmer, att serdeles ingripande åtgärder fordras, om Hufvudstaden skall kunna uppblomstra till ett välstånd och en betydenhet, som står i förhållande till de framsteg Landet i allmänhet gjort i näringsflit, odling och folkmängd.

Staden idkar likväl en betydlig industri och rörelse, af stort och välgörande insflytande på Landsorterne, helst den är det egentliga afsättningsstället för Rikets nästan alla Prowinsers öfverskotts-produkter, såsom spannmål, jordfrukter, brännvin, fisk, viktualie-varor, kreatur, ved, trädvaror, jern m. m., och i utbyte förser dessa orter med andra behöfliga varor och tillverkningar, bland hvilka en icke ringa del afsättes ifrån de flercaldiga fabriker, som i Staden finnas.

Den tillförsel Stockholm sålunda från Inrikes orter erhåller, är ganska anseelig och af en del Artiklar i tilltagande. Med beräkning af införseln ifrån Finland af ved, fisk och viktualier, är tillgången i Staden på alla nödvändighets-artiklar, emot billiga priser, fullt motsvarande behofvet, och var det äfven, utan särdeles stegring i priserna, den tid Quarantäns-anstalterna emot Choleran försvårade och något minskade importen ifrån Finland.

Ehuru än mycket återstår att önska i afseende på så väl Stadens förskönande genom byggnader och anläggningar som åtskilliga härvarande nationelle eller municipale Inrättningsars förbättring; hvilket, i synnerhet för brist på erforderliga medel, endast småningom kan verkställas, men dock kunde inom en kortare tiderymd tillvägabringas, om ett måttligt Stats-anslag årligen tills vidare blefve lemnadt att för sådant ändamål, efter en antagen plan, oafhængigt af Underhålls-anslaget för kronans hus, och byggnader, disponeras i sammanhang med de tillgångar Staden för sin del har att använda; är likväl Stockholm icke utan den utmärkelse i skönhet, prakt och bekvämlighet, hvarpå man eger att göra anspråk i en Hufvudstad; och flera dertill bidragande kostsamma åtgärder hafva under sednare åren blifvit vidtagne.

Bland dessa böra i första rummet med underdånig tacksamhet ihogkommas de utmärkta förskönningar, som Djurgården, Stockholms Innevänares mest älskade Promenade-plats, erhållit, på Eder Kongl. Maj:ts egen bekostnad, och till ett oförgätligt minne af Eder Kongl. Maj:ts höga omvårdnad för Hufvudstaden. — Den under innevarande år öppnade och

nästan fullbordade Canalen från Djurgårds-Brunns-Viken framåt Saltsjöb., skall ej blott väsendteligen bidra till nejdens förskönande, utan äfven blifva af nytta genom den lättare kommunikation, som sålunda är beredd för dem, hvilka med båtar färdas emellan Skärgården och Staden, äfvensom genom medförd förbättring i traktens förut mindre sunda beskaffenhet.

Kongl. Vetenskaps Akademien, som i dess nyligen inköpte stora hus vid Adolf Fredriks Kyrka uppställt och ordnat sine anseelige Samlingar, till hvilka Allmänheten lemnas tillträde, har derigenom gjort början till afhjelpande af den med skäl öfverklagade bristen på Museer inom Hufvudstaden. I synnerhet påkallas af behofvet anskaffandet af en passande local härstädes för ett Riks-Museum, der de många dyrbara konstalter, som nu, okände för de fleste, finnas på flere ställen spridde och undan-gömde, kunde samlas och under en omsorgsfull uppställning och vård hållas tillgängliga för Allmänheten. Stockholm torde numera vara nästan den enda anseeligare Hufvudstad i Europa, som ännu är i saknad af större Allmänna Förettagningar af detta slag, hvilka på en gång lifva sinnet för Konster och Vetenskaper, och utgöra en prydnad och utmärkelse för den ort, hvarest de finnas.

Af de byggnader, anläggningar och förbättringar inom Staden, som för Börs- Bro- och Hamn-byggnads-Fondens eller Stads-Cassans medel sedan år 1827 blifvit verkställda, må här nämnas, Quaibyggnadens fullbordande framför Carl XII:s Torg och fortsättning vid Blasieholms hamnen, anläggningen af en Promenade-plats på östra halfrundeln nedanför Stora Bron öfver Norrström; en ny försäljnings-hamn emellan Kyrkoholmen och det så kallade Sillhofvet; nya Magasiner; en ny Tackjernsväg samt nytt Våg- och Mätare-hus å sistnämnde ställe; en ny byggnad af sten på Kyrkoholmen till försäljning af grönsaker; Hötorgets utvidgande, och in-rättning af ett Våghus derstädes; inköp och nedrifning af ej mindre 2:ne större förfallne Stenhus vid Köpmans-Torget och Österlånggatan, för att erhålla utrymme vid möjligen inträffande eldsvådor, och åstadkomma en friare luftvexling i denna trängt bebyggda del af Staden, än ock af flere eldsfarlige och vanprydliga träbyggnader vid Nybron; iståndsättandet af den dervid belägna Hamnen m. m.; jemte reparationer å flere äldre byggnader och anläggning; Hvarutom Staden lemnat betydliga bidrag för den verkställda tillbyggnaden af Kongl. Serafimer-Lazarettets hus.

Äfven för Statsverkets räkning hafva under denna tid många nyttiga och för Staden prydliga byggnader blifvit fullbordade, fortsatte eller företagna, nemligen: Lejonbackens ombyggnad, Garnisons-Sjukhuset på

Kungsholmen, Andra Lif-Gardets Cassern, Svea Artillerie-Regementes Stall, Kyrkan och Cassernen på Skeppsholmen och Quai-anläggningen vid Mynnet; äfvensom Carl XIII:s Torg blifvit utvidgadt medelst planering och trädplantering å den plats, der Kongl. Dramatiska Spectakel-huset förut stått. För att ytterligare försköna denna vackra plats och dess omgifning, hvars belägenhet företrädesvis påkallar en sådan omsorg, återstår i första rummet, att de dervid befintlige förfallne och vanprydande Trädskjul, som till Magasiner för Kongl. Operans decorationer och andra effecter begagnas, blifva nedrifne, och att Kongl. Operahuset på östra sidan erhåller en passande tillbyggnad; hvarom jemväl underdånig framställning hos Eder Kongl. Maj:t nyligen af mig blifvit gjord.

Flere byggnadsföretag af betydighet hafva ock af enskilde personer blifvit utförde, bland hvilka utmärka sig för storlek och prydlighet så väl Bagaren Piehls hus vid Drottninggatan, som den af nu mera aflidne Sockerbruks-Idkaren Dybeck började och af hans Arfvingar fortsatte Byggnad vid Brunkebergs Torg, der för öfrigt de tillgränsande gamla trädhusen allt mer och mer nedrifvas, och med byggnader af sten ersättas. — Enligt de ifrån Stadens Politie- Embets- och Byggnings-Collegium meddelde Tillstånds-Resolutioner, hafva ifrån 1827 års början till 1832 års slut, i enskilde personers Egendomar inom Hufvudstaden, 159 nya byggnader blifvit uppförde och 253 undergått större reparationer; hvarförutan många byggnader, och deribland H. K. H. Prins Carls Palais och Kongl. Operahuset, till det yttre blifvit reparerade och vunnit ett prydligare utseende.

I allmänhet sakna likväl byggnaderne i Hufvudstaden en smakfull Architecture, serdeles flere af dem, som i sednare tider blifvit uppförde; och önskligt vore, att ändring deri kunde åstadkomma, så att nya byggnader åtminstone erhålla vackrare proportioner och några ornament. Sådant är också afsedt i det förslag till en ny Byggnans-Ordning, som nu är under utarbetande, för att i underdånighet Eder Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning underställas.

De betydliga nybyggnaderna oaktadt, bibehåller sig likväl egendomsvärdet högt och hyrorna fortfara att vara stegrade; hvartill, jemte ökad lyx af boningsrum, mycket torde bidraga trädhusens, genom ersättningar af Brandförsäkrings-Verket uppmuntrade, nedrifning, derigenom sannolikt i sednare åren försvunnit boningsrum för ett större antal människor, än det, som behor de i stället nybyggda stenshusen. Häraf har den menliga följd inträffat, att den fattigaste Folk-classen, som vanligen har sitt hem-

vist i de på Malmarne belägne sämre husen af träd, emedan hyrorna der äro lägre, och icke kan utan mycken kostnad förskaffa sig bekvämare rum, sammanpackar sig i trånga boningar, så att stundom i ett enda rum finnas flere hushåll, hvilket måste förorsaka osundhet och sjukdomar. Till denna olägenhets afhjelpande synes det nödigt vidtaga sammanverkande åtgärder för byggnadsföretags befordrande. I detta afseende har jag redan i underdånighet föreslagit införandet af en friare täflan i Byggmästare- och Murmästare-yrkets utöfning, som nu inom Hufvudstaden, med få undantag, är underkastad de allmänna Skrå-författningarnas tvång. Till ändamålets vinnande skulle otvifvelaktigt äfven bidraga, om skattefrihet under några år beviljades för nybyggnader.

Såsom skadligt inverkan på Stadens sundhet, kan med skäl anmärkas uppgrundningen af Clara Sjö, de på ett och annat ställe inom broarne befintliga Rerservoirer för orenlighet, husens allt för täta sammanbyggnad och trånga gator i den inre delen af Staden inom Broarne, äfvensom Gatornas i allmänhet mindre goda beskaffenhet. Den första af dessa olägenheter skall upphöra genom den äfven i flera andra afseenden så nyttiga uppmuddring och upprepning, som i nämnde Sjö redan blifvit företagen och kommer att skyndsamt fullbordas medelst ett större Mudderverk med Ång-Maschin, som Staden nyligen inköpt.

Till Reservoirernas afskaffande och förflyttande, samt i allmänhet till förbättring i denna del af Sundhets-Policen, hafva åtskillige försök blifvit gjorde, hvilkas framgång dock i hög grad försvåras af Hufvudstadens stora vidsträcktighet, som vållar att de kostnader, hvilka erfordras för att i detta fall åstadkomma fullt nöjaktiga resultat, på det hela öfverstiga den jemförelsevis ringa befolkningens vilja eller förmåga.

Hvad åter beträffar Gatorna, hvilka, såsom i allmänhet illa lagde med ojemn sten och saknande Trottoirer, äfvensom på de fleste ställen huggna rännstenar, äro ej allenast mycket svåra att renhålla, utan äfven obehägnare för åkande och i synnerhet för gående personer; så fordras för deras förbättrande en tjenligare stensättning, än den nu brukliga, och att rännstenarne öfver allt läggas af huggen sten, hvilket ock är taget i betraktande vid den nya Byggnads-Ordningens utarbetning. I hvad mån och med hvilken fördel macadamiserade Gator, som i synnerhet i England brukas, här kunna införas, kommer att visa sig genom det försök, som med Eder Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd nästa våhr skall verkställas med en Gata, hvars underhåll det tillhör Eder Kongl. Maj:t och Kronan att bekosta. Så länge Gatornes underhållande besörjes af Husegarne hvar för

sig, såsom nu äger rum, ligger deruti ett svårt hinder för verkställig-
 ten och tillsynen deröfver. Undersökningar äro derföre å bane, för att
 utröna, om det icke skulle vara verkställbart, till fördel så väl för saken,
 som för de underhållsskyldige, att emot en årlig contant afgift af dem,
 förena hela bestyret med Gatornes stenläggning och underhållande, äfven-
 som med Gatulyshållningen, under en gemensam Styrelse för hela Huf-
 vudstaden; hvarförutan det är föga tänkbart, att kunna erhålla goda och
 väl nivellerade Gator, samt en jemn lyshållning derå, och sålunda uti
 denna vigtiga del af allmän ordning och Police inom Staden uppnå en
 fullkomlighet, som tål jemförelse med förhållandet i andra Hufvudstäder.

2:0 Innevånare.

Stadens *Folkmängd* har under ifrågavarande år, enligt Mantals-För-
 teckningarne, utgjort:

År 1827	Mantalsskrifne: af Mankön	23,914.		
		Qvinkön	32,692.	
			<u>56,606.</u>	
	Mantalsfrie: af Mankön	13,576.		
		Qvinkön	11,793.	
			<u>25,369.</u>	81,975.
— 1828	Mantalsskrifne: af Mankön	24,826.		
		Qvinkön	31,074.	
			<u>56,900.</u>	
	Mantalsfrie: af Mankön	13,732.		
		Qvinkön	11,294.	
			<u>25,026.</u>	81,926.
— 1829	Mantalsskrifne: af Mankön	24,529.		
		Qvinkön	32,085.	
			<u>56,614.</u>	
	Mantalsfrie: af Mankön	13,580.		
		Qvinkön	11,160.	
			<u>24,740.</u>	81,354.
— 1830	Mantalsskrifne: af Mankön	24,721.		
		Qvinkön	32,323.	
			<u>57,044.</u>	
	Mantalsfrie: af Mankön	13,433.		
		Qvinkön	11,035.	
			<u>24,468.</u>	81,512.

År 1831	Mantalsskrifne: af Mankön	24,526.	
	Qvinkön	32,313.	
		56,839.	
	Mantalsfrie: af Mankön	13,512.	
	Qvinkön	11,068.	
		24,580.	
		81,419.	
— 1832	Mantalsskrifne: af Mankön	24,490.	
	Qvinkön	32,212.	
		56,702.	
	Mantalsfrie: af Mankön	13,714.	
	Qvinkön	11,070.	
		24,784.	
		81,486.	

Hvari allt det vid Stockholms Sjömanshus inskrifne Sjöfolk är inberäknadt.

Således har Folkmängden under de uppräknade sex åren ej undergått någon betydlig förändring, men likväl alla desse år varit större, än den var vid 1826 års slut, eller 80,659 personer; hvilken tillökning endast kan tillskrifvas inflyttningar af Folk från Landsorterne, emedan de döde personernes antal i Staden vida öfverstigit de föddes.

Antalet af födde och döde har nemligen varit följande:

Födde:

År 1827	af Mankön 1,305,	af Qvinkön 1,234.	Summa 2,539,	deraf oäkta 927.
— 1828	— — 1,338,	— — 1,338.	— 2,676,	— — 1,002.
— 1829	— — 1,216,	— — 1,249.	— 2,465,	— — 898.
— 1830	— — 1,219,	— — 1,235.	— 2,454,	— — 924.
— 1831	— — 1,299,	— — 1,271.	— 2,570,	— — 986.
— 1832	— — 1,275,	— — 1,232.	— 2,507,	— — 980.

Döde:

År 1827	af Mankön 2,212,	af Qvinkön 1,774.	Summa 3,986.	{Flere döde än födde.} 1,447.
— 1828	— — 2,431,	— — 1,864.	— 4,295.	— — 1,619.
— 1829	— — 2,555,	— — 1,851.	— 4,406.	— — 1,941.
— 1830	— — 2,111,	— — 1,590.	— 3,701.	— — 1,247.
— 1831	— — 1,852,	— — 1,759.	— 3,611.	— — 1,041.
— 1832	— — 1,621,	— — 1,427.	— 3,048.	— — 541.

Då jemförelse, enligt Kongl. Tabell-Commissionens sednaste underdåniga Berättelse, anställes imellan Stockholm och Landsorterne, t. ex. Upsala Län, der Folkmängden är ungefärligen lika stor, som här i Sta-

den, visar det sig, att, i proportion till befolkningen, antalet af ingångne äktenskap och födde barn här i Staden öfver hufvud ej varit mindre än i Länen, men väl de äkta barnens antal betydligt ringare, samt att deremot dödligheten härstädes varit vida större på det hela, och äfven inom alla särskilde åldrar. Till det stora missförhållande, som sålunda eger rum i antalet emellan födde och döde i Hufvudstaden, har man velat igenfinna orsaken deri, att de personer, som årligen till Staden inflyttat, ökat de dödas antal, utan att hafva ingått i beräkningen af de födde. Denna åsigt synes mig icke fullkomligt förklara anledningen till Mortalitetens beständiga öfvervigt härstädes; ty ehuru det är gifvet, att inflyttingarne till Staden varit större än utflyttingarne derifrån, bör det likväl å andra sidan ihogkommas, att de inflyttade personerna till större delen haft den ålder, deri Mortaliteten är minst och fortplantnings-förmågan verksammast. Andre orsaker till mortalitetens betydlighet här i Staden måste således finnas. Så vida icke några okända climatiska eller locala förhållanden kunna anses hafva härtill medverkat, torde den hufvudsakligen böra tillräknas den för arbetarnes helsa skadliga beskaffenheten af vissa slags närings-yrken, men i synnerhet det förderfliga inflytandet af brännvins på detta ställe, sannolikt mera än i andra delar af Riket, omätliga förtärande bland den lägsta Folk-classen, hvars deraf föranleda sjuklighet, nöd och osedlighet vållat en förtidig död ej allenast för dem, som öfver måttan begagnat denna skadliga dryck, utan äfven ofta för deras anhöriga och barn, i följd af vanvård och elände. I det stora antalet af oäkta barn i Stockholm, jemförelsevis till deras antal på landet, igenfinnes också en anledning till mortalitetens öfvervigt härstädes, emedan dödligheten bland desse alltid är mycket större, än bland de äkta barnen, hvilka bättre vårdas. Till den mer än vanligt betydliga mortaliteten i Hufvudstaden åren 1828 och 1829, då förhållandet var enahanda i nästan hela Riket, bidrogo allmänna sjukdomar af elak art. — Det är imellertid tillfredsställande, att mortaliteten de 3:ne senare åren så ansevärt aftagit, särdeles sistlidet år, samt att den äfven minskats bland de oäkta barnen inom Staden, hvilket synes ådagalägga, att desse vanlottade varelser, alltmer egnas en ömmare och bättre vård, än som tillföre varit vanlig.

Beträffande *Folkets lynne, bildning, sedlighet, konst- och näringshug* samt *välmåga*, kan med skäl lemnas det allmänna yttrande, att Hufvudstadens Innevänare fortfarande utmärka sig för trohet och tillgifvenhet för Konung och Fosterland, laglydnad, välgörenhet, konst- och närings-flit,

jemte ett lugnt och sansadt omdöme: hvilket, om det än för ett ögonblick skulle kunna hänföras, dock icke på det hela kan missledas till tänkesätt, som äro stridande emot det sanna och rätta; så att välmågan i allmänhet snarare kan anses vara i fortskridande, än i aftagande; Och obestriddigt är, att folkets upplysning och bildning stigit och alltmer fortgår i följd af tidshvarvets anspråk derpå samt de många bildnings- och undervisnings-anstalter, som oafbrutet i Hufvudstaden, tillkommit och förbättrats. Men för den lägsta Folk-klassen, som ej kan under detta allmänna omdöme inbegripas, gäller beklagligen ännu den bedröfliga skildring, som i Öfver-Ståthållare-Embets underdåniga Femårs-Berättelse af år 1828 blifvit gifven om tillståndet bland denna Folk-klass, att nemligen begäret för omätligt brännvins-supande beredd sjelfsvåld, lättja, sedeförderf, nöd och tiggeri. Ehuru det bör medgifvas, att i Staden stiftade Nykterhets-Föreningar samt inrättade Spisnings-ställen utan spirituosa ej varit utan all verkan till fylleriets hämmande, har likväl erfarenheten ytterligare besannat, att högt pris på brännvin är det enda kraftiga medlet att hos den lägre Folk-klassen motverka brännvins omätliga förtärande och dess förderfliga följder.

Kongl. Polis-Kammarens Arbets-Förteckningar utvisa, att för fylleri blifvit till böter fälde:

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
För 1:sta gången	543	583	351	337	366	561
— 2:dra —	83	75	56	44	48	72
— 3:dje —	30	32	15	17	12	29
— 4:de —	13	12	7	7	8	5
— 5:te —	4	8	8	3	3	5
— 6:te —	7	6	4	1	2	4
— 7:de —	4	3	6	2	1	—
— 8:de —	3	3	1	2	1	3
— 9:de —	1	1	2	—	2	—
— 10:de —	—	—	1	—	—	3
— 12:te —	1	—	1	—	—	—
— 13:de —	—	—	1	—	—	—
— 14:de —	—	—	—	—	1	—
Summa	689	723	453	413	444	682

Utom dessa fylleribrott och en myckenhet andre mindre förtrytelser, såsom slagsmål och öfverträdelse af Police-Författningarne, hvilka ärender å Police-Kammaren afdömts, hafva de gröfre brottmålen, som derifrån blifvit hänskjutne till Domstolarnes handläggning, utgjort:

År 1827, 536	hvaribland mord, dråp, råb och sedelförfalskning	10	samt stölder och snatterier,	464
— 1828, 504	. . . . .	6	. . . . .	374
— 1829, 435	. . . . .	8	. . . . .	345
— 1830, 533	. . . . .	7	. . . . .	478
— 1831, 614	. . . . .	7	. . . . .	464
— 1832, 799	. . . . .	5	. . . . .	535

Brottens antal har alltså på det hela varit betydligt, och under de sista åren snarare i till- än aftagande; dock finnes äfven för ifrågavarande tid anledning till den i förra Femårs-Berättelsen gjorda anmärkning, att, jemförelsevis till förhållandet i andre större Städer, brott af gröfsta art i Stockholm mera sällan blifvit begångne.

Det beklagliga förhållande har visat sig, att förbrytelser, i synnerhet stölder och snatterier ofta föröfvats af minderåriga personer. Dessa hafva vanligen varit af det stora antal, som, genom föräldrarnes osedlighet och exempel, tidigt blifvit vande vid laster, eller från barndomen af dem lemnats utan undervisning, tillsyn och annan sysselsättning, än att tiggande kringvandra i Staden, hvarunder de haft tillfälle att lära en mängd vanarter. För att afskaffa detta onda och förekomma den menliga inverkan, som föräldrarnes sedeförderf och vanvård om sina barn måste hafva på dessa, finnes dock nu mera i full verksamhet en Inrättning, som lofvar de lyckligaste följder, nemligen det under namn af Prins Carls Uppfostrings-Anstalt den i December sistlidet år öppnade Institutet för fattiga och vanvårdade barns uppfostran, hvilket tillkommit genom Under-Ståthållaren och Riddaren af Wannqvists samt Ordens-Biskoppen och Commendören Doktor Wallins ädla och nitfulla bemödande samt flere Stadens innevänares frikostiga bidrag.

I afseende på *tillgången på arbetare* samt dagsverksprisernas belopp, fortfara samma förhållanden, som i Öfver-Ståthållare-Embets underdåniga Berättelse af år 1828 äro uppgifne, med den förändring, att arbetslönerne sedan den tiden ytterligare blifvit i någon mån förhöjde. I allmänhet klagas, icke utan skäl, öfver ökade anspråk å Tjenstehjons och alla slags arbetares sida, i förening med deras tilltagande sjelfsväld, lättja och oordentlighet.

3:o *Näringsar.*

Under återopande af så väl det omdöme 1828 års underdåniga Berättelse af Öfver-Ståthållare-Embets innehåller i fråga, *på hvilka Näringsfång Hufvudstadens bestånd synnerligast grundas, om naturen af dess handel, tillförsel af landets öfverskotts-producter, afsättningsorter och communi-*

cation med desamma, som hvad derom blifvit af mig här ofvan anfördt; får jag i dessa deler endast i underdånighet tillägga, att till trafikens utvidgande och liflighet emellan Hufvudstaden och Landsorterna under de sednare åren märkeligen bidragit, jemte Canal-anläggningarne, tillkomsten af flere Ångfartyg, som nu mera till ett antal af 12, på bestående dagar i hvarje vecka, afgå emellan Stockholm och ej blott de flesta Städer vid Mälaren, utan äfven åtskillige aflägsnare orter, såsom Gefle, Nyköping, Westervik och i synnerhet Norrköping, hvarigenom communicationen och varu-transporten blifvit särdeles lätt och skyndsam; äfvensom den af enskilda personer verkställda Inrättningen af Diligencer emellan Hufvudstaden och flere delar af Riket, bidragit till communicationens lättande.

Hvad åter angår den fråga: *huruvida under de år, som denna Berättelse omfattar, Hufvudstadens Handel och Näringar stigit eller fallit, samt hvilka gynnande eller ofördelaktiga conjuncturer förorsakat någotdera af dessa förhållanden*; så har jag, till upplysning och ledning för omdömet härutinnan, infordrat och erhållit uppgifter och utlåtanden från åtskillige Embets-verk jemte Hufvudmännen för hvarje Handels-Societet och Handtverks-Embete i Staden, äfvensom från Fabriks- och Manufacturs-Societeterne, och får det hufvudsakligaste deraf, till en del i enlighet med den sammanfattning Stadens Magistrat i dess afgifne utlåtande uti dessa delar uppgjort, i det följande i underdånighet framställa.

Antalet af Grosshandels-Societetens Ledamöter har under sist förflutne sex åren varit i medeltal 196; och burskap på Grosshandel har

År 1827	vunnits af	8	och uppsagts af	4
— 1828	—	3	—	10
— 1829	—	7	—	—
— 1830	—	7	—	7
— 1831	—	4	—	5
— 1832	—	11	—	11

Societetens Handels-Bokhållare och Contorister hafva utgjort ett antal af 180 à 190.

Af Stadens öfrige *Handels-Classer och Handtverks-Embeten*, som sortera under dels Handels-Collegium, dels Politie- Embets- och Byggnings-Collegium, och här upptagas i den ordning, efter hvilken de i Borgerskaps klassification förkomma, hafva funnits:

Siden- och Klädes-Kramhandlare:

År 1827	— 34	Ledamöter med	34	Bodsvänner och Lärningar.
— 1828	— 36	— — —	39	
— 1829	— 39	— — —	41	
— 1830	— 41	— — —	39	
— 1831	— 24	— — —	33	
— 1832	— 37	— — —	38	

Diversehandlare:

År 1827	—	—	—	—	27	Ledamöter.
— 1828	—	—	—	—	26	
— 1829	—	—	—	—	26	
— 1830	—	—	—	—	27	
— 1831	—	—	—	—	26	
— 1832	—	—	—	—	27	

Spannemåls- Minut- och Victualie-Handlare:

År 1827	— 98	Ledamöter med	189	Betjenter och Lärningar.
— 1828	— 90	— — —	185	
— 1829	— 113	— — —	220	
— 1830	— 98	— — —	196	
— 1831	— 109	— — —	193	
— 1832	— 118	— — —	181	

Läderhandlare:

År 1827	— 20	Ledamöter som idkat handel	14	Betjenter och Lärningar.
— 1828	— 18	— — —	—	16
— 1829	— 17	— — —	—	16
— 1830	— 19	— — —	—	16
— 1831	— 21	— — —	—	17
— 1832	— 18	— — —	—	15

Meublehandlare:

År 1827—1832	— 3	Ledamöter med	4	Betjenter.
--------------	-----	---------------	---	------------

Kryddkramhandlare:

År 1827	— 181	Ledamöter med	204	Bodsvänner och Lärningar.
— 1828	— 183	— — —	206	
— 1829	— 184	— — —	207	
— 1830	— 180	— — —	209	
— 1831	— 185	— — —	220	
— 1832	— 183	— — —	211	

Tobaks-Fabrikörer:

År 1827	—	13	Ledamöter med	320	Arbetare;
— 1828	—	12	—	—	310
— 1829	—	10	—	—	308
— 1830	—	11	—	—	315
— 1831	—	12	—	—	320
— 1832	—	12	—	—	310

Tobakshandlare:

År 1827	—	69	Ledamöter med	79	biträdande personer.
— 1828	—	69	—	—	80
— 1829	—	71	—	—	78
— 1830	—	69	—	—	76
— 1831	—	72	—	—	71
— 1832	—	72	—	—	74

Jernkramhandlare:

År 1827	—	20	Ledamöter med	3	Betjenter och	14	Lärlingar,
— 1828	—	19	—	—	—	—	13
— 1829	—	18	—	—	—	—	13
— 1830	—	17	—	—	—	—	14
— 1831	—	17	—	—	—	—	16
— 1832	—	16	—	—	—	—	15

Linkramhandlare:

År 1827	—	15	Ledamöter och	Enkor, som idkat handeln					
						1	Betjent och	12	Lärlingar.
— 1828	—	16	—	—	—	—	—	—	13
— 1829	—	15	—	—	—	—	—	—	12
— 1830	—	15	—	—	—	—	—	—	12
— 1831	—	16	—	—	—	—	—	—	13
— 1832	—	15	—	—	—	—	—	—	12

Hattstofferare:

Åren 1827—1830, 12 Ledamöter med 12 Lärlingar, hvarest trenne Ledamöter afgått med döden och 2:ne i öfrigt upphört med yrket, men derefter mot en ny Ledamot tillkommit: utgörande antalet för närvarande 8 Ledamöter med 7 Lärlingar.

Lärftskramhandlare:

År 1827	— 40	Ledamöter och Enkor, som idkat handel,	9	Bodbetjenter och	28	Bodgossar.
— 1828	— 40	— — —	13	— —	26	
— 1829	— 42	— — —	9	— —	25	
— 1830	— 44	— — —	11	— —	24	
— 1831	— 45	— — —	12	— —	23	
— 1832	— 48	— — —	8	— —	23	

Bryggare:

År 1827.

Ledamöter och Enkor, som drifvit Bryggeri-rörelse	36	med	38	Lärlingar.
Dito dito som idkat endast Brännvins-				
distillering	20	—	4	
Ledamöter, som icke drifvit någon rörelse	2	—	—	
<u>Summa</u>				58 — 42

År 1828.

Ledamöter och Enkor, som drifvit Bryggeri-rörelse	40	med	38	Lärlingar.
Dito dito som idkat endast Brännvins-				
distillering	18	—	4	
Ledamöter, som icke drifvit någon rörelse	4	—	—	
<u>Summa</u>				62 — 42

År 1829.

Ledamöter och Enkor, som drifvit Bryggeri-rörelse	40	med	39	Lärlingar.
Dito dito som endast idkat Brännvins-				
distillering	20	—	4	
Ledamöter, som icke drifvit någon rörelse	8	—	—	
<u>Summa</u>				68 — 43

År 1830.

Ledamöter och Enkor, som drifvit Bryggeri-rörelse	36	med	37	Lärlingar
Dito dito som endast idkat Brännvins-				
distillering	24	—	4	
Ledamöter, som icke idkat någon rörelse	9	—	—	
<u>Summa</u>				69 — 41

År

År 1831.

Ledamöter och Enkor, som drifvit Bryggeri-rörelse	34	med	40	Lärningar.
Dito dito som endast idkat Brännvins-				
destillering	25	—	3	
Ledamöter, som icke idkat någon rörelse	9	—	—	
	<u>Summa</u>	68	—	43

År 1832.

Ledamöter och Enkor, som drifvit Bryggeri-rörelse	37	med	37	Lärningar.
Dito dito som endast idkat Brännvins-				
destillering	26	—	5	
Ledamöter som icke idkat någon rörelse	4	—	—	
	<u>Summa</u>	67	—	42.

Bagare:

År 1827 — 60	Ledamöter med	105	Gesäller och	30	Lärningar.
— 1828 — 62	— —	107	— —	28	
— 1829 — 64	— —	103	— —	26	
— 1830 — 63	— —	98	— —	23	
— 1831 — 65	— —	102	— —	25	
— 1832 — 67	— —	106	— —	35	

Vinskänkar:

År 1827 — 62	Ledamöter med	103	Kypare och	Lärningar.
— 1828 — 63	— —	106		
— 1829 — 69	— —	114		
— 1830 — 66	— —	106		
— 1831 — 69	— —	119		
— 1832 — 66	— —	112		

Skräddare:

År 1827 — 129	Ledamöter och Enkor, som idkat handtverket,				
		med	258	Gesäller och	190
				Lärningar.	
— 1828 — 130	— — —	254	— —	186	
— 1829 — 128	— — —	260	— —	192	
— 1830 — 96	— — —	211	— —	145	
— 1831 — 91	— — —	189	— —	168	
— 1832 — 122	— — —	213	— —	186	

Skomakare:

År 1827	— 280	Ledamöter med	412	Gesäller och	376	Lärlingar.
— 1828	— 276	— —	418	— —	363	
— 1829	— 278	— —	420	— —	380	
— 1830	— 287	— —	421	— —	374	
— 1831	— 284	— —	415	— —	370	
— 1832	— 274	— —	465	— —	357	

Slagtare:

År 1827	— 30	Ledamöter, som idkat rörelsen, med	52	Gesäller och	42	Lärlingar.
— 1828	— 27	— — — —	44	— —	38	
— 1829	— 24	— — — —	49	— —	40	
— 1830	— 24	— — — —	42	— —	37	
— 1831	— 23	— — — —	40	— —	36	
— 1832	— 20	— — — —	47	— —	39	

Guld- och Silfver-arbetare samt Jouvelerare:

År 1827	— 84	Ledamöter med	101	Gesäller och	80	Lärlingar.
— 1828	— 81	— —	104	— —	85	
— 1829	— 85	— —	100	— —	83	
— 1830	— 85	— —	98	— —	18	
— 1831	— 84	— —	92	— —	74	
— 1832	— 83	— —	87	— —	70	

Coopvärdie-Skeppare:

År 1827	— 150	Ledamöter, af hvilka 111 fört fartyg för Stockholms Skepps- Rederiers räkning och 39 ej varit i utöfning af deras yrke.
---------	-------	---

— 1828	— 144	— — — —	98	— — — —	46
— 1829	— 140	— — — —	93	— — — —	47
— 1830	— 140	— — — —	96	— — — —	44
— 1831	— 136	— — — —	90	— — — —	46
— 1832	— 130	— — — —	83	— — — —	47

Hofslagare:

År 1827	— 36	Ledamöter och Enkor, som idkat handtverket, med 66 Gesäller och 112 Lärlingar.			
— 1828	— 34	— — — —	62	— — — —	110

År 1829	— 34	Ledamöter och Enkor, som idkat handtverkeriet						
			med 62	Gesäller och	108	Lärlingar.		
— 1830	— 33	— — — —	59	— —	109			
— 1831	— 32	— — — —	60	— —	97			
— 1832	— 32	— — — —	57	— —	100			

Bleckslagare:

År 1827	— 10	Ledamöter med 20	Gesäller och	29	Lärlingar.
— 1828	— 10	— — 20	— —	29	
— 1829	— 9	— — 16	— —	27	
— 1830	— 6	— — 14	— —	23	
— 1831	— 7	— — 13	— —	22	
— 1832	— 7	— — 11	— —	20	

Tunnbindare:

År 1827	— 24	Ledamöter, 4	Enkor, som idkat handtverket				
			med 35	Gesäller och	54	Lärlingar	
— 1828	— 23	— — 4	— —	38	— —	53	
— 1829	— 24	— — 5	— —	35	— —	55	
— 1830	— 25	— — 3	— —	42	— —	54	
— 1831	— 27	— — 3	— —	38	— —	57	
— 1832	— 27	— — 3	— —	43	— —	52	

Knifsmeder:

År 1827 — 2:ne Ledamöter och sedermera under hvardera af de följande åren endast en Ledamot, som sysselsatt en Gesäll och 2:ne Lärlingar.

Fisk-köpare:

År 1827	— 16	Ledamöter och 10	Enkor, som fortsatt yrket.
— 1828	— 15	— — 11	
— 1829	— 14	— — 13	
— 1830	— 13	— — 14	
— 1831	— 13	— — 12	
— 1832	— 15	— — 12	

Sejlare:

År 1827	— 6	Ledamöter med 11	Gesäller och	8	Lärlingar.
— 1828	— 6	— — 9	— —	8	
— 1829	— 7	— — 14	— —	6	
— 1830	— 7	— — 11	— —	6	

År 1831 — 7 jemte 1 Enka med 13 Gesäller och 5 Lärningar.
 — 1832 — 7 — 1 — — 13 — — 5

Murmästare:

År 1827 — 8 Ledamöter med 318 Gesäller och Lärningar.
 — 1828 — 8 — — 327
 — 1829 — 8 — — 316
 — 1830 — 9 — — 301
 — 1831 — 10 — — 328
 — 1832 — 11 — — 331

Sockerbagare:

År 1827 — 18 Ledamöter och Enkor, som idkat yrket,
 med 14 Gesäller och 20 Lärningar.
 — 1828 — 15 — — — — 9 — — 17
 — 1829 — 18 — — — — 8 — — 20
 — 1830 — 19 — — — — 7 — — 20
 — 1831 — 14 — — — — 8 — — 23
 — 1832 — 15 — — — — 9 — — 20

Gördelmakare:

År 1827 — 7 Ledamöter med 13 Gesäller och 11 Lärningar.
 — 1828 — 7 — — 13 — — 13
 — 1829 — 7 — — 17 — — 13
 — 1830 — 7 — — 18 — — 14
 — 1831 — 7 — — 15 — — 14
 — 1832 — 7 — — 17 — — 15

Federalmakare:

Åren 1827—1832. En Mästare, med En år 1829 antagen Gesäll, som likväl numera lemnat yrket.

Bokbindare:

År 1827 — 31 Ledamöter med 42 Gesäller och 43 Lärningar.
 — 1828 — 33 — — 39 — — 45
 — 1829 — 32 — — 39 — — 47
 — 1830 — 36 — — 40 — — 51
 — 1831 — 33 — — 37 — — 42
 — 1832 — 34 — — 40 — — 54

Stenhuggare:

År 1827	— 2	Ledamöter med	8	Gesäller,	9	Lärlingar och	12	andra arbetare.
— 1828	— 2	—	— 6	—	11	—	—	15
— 1829	— 2	—	— 6	—	11	—	—	15
— 1830	— 2	—	— 6	—	10	—	—	13
— 1831	— 3	—	— 9	—	13	—	—	17
— 1832	— 3	—	— 11	—	16	—	—	15

Sämsk- och Handskmakare:

Antalet af Embetets Ledamöter har för större delen af den ifrågavarande tiden uppgifvits hafva varit 7 med 6 Gesäller och En Lärling, jemte tvänne andre i yrket sysselsatte personer, men är nu mera förminskadt till 5.

Körsnärer:

År 1827	— 13	Mästare och Enkor,	som drifvit rörelse
			med 16 Gesäller och 14 Lärlingar.
— 1828	— 13	—	— 18 — — 14
— 1829	— 14	—	— 20 — — 19
— 1830	— 14	—	— 15 — — 18
— 1831	— 14	—	— 13 — — 15
— 1832	— 15	—	— 9 — — 14

Klen- och Pistol-Smeder:

År 1827	— 13	Ledamöter med	16	Gesäller och	40	Lärlingar.
— 1828	— 17	—	— 16	—	—	43
— 1829	— 17	—	— 15	—	—	45
— 1830	— 17	—	— 17	—	—	45
— 1831	— 18	—	— 16	—	—	44
— 1832	— 19	—	— 18	—	—	46

Svarfvare och Blockmakare:

r 1827	— 10	Ledamöter med	19	Gesäller och	12	Lärlingar.
— 1828	— 10	—	— 17	—	—	12
— 1829	— 10	—	— 16	—	—	12
— 1830	— 10	—	— 17	—	—	11
— 1831	— 9	—	— 16	—	—	10
— 1832	— 11	—	— 12	—	—	11

Byggmästare:

År 1827	— 8	Ledamöter och Enkor,	som drifvit yrket med	63 Gesäller,	318 Lärlingar och Drängar.
— 1828	— 8	— — —	—	55 —	334
— 1829	— 8	— — —	—	45 —	291
— 1830	— 7	— — —	—	38 —	247
— 1831	— 7	— — —	—	40 —	245
— 1832	— 7	— — —	—	33 —	250

Perukmakare:

År 1827	— 12	Ledamöter med	4 Gesäller och	8 Lärlingar.
— 1828	— 11	— — —	5 — —	9
— 1829	— 12	— — —	5 — —	11
— 1830	— 14	— — —	7 — —	12
— 1831	— 14	— — —	7 — —	13
— 1832	— 14	— — —	11 — —	15

Gulldragare:

År 1829	— 3	Ledamöter med	8 Gesäller och	2 Lärlingar.
— 1828	— 3	— — —	8 — —	2
— 1829—1832	— 3	— — —	7 — —	1

Messingslagare:

År 1827	— 4	Ledamöter med	5 Gesäller och	6 Lärlingar.
— 1828	— 4	— — —	6 — —	7
— 1829	— 3	— — —	4 — —	5
— 1830	— 2	— — —	3 — —	3
— 1831	— 3	— — —	3 — —	4
— 1832	— 3	— — —	4 — —	4

Pumpmakare:

Åren 1827—1832 — 3 Ledamöter och 1 Enka, som fortsatt handtverket, med 1 Gesäll och 1 Lärling.

Notfiskare:

Åren 1827—1832 — 4 Ledamöter med 1 Dräng.

Spormakare:

Åren 1827—1832 — 1 Mästare med 1 à 2 Lärlingar.

Skorstensfejare:

Åren 1827—1832 — 8 Ledamöter med 8 à 10 Gesäller samt 45 à 50 Lärningar.

Garfvare:

År 1827	— 12	Mästare, som drifvit rörelse, med	37	Gesäller och	11	Lärningar.
— 1828	— 10	— — —	36	— —	— 16	
— 1829	— 10	— — —	44	— —	— 14	
— 1830	— 10	— — —	47	— —	— 15	
— 1831	— 11	— — —	46	— —	— 13	
— 1832	— 11	— — —	38	— —	— 13	

Carduansmakare:

År 1827	— 5	Ledamöter med	18	Gesäller och	5	Lärningar.
— 1828	— 6	— — —	15	— —	— 5	
— 1829	— 8	— — —	12	— —	— 5	
— 1830	— 8	— — —	16	— —	— 9	
— 1831	— 8	— — —	16	— —	— 11	
— 1832	— 8	— — —	15	— —	— 12	

Borstbindare:

År 1827	— 3	Ledamöter med	5	Gesäller och	5	Lärningar.
— 1828	— 3	— — —	3	— —	— 6	
— 1829	— 4	— — —	4	— —	— 6	
— 1830	— 4	— — —	3	— —	— 7	
— 1831	— 4	— — —	4	— —	— 6	
— 1832	— 3	— — —	3	— —	— 6	

Plåtslagare:

År 1827	— 9	Ledamöter med	19	Gesäller och	22	Lärningar.
— 1828	— 9	— — —	21	— —	— 23	
— 1829	— 10	— — —	16	— —	— 21	
— 1830	— 9	— — —	12	— —	— 20	
— 1831	— 10	— — —	12	— —	— 20	
— 1832	— 11	— — —	12	— —	— 21	

Kammakare:

År 1827	— 7	Ledamöter med	16	Gesäller och	15	Lärningar.
— 1828	— 7	— — —	18	— —	— 17	

År 1829	—	7	Ledamöter	med	14	Gesäller	och	13	Lärningar.
— 1830	—	8	—	—	16	—	—	18	
— 1831	—	9	—	—	13	—	—	14	
— 1832	—	10	—	—	11	—	—	15	

Guldslagare:

Åren 1827—1830	—	2	Ledamöter	och	1	Enka,	som	drifvit	handtverket,
									4 Gesäller och 1 Lärning; och
— 1831—1832	—	3	Ledamöter	och	1	Enka,			4 Gesäller och 1 Lärning.

Kopparslagare:

År 1827	—	21	Ledamöter	med	22	Gesäller	och	32	Lärningar.
— 1828	—	21	—	—	21	—	—	32	
— 1829	—	22	—	—	21	—	—	34	
— 1830	—	21	—	—	18	—	—	31	
— 1831	—	20	—	—	18	—	—	28	
— 1832	—	17	—	—	14	—	—	28	

Glasmästare:

År 1827	—	15	Ledamöter,	4	Enkor,	som	fortsatt	yrket,
								14 Gesäller och 25 Lärningar.
— 1828	—	16	—	3	—	14	—	28
— 1829	—	15	—	3	—	14	—	29
— 1830	—	15	—	4	—	14	—	31
— 1831	—	16	—	4	—	16	—	33
— 1832	—	16	—	4	—	15	—	36

Tenngjutare:

År 1827	—	4	Ledamöter	och	Enkor,	som	fortsatt	yrket,
								4 Gesäller och 4 Lärningar.
— 1828	—	4	—	—	—	6	—	3
— 1829	—	4	—	—	—	4	—	2
— 1830	—	4	—	—	—	4	—	2
— 1831	—	4	—	—	—	4	—	3
— 1832	—	4	—	—	—	4	—	2

Hattmakare:

Hattmakare:

År 1827	— 28	Ledamöter och Enkor, som fortsatt yrket,	67	Gesäller och 52	Lärningar.
— 1828	— 29	— — — —	60	— —	48
— 1829	— 28	— — — —	46	— —	44
— 1830	— 27	— — — —	35	— —	28
— 1831	— 20	— — — —	30	— —	23
— 1832	— 24	— — — —	37	— —	20

Krögare:

Åren 1827—1832. Embetets Älderman och 2:ne Bisittare, tillsammans 3.

Gelbgjutare:

År 1827	— 9	Ledamöter med 28	Gesäller och 38	Lärningar.
— 1828	— 10	— — 26	— —	39
— 1829	— 11	— — 24	— —	32
— 1830	— 11	— — 22	— —	30
— 1831	— 11	— — 20	— —	34
— 1832	— 14	— — 21	— —	39

Stolmakare:

År 1827	— 7	Ledamöter med 5	Gesäller och 4	Lärningar.
— 1828	— 7	— — 8	— —	4
— 1829	— 7	— — 9	— —	3
— 1830	— 7	— — 7	— —	3
— 1831	— 7	— — 7	— —	6
— 1832	— 7	— — 5	— —	8

Tracteurer:

Åren 1827—1832. Det fastställda antalet af 50 Ledamöter, förutan Enkor, som, efter männens död, fortsatt Tracteurs-rörelsen och utgjort:

År 1827	— 55.
— 1828	— 52.
— 1829	— 57.
— 1830	— 57.

— 1831 — 57.

— 1832 — 56.

Snörmakare:

Åren 1827—1832 högst 13 Ledamöter med två å tredubbelt antal Arbetare, Gesäller och Lärningar.

Målare:

År 1827	—	39	Ledamöter	och	Enkor;	som	fortsatt	handtverket,					
									58	Gesäller	och	79	Lärningar.
— 1828	—	41	—	—	—	—	—	—	63	—	—	85	
— 1829	—	41	—	—	—	—	—	—	57	—	—	78	
— 1830	—	40	—	—	—	—	—	—	54	—	—	89	
— 1831	—	37	—	—	—	—	—	—	55	—	—	80	
— 1832	—	38	—	—	—	—	—	—	57	—	—	81	

Trädgårdsmästare:

År 1827	—	38	Ledamöter	med	3	Gesäller	och	3	Lärningar.
— 1828	—	38	—	—	2	—	—	2	
— 1829	—	38	—	—	5	—	—	2	
— 1830	—	98	—	—	4	—	—	2	
— 1831	—	39	—	—	6	—	—	-	
— 1832	—	37	—	—	3	—	—	3	

Klockjutare:

År 1827	—	3	Ledamöter	med	2	Gesäller	och	4	Lärningar.
— 1828	—	3	—	—	2	—	—	4	
— 1829	—	3	—	—	2	—	—	2	
— 1830	—	3	—	—	2	—	—	2	
— 1831	—	3	—	—	3	—	—	—	
— 1832	—	3	—	—	2	—	—	—	

Tapetserare:

År 1827	—	7	Ledamöter	med	7	Gesäller	och	13	Lärningar.
— 1828	—	7	—	—	4	—	—	16	
— 1829	—	7	—	—	4	—	—	18	
— 1830	—	7	—	—	6	—	—	18	

År 1831 -- 7 Ledamöter med 8 Gesäller och 23 Lärlingar.
 — 1832 -- 7 — — 8 — — 22

Sadelmakare:

År 1827 -- 24 Ledamöter och Enkor, som fortsatt handtverket,
 29 Gesäller och 63 Lärlingar.
 — 1828 -- 25 — — — 26 — — 54
 — 1829 -- 24 — — — 24 — — 51
 — 1830 -- 23 — — — 25 — — 49
 — 1831 -- 25 — — — 28 — — 55
 — 1832 -- 22 — — — 27 — — 56

Snickare:

År 1827 -- 61 Ledamöter och Enkor, som fortsatt handtverket,
 160 Gesäller och 161 Lärlingar.
 — 1828 -- 63 — — — 156 — — 159
 — 1829 -- 64 — — — 157 — — 160
 — 1830 -- 59 — — — 147 — — 163
 — 1831 -- 62 — — — 139 — — 142
 — 1832 -- 60 — — — 128 — — 163

Segelmakare:

År 1827 -- 6 Ledamöter och Enkor, som drifvit handtverket,
 3 Gesäller, 3 Lärlingar och 1 annan arbetare.
 — 1828 -- 6 — — 3 — 3 — — 2
 — 1829 -- 6 — — 3 — 3 — — 1
 — 1830 -- 6 — — 5 — 2 — — 1
 — 1831 -- 6 — — 5 — 3 — — --
 — 1832 -- 6 — — 4 — 3 — — --

Hyrkuskar:

År 1827--1829, hvardera året 10 Ledamöter.
 — 1830 12
 — 1831 11
 — 1832 14

Kakelugnsmakare:

År 1827	-- 14	Ledamöter med	70	Gesäller och	28	Lärlingar.
— 1828	-- 14	—	64	—	—	30
— 1829	-- 14	—	57	—	—	24
— 1830	-- 14	—	50	—	—	24
— 1831	-- 14	—	56	—	—	22
— 1832	-- 14	—	40	—	—	21

Vagnmakare:

År 1827	-- 13	Ledamöter med	30	Gesäller och	38	Lärlingar.
— 1828	-- 13	—	30	—	—	39
— 1829	-- 12	—	29	—	—	38
— 1830	-- 12	—	29	—	—	36
— 1831	-- 13	—	26	—	—	34
— 1832	-- 12	—	24	—	—	32

Repslagare:

År 1827	-- 8	Ledamöter med	48	Gesäller och	5	Lärlingar.
— 1828	-- 8	—	48	—	—	5
— 1829	-- 7	—	40	—	—	3
— 1830	-- 5	—	28	—	—	3
— 1831	-- 5	—	28	—	—	3
— 1832	-- 4	—	15	—	—	3

Värdet af Tobaks-Fabriks-Societetens tillverkningar, som anmälas hos Stadens Hall- och Manufactur-Rätt, har derifrån uppgifvits vara:

År 1827	. .	B:o R:dr	437,671,
„ 1828	. .	„ „	432,761,
„ 1829	. .	„ „	426,621,
„ 1830	. .	„ „	472,536,
„ 1831	. .	„ „	477,773, och
„ 1832	. .	„ „	493,800.

Men några uppgifter och kontroller å beloppet och värdet af ofvan uppräknade Handtverks-Idkares tillverkningar, finnas i allmänhet icke, och kan således ingen upplysning derom meddelas.

Enligt den Förteckning Hall- och Manufactur-Rätten lemnat på antalet af alla under denna Rätt lydande *Fabrikanter och Manufacturister* jemte

deras Arbetare, äfvensom på värdet af deras tillverkningar under ifrågavarande tid, har förhållandet dermed inom Hufvudstadens område varit följande:

	Leda- möter.	Mästare och Gesäller.	Lärlin- gar.	Diverse Arbe- tare.	Tillverknings-Summa.		
					B:co R:dr.	sk.	r.
<i>Klädes-Fabriker:</i>							
År 1827	38	111	12	442	486,375	—	—
„ 1828	32	113	16	370	469,592	—	—
„ 1829	30	102	19	549	460,582	—	—
„ 1830	28	92	24	496	466,254	—	—
„ 1831	27	86	17	462	446,120	—	—
„ 1832	25	72	15	375	437,090	—	—
<i>Siden-Fabriker:</i>							
År 1827	30	148	58	466	505,408	—	—
„ 1828	27	140	46	446	450,547	—	—
„ 1829	27	142	40	514	443,759	—	—
„ 1830	28	116	42	481	424,739	—	—
„ 1831	25	107	33	422	467,089	—	—
„ 1832	20	107	33	472	471,613	—	—
<i>Bomulls- och Linne-Fabriker:</i>							
År 1827	30	62	15	364	216,309	—	—
„ 1828	30	30	16	421	180,289	—	—
„ 1829	28	42	55	452	172,075	—	—
„ 1830	27	30	25	436	183,646	—	—
„ 1831	26	34	23	407	225,555	—	—
„ 1832	24	39	25	536	219,536	—	—
<i>Band-Fabriker:</i>							
År 1827	13	19	7	158	92,219	—	—
„ 1828	14	20	7	181	92,919	—	—
„ 1829	14	12	3	136	89,590	—	—
„ 1830	13	13	3	134	84,368	—	—
„ 1831	11	11	1	138	87,041	—	—
„ 1832	11	16	2	112	80,061	—	—

<i>Silkes-Rederier :</i>								
År 1827	. . . . .	12	—	—	13	49,000	—	—
„ 1828	. . . . .	12	—	—	20	49,000	—	—
„ 1829	. . . . .	13	—	—	34	47,300	—	—
„ 1830	. . . . .	14	—	—	37	50,500	—	—
„ 1831	. . . . .	13	—	—	31	42,500	—	—
„ 1832	. . . . .	14	—	—	34	39,200	—	—
<i>Stofts-Fabriker :</i>								
År 1827	. . . . .	8	8	1	13	35,883	—	—
„ 1828	. . . . .	10	8	1	12	35,756	—	—
„ 1829	. . . . .	10	5	1	28	30,358	—	—
„ 1830	. . . . .	9	6	—	35	30,461	—	—
„ 1831	. . . . .	8	5	—	31	26,820	—	—
„ 1832	. . . . .	6	6	—	26	26,667	—	—
<i>Cattuns-Tryckerier :</i>								
År 1827	. . . . .	5	10	5	27	72,439	—	—
„ 1828	. . . . .	4	10	7	30	73,863 ^{*)}	—	—
„ 1829	. . . . .	5	7	6	54	46,062	—	—
„ 1830	. . . . .	4	7	8	51	45,233	—	—
„ 1831	. . . . .	3	6	12	43	48,229	—	—
„ 1832	. . . . .	3	4	8	55	50,450	—	—
<i>Strump-Fabriker :</i>								
År 1827	. . . . .	23	56	27	—	21,060	—	—
„ 1828	. . . . .	23	48	28	—	20,593	—	—
„ 1829	. . . . .	23	44	28	—	19,842	—	—
„ 1830	. . . . .	22	45	30	—	17,552	—	—
„ 1831	. . . . .	21	39	30	26	19,456	—	—
„ 1832	. . . . .	20	38	23	39	19,221	—	—

*) Till och med år 1828 är hela varuvärdet, men sedermera endast föädlingsvärdet, här upptaget.

<i>Engelska Läder-Garfverier:</i>					
År 1827	5	20	4	7	135,617
„ 1828	5	14	5	13	138,884
„ 1829	4	21	—	17	130,695
„ 1830	5	21	—	17	203,117
„ 1831	4	19	5	19	206,018
„ 1832	4	20	5	18	185,645
<i>Hvit-Garfware:</i>					
År 1827	1	—	4	—	800
„ 1828	1	—	3	—	800
„ 1829	1	1	2	—	800
„ 1830	1	1	2	—	800
„ 1831	1	1	3	—	800
„ 1832	1	1	3	—	1,000
<i>Saffians-Fabriker:</i>					
År 1827	2	2	—	6	42,039
„ 1828	2	2	—	6	66,339
„ 1829	3	2	—	11	24,474
„ 1830	4	3	—	13	22,621
„ 1831	3	2	—	12	23,864
„ 1832	3	3	—	11	40,799
<i>Jern-Gjuterier:</i>					
År 1827	2	2	—	100	144,125
„ 1828	2	1	1	82	101,074
„ 1829	2	1	—	134	60,040
„ 1830	2	1	—	213	81,378
„ 1831	1	—	—	134	148,084
„ 1832	1	—	—	100	95,850
<i>Porcellaines-Bruk:</i>					
År 1827	1	20	26	48	89,013
„ 1828	1	18	29	98	87,120
„ 1829	1	21	23	139	84,872
„ 1830	1	23	20	108	82,667

År 1831	1	21	25	101	86,154	—	—
„ 1832	1	19	21	104	97,298	—	—
<i>Socker-Bruk:</i>							
År 1827	12	—	—	102	842,941	—	—
„ 1828	12	—	—	109	751,326	—	—
„ 1829	11	—	—	117	712,943	—	—
„ 1830	14	—	—	136	754,056	—	—
„ 1831	13	—	—	135	857,985	—	—
„ 1832	14	—	—	142	946,544	—	—
<i>Vaxljus-Fabriker:</i>							
År 1827	5	—	—	9	21,900	—	—
„ 1828	5	—	—	10	26,350	—	—
„ 1829	4	—	—	10	29,912	—	—
„ 1830	4	—	—	10	22,048	—	—
„ 1831	4	—	—	10	29,092	—	—
„ 1832	4	—	—	11	40,025	—	—
<i>Talgjus-Tillverkare:</i>							
År 1827	6	—	—	9	6,400	—	—
„ 1828	6	—	—	10	6,100	—	—
„ 1829	4	—	—	4	5,900	—	—
„ 1830	5	—	—	9	8,000	—	—
„ 1831	5	—	—	10	7,600	—	—
„ 1832	3	—	—	6	6,550	—	—
<i>Såp-sjudare:</i>							
År 1827	10	—	—	16	48,100	—	—
„ 1828	7	—	—	13	50,960	—	—
„ 1829	8	—	—	27	43,193	—	—
„ 1830	8	—	—	29	45,280	—	—
„ 1831	8	—	—	16	45,700	—	—
„ 1832	8	—	—	18	50,100	—	—

Total-

<i>Twål-Tillverkare:</i>					
År 1827	1	—	—	1	300
„ 1828	1	—	—	1	300
„ 1829	2	—	—	2	300
„ 1830—1832, hvardera året .	2	—	—	2	350
<i>Stilgjuterier:</i>					
År 1827	1	6	3	—	16,500
„ 1828	1	6	3	—	15,000
„ 1829	1	6	3	—	15,200
„ 1830	1	6	2	—	16,100
„ 1831	1	5	4	—	15,272
„ 1832	1	3	4	—	15,591
<i>Vaxduks-Fabriker:</i>					
År 1827	4	1	—	3	2,826
„ 1828	4	1	—	4	9,903
„ 1829	5	1	—	6	14,420
„ 1830	5	1	—	5	15,668
„ 1831	5	1	—	4	17,744
„ 1832	5	1	—	4	21,889
<i>Vadd-Tillverkare:</i>					
År 1827	12	—	—	12	1,253
„ 1828	9	—	—	9	951
„ 1829	11	—	—	12	857
„ 1830	10	—	—	11	535
„ 1831	8	—	—	10	1,448
„ 1832	6	—	—	7	865
<i>Kard-Fabriker:</i>					
År 1827	10	4	10	12	9,672
„ 1828	7	2	9	28	10,149
„ 1829	8	1	7	60	10,206
„ 1830	6	2	7	40	12,681

År 1831	6	2	6	42	11,618	—	—
„ 1832	6	2	6	47	9,652	—	—
<i>Kort-Fabriker:</i>							
År 1827	6	—	—	20	2,240	—	—
„ 1828	4	—	—	17	2,220	—	—
„ 1829	3	—	—	19	3,240	—	—
„ 1830	5	—	—	18	2,560	—	—
„ 1831	7	—	—	18	3,220	—	—
„ 1832	4	—	—	22	4,292	—	—
<i>Chemiska Bleken:</i>							
År 1827	—	—	—	—	—	—	—
„ 1828	3	—	—	—	2,000	—	—
„ 1829	3	—	—	16	8,100	—	—
„ 1830	3	—	—	13	2,700	—	—
„ 1831	3	—	—	9	2,600	—	—
„ 1832	2	—	—	10	3,100	—	—
<i>Färgerier:</i>							
År 1827	15	20	42	—	36,700	—	—
„ 1828	14	21	36	—	36,250	—	—
„ 1829	15	23	32	—	49,641	—	—
„ 1830	15	17	40	—	47,457	—	—
„ 1831	15	20	34	—	31,783	—	—
„ 1832	16	26	33	3	39,466	—	—
<i>Färgberedare:</i>							
År 1827	4	—	1	—	1,500	—	—
„ 1828	3	—	1	—	1,000	—	—
„ 1829	3	—	2	—	1,200	—	—
„ 1830	3	—	1	—	1,200	—	—
„ 1831	3	—	1	—	1,200	—	—
„ 1832	2	—	2	—	1,000	—	—
<i>Filt-Tillverkare:</i>							
År 1827	2	—	—	—	654	—	—

År 1828	1	---	---	---	128	---	---
” 1829	1	---	---	---	416	---	---
” 1830	1	---	---	---	384	---	---
” 1831	1	---	---	---	200	---	---
” 1832	1	---	---	---	200	---	---
<i>Lack- och Kork-Tillverkare:</i>							
År 1827	14	2	---	---	4,600	---	---
” 1828	11	2	---	---	3,800	---	---
” 1829	12	---	---	5	4,800	---	---
” 1830	12	---	---	2	7,200	---	---
” 1831	12	---	---	3	4,016	---	---
” 1832	13	---	---	3	4,800	---	---
<i>Ätticke-Bryggare:</i>							
År 1827	7	---	---	8	12,500	---	---
” 1828	8	---	---	10	12,865	---	---
” 1829	7	---	---	12	10,812	---	---
” 1830	6	---	---	12	10,973	---	---
” 1831	5	---	---	7	13,400	---	---
” 1832	6	---	---	8	12,900	---	---
<i>Öfverskärare:</i>							
År 1827	2	2	2	---	1,800	---	---
” 1828	1	---	---	3	1,000	---	---
” 1829—1832, hvarje år . .	1	---	---	2	1,000	---	---
<i>Tillverkare af Vattentäta Tyger:</i>							
År 1831—1832, hvardera året .	1	---	---	2	600	---	---
<i>Saltraffinerings-Inrättning:</i>							
År 1827	1	---	---	4	2,000	---	---
” 1828	1	---	---	4	2,000	---	---
” 1829	1	---	---	4	3,000	---	---
” 1830	1	---	---	3	3,000	---	---
” 1831	1	---	---	2	3,000	---	---
” 1832	1	---	---	---	1,500	---	---

<i>Stenkärils-Fabrik och Tobaks- pip-Bruk:</i>					
År 1827	3	8	7	—	2,900
„ 1828	3	8	6	—	2,900
„ 1829	3	6	5	6	3,500
„ 1830	3	4	5	11	5,000
„ 1831	3	5	5	9	5,000
„ 1832	3	3	4	8	5,000
<i>Apreteurer:</i>					
År 1827	2	—	—	6	1,800
„ 1828	2	—	—	7	1,600
„ 1829	2	—	—	7	1,121
„ 1830	2	—	—	7	1,495
„ 1831	2	—	—	9	1,676
„ 1832	2	—	—	6	1,674
<i>Klädres-Renovatörer:</i>					
År 1827	5	—	—	5	1,800
„ 1828	5	—	—	5	2,000
„ 1829	4	1	—	3	1,300
„ 1830	6	2	—	5	1,600
„ 1831	7	4	3	2	2,600
„ 1832	7	1	4	3	2,300
<i>Barn-Skomakare:</i>					
År 1827	59	58	55	—	23,300
„ 1828	54	44	57	2	21,900
„ 1829	46	31	50	12	22,400
„ 1830	53	32	51	26	27,350
„ 1831	54	34	41	29	25,200
„ 1832	53	23	43	22	21,700
<i>Handskmakare:</i>					
År 1827	4	12	9	3	4,793
„ 1828	4	14	7	2	3,337
„ 1829	4	14	6	42	5,163

År 1830	5	2	7	60	7,932	—	—
„ 1831	5	3	3	54	12,769	—	—
„ 1832	6	4	7	51	25,223	—	—
<i>Hatt-Tillverkare:</i>							
År 1827	3	—	—	4	2,000	—	—
„ 1828	3	1	1	1	1,800	—	—
„ 1829	4	6	3	1	2,780	—	—
„ 1830	6	4	3	5	3,532	—	—
„ 1831	7	3	2	7	4,060	—	—
„ 1832	9	5	3	3	6,700	—	—
<i>Läder-Lackerare:</i>							
År 1827	6	9	1	1	3,500	—	—
„ 1828	6	1	—	4	3,800	—	—
„ 1829	6	—	—	3	3,900	—	—
„ 1830	4	—	1	2	3,000	—	—
„ 1831	5	—	1	1	3,100	—	—
„ 1832	5	—	1	3	3,000	—	—
<i>Eau de Cologne-Tillverkare:</i>							
År 1827	7	—	—	—	23,500	—	—
„ 1828	7	—	—	—	26,080	—	—
„ 1829	8	—	—	—	16,803	—	—
„ 1830	8	—	—	—	14,884	—	—
„ 1831	9	—	—	—	13,386	—	—
„ 1832	11	—	—	—	21,248	—	—
<i>Gas-apparat-Tillverkare:</i>							
År 1827	1	—	—	8	2,000	—	—
„ 1828	1	6	5	—	2,000	—	—
„ 1829	1	7	6	—	3,000	—	—
„ 1830	1	15	4	—	10,500	—	—
„ 1831	1	16	5	—	10,524	—	—
„ 1832	1	15	3	—	10,600	—	—

<i>Lim-kokare:</i>						
År 1827—1829, årligen	1	—	—	—	200	—
„ 1830—1832	1	—	—	—	300	—
<i>Tagel-beredare:</i>						
År 1827	3	—	—	3	1,600	—
„ 1828	3	—	—	3	1,800	—
„ 1829	3	—	—	3	1,400	—
„ 1830	3	—	—	3	2,100	—
„ 1831	3	—	—	3	1,700	—
„ 1832	3	—	—	3	1,500	—
<i>Ur-Fabriker:</i>						
År 1827	35	21	34	—	20,800	—
„ 1828	36	20	31	—	21,600	—
„ 1829	36	21	36	—	21,567	—
„ 1830	31	21	30	—	18,900	—
„ 1831	29	22	28	—	17,744	—
„ 1832	33	21	23	—	17,500	—
<i>Tapet-Målare:</i>						
År 1827	30	9	37	—	13,800	—
„ 1828	35	13	49	—	17,529	—
„ 1829	34	20	55	—	19,550	—
„ 1830	28	19	51	—	16,800	—
„ 1831	27	19	41	—	16,800	—
„ 1832	27	19	36	—	16,100	—
<i>Gipsgjutare:</i>						
År 1827	3	—	—	3	1,400	—
„ 1828	2	—	2	1	1,200	—
„ 1829	2	—	2	2	1,400	—
„ 1830	2	—	3	1	1,100	—
„ 1831	2	—	1	1	1,400	—
„ 1832	2	—	2	3	1,400	—

<i>Bildhuggare:</i>								
År 1827	. . . . .	8	7	7	2	2,600	—	—
” 1828	. . . . .	8	7	2	2	2,700	—	—
” 1829	. . . . .	7	5	4	2	2,300	—	—
” 1830	. . . . .	7	3	5	2	2,300	—	—
” 1831	. . . . .	7	2	4	3	1,900	—	—
” 1832	. . . . .	7	3	5	2	2,200	—	—
<i>Tillverkare af finare Träd- arbeten:</i>								
År 1827	. . . . .	32	31	47	5	17,200	—	—
” 1828	. . . . .	32	42	40	5	18,000	—	—
” 1829	. . . . .	33	50	55	5	21,100	—	—
” 1830	. . . . .	34	45	64	11	23,000	—	—
” 1831	. . . . .	35	48	64	6	19,200	—	—
” 1832	. . . . .	35	34	66	8	19,500	—	—
<i>Fabriks-Svarfvare:</i>								
År 1827	. . . . .	5	—	3	2	3,100	—	—
” 1828	. . . . .	5	2	3	1	3,100	—	—
” 1829	. . . . .	5	1	3	2	2,700	—	—
” 1830	. . . . .	3	1	2	2	1,100	—	—
” 1831	. . . . .	3	1	2	1	1,100	—	—
” 1832	. . . . .	1	—	—	—	500	—	—
<i>Förgyllare:</i>								
År 1827	. . . . .	8	5	10	—	4,300	—	—
” 1828	. . . . .	8	4	7	—	4,500	—	—
” 1829	. . . . .	8	5	10	—	4,400	—	—
” 1830	. . . . .	8	4	12	—	4,300	—	—
” 1831	. . . . .	9	5	9	—	3,900	—	—
” 1832	. . . . .	9	6	10	—	3,500	—	—
<i>Fabriks-redskaps-Tillverkare:</i>								
År 1827	. . . . .	2	—	—	—	1,200	—	—
” 1828	. . . . .	2	—	—	—	1,200	—	—
” 1829	. . . . .	2	—	1	—	1,200	—	—

År 1830	4	2	4	8	2,600	—	—
„ 1831	4	6	3	10	3,600	—	—
„ 1832	5	5	5	8	2,900	—	—
<i>Jern- och Stål-arbetare:</i>							
År 1827	15	13	12	3	6,900	—	—
„ 1828	13	14	9	4	6,100	—	—
„ 1829	13	9	13	4	6,100	—	—
„ 1830	13	7	7	6	5,600	—	—
„ 1831	12	4	9	6	5,000	—	—
„ 1832	8	5	6	2	3,400	—	—
<i>Skärslipare:</i>							
År 1827	2	—	—	2	800	—	—
„ 1828	1	—	1	—	500	—	—
„ 1829	1	—	2	—	500	—	—
„ 1830	1	—	1	—	500	—	—
„ 1831	1	—	1	—	500	—	—
„ 1832	1	—	2	—	500	—	—
<i>Chirurgiske Instrumentmakare:</i>							
År 1827	5	2	7	1	7,655	—	—
„ 1828	5	7	11	1	8,390	—	—
„ 1829	5	12	10	2	9,484	—	—
„ 1830	5	12	10	2	10,008	—	—
„ 1831	4	10	10	1	9,883	—	—
„ 1832	4	11	11	—	9,974	—	—
<i>Mathematiska Instrumentmakare:</i>							
År 1827	5	5	15	—	7,474	—	—
„ 1828	5	4	9	5	5,899	—	—
„ 1829	6	3	9	5	6,018	—	—
„ 1830	6	4	7	6	6,663	—	—
„ 1831	6	5	8	3	7,102	—	—
„ 1832	7	4	6	6	5,800	—	—

Meteorologiske

<i>Meteorologiske Instrumentmakare:</i>					
År 1829	1	—	—	—	500
„ 1830	1	—	1	—	1,000
„ 1831	1	—	2	—	1,000
„ 1832	1	—	2	—	1,200
<i>Optiske Instrumentmakare:</i>					
År 1827	3	6	1	2	2,600
„ 1828	3	4	3	2	2,600
„ 1829	3	4	3	2	2,400
„ 1830	2	4	4	—	1,700
„ 1831	2	3	3	—	1,700
„ 1832	2	4	2	—	1,700
<i>Musikaliske Instrumentmakare:</i>					
År 1827	6	2	1	3	2,600
„ 1828	6	5	2	2	3,500
„ 1829	6	5	4	2	3,600
„ 1830	7	11	7	2	3,400
„ 1831	8	7	7	5	4,400
„ 1832	9	15	8	5	5,400
<i>Mechaniske Arbetare:</i>					
År 1827—1832, hvardera året .	1	—	—	—	400
<i>Tillverkare af Mechaniska Sprutor:</i>					
År 1827—1829, hvarje år . .	1	1	—	—	1,000
„ 1830	1	3	—	—	2,000
„ 1831—1832	1	1	—	—	3,000
<i>Nipper- och Galanteri-Arbetare:</i>					
År 1827	8	6	3	12	7,600
„ 1828	10	6	3	8	8,400
„ 1829	11	6	6	9	11,000

År 1830	10	6	3	11	10,000	—	—
„ 1831	10	6	6	11	11,000	—	—
„ 1832	10	6	6	9	10,800	—	—
<i>Metall- och Bronze-Arbetare:</i>							
År 1827	16	18	17	—	8,100	—	—
„ 1828	17	14	19	—	8,400	—	—
„ 1829	15	19	21	—	7,300	—	—
„ 1830	14	21	17	—	6,500	—	—
„ 1831	17	24	28	—	8,100	—	—
„ 1832	19	23	21	5	8,900	—	—
<i>Plaitre-Fabriker:</i>							
År 1827—1828 fanns ingen	—	—	—	—	—	—	—
„ 1829	1	2	—	—	200	—	—
„ 1830	1	—	—	—	600	—	—
„ 1831	1	4	3	—	200	—	—
„ 1832	1	3	4	—	2,000	—	—
<i>Spegel- och Ljuskrans-tillverkare:</i>							
År 1827	13	7	11	3	19,881	—	—
„ 1828	14	6	10	10	19,792	—	—
„ 1829	11	9	10	9	13,519	—	—
„ 1830	11	7	7	11	14,365	—	—
„ 1831	9	2	6	11	13,698	—	—
„ 1832	9	2	3	9	13,170	—	—
<i>Foderalmakare:</i>							
År 1827	1	—	2	—	400	—	—
„ 1828—1831	1	—	1	—	400	—	—
„ 1832	1	—	1	—	200	—	—
<i>Glas-Slipare:</i>							
År 1827	7	3	11	—	6,500	—	—
„ 1828	8	4	10	—	7,300	—	—
„ 1829	8	1	8	—	5,000	—	—
„ 1830	6	—	8	—	4,000	—	—

År 1831	5	1	6	—	4,000	—	—
„ 1832	6	3	5	3	4,600	—	—
<i>Jernblecks-Lackerare:</i>							
År 1827	4	3	4	2	1,800	—	—
„ 1828	3	3	4	1	1,600	—	—
„ 1829	3	3	3	2	1,400	—	—
„ 1830	3	2	5	1	1,400	—	—
„ 1831	2	2	4	—	1,400	—	—
„ 1832	3	1	5	2	1,700	—	—
<i>Pappers-Lisserare:</i>							
År 1827	3	—	—	—	2,100	—	—
„ 1828	3	—	—	3	2,100	—	—
„ 1829	3	—	—	—	600	—	—
„ 1830	3	—	—	1	1,300	—	—
„ 1831	3	—	—	1	700	—	—
„ 1832	4	—	—	1	900	—	—
<i>Rit- och Väfskeds-makare:</i>							
År 1827	2	1	1	1	900	—	—
„ 1828	2	1	1	1	900	—	—
„ 1829	3	1	1	2	1,300	—	—
„ 1830	1	—	—	1	400	—	—
„ 1831	2	1	—	1	500	—	—
„ 1832	2	—	—	2	400	—	—
<i>Parapluie- och Parasoll-makare:</i>							
År 1827	7	3	1	5	2,700	—	—
„ 1828	7	1	2	5	2,700	—	—
„ 1829	7	2	6	3	2,800	—	—
„ 1830	6	3	4	3	3,240	—	—
„ 1831	6	1	5	3	1,854	—	—
„ 1832	6	1	4	4	1,816	—	—
<i>Solfjäders-Tillverkare:</i>							
År 1827	1	—	—	1	200	—	—

År 1828	1	—	—	1	400	—	—
„ 1829—1832, årligen . . .	1	—	—	1	200	—	—
<i>Bensvärt-Tillverkare:</i>							
År 1827	2	—	—	3	1,000	—	—
„ 1828	2	—	—	3	1,000	—	—
„ 1829	2	—	—	3	4,300	—	—
„ 1830—1832, hvardera året .	1	—	—	2	4,200	—	—
<i>Borst-Tillverkare:</i>							
År 1827	2	—	—	4	1,100	—	—
„ 1828	2	—	—	3	1,100	—	—
„ 1829	2	—	—	4	1,100	—	—
„ 1830	2	—	—	5	1,300	—	—
„ 1831	2	—	—	5	1,300	—	—
„ 1832	2	—	—	3	1,300	—	—
<i>Hagelstöpare:</i>							
År 1827	1	—	—	1	600	—	—
„ 1828	1	—	—	1	600	—	—
„ 1829	2	—	—	3	700	—	—
„ 1830	1	—	—	2	600	—	—
„ 1831	1	—	—	2	600	—	—
„ 1832	1	—	—	2	600	—	—
<i>Sten-Stipare:</i>							
År 1827	2	1	—	1	400	—	—
„ 1828	2	2	2	—	400	—	—
„ 1829	2	2	—	—	400	—	—
„ 1830	3	1	—	1	400	—	—
„ 1831	3	1	—	2	500	—	—
„ 1832	3	—	—	3	500	—	—
<i>Tobaks-Planteurer:</i>							
År 1827	18	—	—	18	1,754	—	—
„ 1828	14	—	—	15	1,424	—	—
„ 1829	10	—	—	13	1,223	—	—

År 1830	8	—	—	17	1,675	—	—
” 1831	7	—	—	8	1,798	—	—
” 1832	6	—	—	7	1,238	—	—
<i>Chocolade-Tillverkare:</i>							
År 1827	3	—	—	1	1,500	—	—
” 1828	3	—	—	—	2,000	—	—
” 1829	4	—	—	—	2,400	—	—
” 1830	5	—	—	—	3,000	—	—
” 1831	4	—	—	—	2,600	—	—
” 1832	4	—	—	—	2,400	—	—
<i>Svenskt Caffés-Tillverkare:</i>							
År 1827	2	—	—	—	600	—	—
” 1828	2	—	—	—	600	—	—
” 1829	1	—	—	—	600	—	—
” 1830	1	—	—	—	300	—	—
” 1831	1	—	—	—	200	—	—
” 1832	1	—	—	—	200	—	—
<i>Rörflätare:</i>							
År 1827	1	—	—	1	400	—	—
” 1828	2	1	1	1	600	—	—
” 1829	2	1	1	1	800	—	—
” 1830	1	—	—	1	600	—	—
” 1831	1	—	—	2	600	—	—
” 1832	1	—	—	2	600	—	—
<i>Tillverkare af Korgarbeten, Halmhattar, m. m. d.</i>							
År 1827	1	—	—	—	—	—	—
” 1828	1	2	—	—	840	—	—
” 1829	2	10	—	—	1,300	—	—
” 1830	3	9	1	—	3,200	—	—
” 1831	3	3	1	1	2,500	—	—
” 1832	3	1	3	1	2,800	—	—

<i>Blanksmörjs-Tillverkare:</i>						
År 1831—1832, årligen . . .	1	—	—	—	100	—
<i>Häcklors Tillverkare:</i>						
År 1829	1	—	—	—	100	—
„ 1830	1	—	—	—	200	—
„ 1831—1832	1	—	—	—	100	—
<i>Färgare af ludna Skinn:</i>						
År 1831—1832, hvardera året .		—	—	—	200	—

Härvid är tillika af Hall- och Manufactur-Rätten upplyst: att Förteckningen i afseende på arbetarnes antal grundar sig på Fabrikanternes och Manufacturisternes årliga uppgifter till Rätten: att först ifrån och med 1829 de arbetare, som icke varit hos Idkarne Mantals- och Skattskrifne, jemväl blifvit i uppgifterne antecknade; och att de i Förteckningen uppförde tillverkningssummor för de Manufacturister, hvilka förfärdiga ostämpelbara varor, äro icke öfverensstämmande med desses alltid lägre uppgifter, utan innefatta de, med afseende på Arbetarnes antal, bestämda värden, hvartill Rätten vid taxeringstillfällen ansett Manufacturisternes årliga tillverkningar kunna uppskattas, och efter hvilka, af dem icke öfverklagade värden, deras afgifter till Hall- och Fabriks-Fattig-Cassan erlagts.

Idkare af särskilte Närings-yrken, ej hörande till någondera af Borgerskapets Classer, hafva utgjort:

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
Contingent-Borgare	27	29	27	29	33	28
Personer, som hafva rättighet till:						
Klädmäkleri	83	82	84	81	82	80
Nipperhandel	31	28	35	33	37	39
Spisqvarter	50	50	50	50	50	50
Krog-Näring	400	400	400	400	400	396
Spisningställen utan spirituosa						4
Nålstolskramhandel	6	5	5	5	5	4
Mångleri	119	125	121	129	132	136
Lutfiskförsäljning	14	15	16	17	21	24
Ljusstöpning	61	59	63	67	61	65
Hembryggeri	12	8	7	6	6	6
Tillverkning och försäljning af Bakelser, Pepparkakor, Korf, Medwurst, Glas och Porcelaine	47	54	51	62	59	63
Försäljning af Grönsaker	35	29	22	27	34	38
Dito af kokadt Caffé	1	1	1	1	1	1

Härvid må äfven tilläggas Boktryckare och Bokhandlare. Boktryckeriernes antal, som 1827 uppgick till 20, oberäknade Bankens, Riksgälds-Contorets och Nummer-Lotteriets Tryckerier, var vid 1832 års slut minskadt till 18; hvaremot under samma tid antalet af Bokhandlare med verkliga Boklädor ökats ifrån 11 till 15.

I afseende på Hufvudstadens *Handel och Sjöfart* inhemtas af de uppgifter Kongl. General-Tull-Styrelsen meddelat, att:

48

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
I värdet af Rikets <i>Varu-import</i> som uppgått till . . . . . Rdr	14,294,542 ²⁵	15,085,272 ¹⁶	17,001,636 ²⁴	15,484,762 ⁴⁰	14,052,160 ³⁰	16,269,290 ²¹
Stockholms andel utgjort	7,817,022 ¹¹	8,358,201 ²³	9,408,540 ⁴⁰	8,368,146 ⁵	6,925,130 ³¹	8,054,411 ⁴⁵
hvaraf ifrån Finland	2,008,856 ⁵	1,489,701 ¹²	1,400,889 ³⁸	1,746,159 ¹²	1,061,703 ⁴	1,321,722 ¹⁹
Värdet af importen på Nederlag och Creditupplag varit	1,318,522 ²⁶	2,018,409 ³⁷	1,168,322 ⁴⁵	1,331,096 ³²	1,267,361 ²⁰	2,559,666 ⁴⁰
Fartyg inkomne ifrån Utrikes orter, utgjort i antal	1,407	1,092	1,148	1,136	842	976
Innehållande Läster	63,994	55,224	51,336	50,985	43,988	49,425
Utom Båtar, hvilkas antal varit	174	170	43	55	26	2
Brutto-Summan af inkommande Sjö-tullen utgjort	1,063,747 ¹	933,050 ⁵	982,379 ⁷	915,022 ³²	880,612 ⁴³	918,234 ⁴²
Dito af Nederlags-recognition	6,602 ²⁹	10,039 ³³	5,841 ³¹	9,288 ¹⁵	8,214 ³⁷	6,319 ⁴⁴
Dito af Lastpenningar	6,961 ³⁸	5,013 ³¹	12,023 ²²	9,862 ³²	12,058 ⁹	5,552 ⁴⁷
Antalet af Fartyg ankomne från Inrikes orter, varit	5,557	5,419	5,606	5,900	5,432	6,128
Af brännvin införts kannor	1,813,420	2,625,671	2,857,296	2,279,334	1,998,849	1,879,124 ^{1/2}
I värdet af Rikets <i>Varu-export</i> som stigit till . . . . . Rdr	12,186,909 ¹¹	12,892,597 ³⁸	11,310,946 ⁴²	11,344,991 ⁴²	12,316,017 ¹⁴	12,243,483 ⁴⁷
Stockholms andel varit	6,781,302 ³	6,555,228 ⁹	5,508,015 ³⁴	5,864,847 ¹⁸	6,146,684 ³³	6,494,122 ⁴⁴
hvaraf till Finland	871,886 ³³	609,909 ²³	634,328 ²	685,202 ⁹	816,922 ³⁴	972,234 ⁹
Värdet af exporten ifrån Nederlag och Creditupplag utgjort	297,593 ²⁰	381,268 ⁴⁵	317,995 ⁴¹	394,896 ³	226,048 ¹⁶	317,143 ²²
Till Utrikes orter afgått Fartyg till ett antal af	1,569	1,251	1,284	1,333	997	1,096
Utgående Läster	68,258	59,313	56,650	61,934	47,177	53,665
Brutto-Summan af utgående Sjö-tullen utgjort . . . . . Rdr	205,056 ⁹	215,091 ²⁸	179,547 ¹⁰	191,295 ²²	202,852 ⁴⁵	201,214 ²¹
Dito af Nederlags-recognition och transitofgift	1,801 ⁴⁵	2,311	1,811 ¹	2,597 ³⁸	1,971 ²⁷	717 ¹⁵
Dito af utgående Lastpenningar	7,739 ¹⁸	5,925 ⁴¹	12,676 ⁷	11,045 ²	5,495 ³⁶	5,385 ¹⁸
Af Stångjern exporterats utrikes Skeppd	231,552	239,775	198,887	209,489	230,602 ^{1/2}	227,442
— Beck dito . . . . . Tunnor	1,634	1,699 ³	2,010	2,668	1,794	2,489
— Tjära dito . . . . . dito	19,527 ³	20,472 ³	13,624	20,256 ^{1/2}	33,400	24,815
— Trädvaror dito i värde till . . . Rdr	185,803 ²⁰	147,190	120,010	128,156 ¹⁵	115,230	121,918 ²⁸
Och antalet af Fartyg afgångne till Inrikes orter varit	5,573	5,475	5,481	5,862	5,362	6,119

Efter uppgift från Sjömanshuset härstädes, hafva Stockholms Skepps-Rederier tillhörige Coopvaerdie-Fartyg och deras lästetal utgjort, vid slutet af:

År 1827	—	184	Fartyg med	15,214	Läster,
— 1828	—	179	—	14,498	—
— 1829	—	175	—	13,929	—
— 1830	—	168	—	13,222	—
— 1831	—	156	—	12,290	— och
— 1832	—	146	—	11,426	— hvaraf större delen till utrikes Sjöfart begagnats, och endast några få till den inrikes Sjöfarten.

Under dessa år har ej något nytt Coopvaerdie-fartyg gått af stapeln vid härvarande Skeppshvarf, hvilka, utom Hofjagt-hvarfvat, äro 3:ne till antalet; utan endast reparationer å fartyg derstädes ägt rum; men Stockholms Skepps-Rederier räkna nu flera kopprade fartyg, än tillförene.

Det visar sig således: att Stockholms varu-import och export vanligen i värde utgjort mera än hälften af hela Rikets: att värdet af Stadens import-handel ifrån Utrikes orter varit i tilltagande åren 1827, 1828 och 1829, sig emellan jämförde, förminskats åren 1830 och 1831, men åter betydligt tilltagit år 1832; hvarvid Grosshandels-Societetens och Skepps-Rederiernes Deputerade erinrat, dels att tillökningen år 1828 och 1829 härledt sig till någon del ifrån den större quantitet af Silfver, som berörde år blifvit införd, dels ock att nedsättningen åren 1830 och 1831 stått i sammanhang med förändrade tullvärden, att värdet af till utrikes orter exporterade varor under ifrågavarande år bibehållit sig vid någorlunda jemn höjd; i afseende hvarpå bemäldte Deputerade likväl anmärkt, att prisernas fall på de exporterade varorna å utrikes orter, isynnerhet under åren 1830 och 1831, haft den naturliga följd, att handeln inbringat för Exportören ett mindre silfvervärde, en mindre egentlig behållning, än som under motsatt förhållande ägt rum: att under denna tid antal och lästetal af fartyg, som ankommit till Hufvudstaden från utrikes orter, och af dem, som ditt afgått, icke ohetydligt aftagit, hvaremot antalet af Fartyg, hitkomne eller härifrån afgångne i och för den inrikes handeln, årligen varit vid någorlunda jemn höjd, och år 1832 i märkligt tilltagande: samt att Stockholms Skepps-Rederiers Fartyg till antal och lästetal hvarje år betydligt förminskats.

Den minskning Utrikes Sjöfarten för Stockholm sålunda undergått, hvilket förhållande äfven lär hafva inträffat ej allenast för hela Riket, utan ock i andra Europeiska länder, torde, enligt den åsigt Grosshandels-Societetens och Skepps-Rederiernas Deputerade yttrat, kunna anses vara en

följd af den allmänna ställningen i Europa, föranledd, ibland annat, af de oroligheter och politiska omvexlingar, som inom vissa Länder ägt rum, hvarigenom osäkerhet i företag uppkommit samt handelns och sjöfartens liflighet blifvit hämmad; äfvensom den härjande sjukdom, som år 1831 och sedermera hemsökt en stor del af Europa, måst hafva ett för utrikes handeln och sjöfarten hinderligt inflytande, enär få expeditioner kunnat göras, som ej varit underkastade kostnad och tidsspillan genom en längre eller kortare Quarantain.

För öfrigt hafva Grosshandels-Societetens Deputerade upplyst, att Hufvudstadens handel på Brasilien i det hela ökat sig, men de sednare åren likväl idkats med mindre fördel, än tillföre, och att handeln på Ost-Indien blifvit försökt, men ej kunnat så utveckla sig, att något resultat deraf ännu må kunna bedömas.

I anledning af ofvanberörde minskning i antalet af Stockholms Skepps-Rederiers Fartyg, har Kongl. Commerce-Collegium, uti afgifvit yttrande, anmärkt, att Fartygens antal i Hufvudstaden äfven förut under sednare tider aftagit, men att deremot, enligt erhållne uppgifter öfver samtelige Svenska Fartyg, deras antal och dräglighet i andra orter af Riket ej vidkänts någon minskning, samt att under några och trettio år drägligheten af alla Stapelstädernes Fartyg omvexlat emellan 34,000 och 66,000 läster, och år 1831 utgjort 51,183 läster; hvadan det vill synas, som det anmärkta mindre fördelaktiga förhållandet i Stockholm härrör deraf, att Skepps-byggeri i Hufvudstaden och utrustning af fartyg härifrån äro förenade med större kostnader, än i landsorterna, och att Stockholms handlande, i anseende till de låga frakter, som nästan i hela världen nu äga rum, jemförelsevis till förhållandet härmed för 2 à 3 decennier tillbaka, finna för sig mindre förmånligt, än förr, att idka Skepps-rederi.

Beträffande *Minut-handeln* här i staden, hafva de Handels-klasser, som idka densamma, allmänt klagat, att deras näringar under den ifrågavarande tiden aftagit och blifvit bragte i en vida sämre ställning, än tillföre; hvartill såsom orsaker hufvudsakligen anförts: penningebrist och menlig konjunktur för handel i allmänhet i saknad af ett Handels-Reglemente, som, lämpadt efter tidens behof och förhållanden, närmare och mera bestämdt utstakade hvarje Corporations rättigheter och satte en gräns för den ena Medborgaren att inkräkta på den andras område och således betaga honom den vinst, som af yrket må kunna vinnas: nuvarande intrång af personer, som dels icke äro till yrket berättigade, dels kunna, med anledning af författningarne, anses dertill berättigade, utan motsvarande utskylder: och

slutligen ett för mycket utvidgadt antal Ledamöter af en och samma handelsgren; hvarjemte serskildt uppgifvits: att Jernkramhandelns aftagande, som ansetts kunna beräknas till ungefärligen 25 procent under sistlidne sex år, härrört deraf, att jernvarors afsättning härifrån till Finland årligen mer och mer förminskats, dels genom förhöjd tull på dessa Artiklar, dels genom inrättning af Gjuterier och Jern-manufaktur-verk i Finland, dels ock genom Finska Handlandes nu, mera än tillförene, vidtagna bruk att omedelbart från Eskilstuna samt andra Manufactur-verk och Gjuterier här i Riket requirera sina behofver af jernvaror: att på Tobaks-fabriksrörelsen isynnerhet verkat menligt, ej mindre att Virginii Tobaksblad, oaktadt gällande förbud, i södra och västra Småstäderna allmänt säljas Skålpundsvis, hvaraf följden blifvit, att största delen af ortens allmoge och andra begagna varan antingen i sitt råa tillstånd, eller med den obetydliga förädling de sjelfva förmå deråt bereda, än ock att Norrsk Rull-tobak af blott utländska blader, tvådubbelt drygare än de Svenska, inkommit i Vestra delen af Riket och säljes så lågt, att Fabrikanten här, i anseende till hög tull och andra umgälder å den utländska rudimaterien, ej kan med Norrmännen täfla i pris å lika beskaffad tillverkning, samt att Linkramhandeln aftagit så väl derigenom att utländskt lin, hvilket, såsom fint, varit för köpare begärligt, numera i anseende till förhöjd tull ej kan med förmån införskrifvas, och icke ersättes af inhemska linet, hvars production i sednare åren, ehuru betydligt ökad, i synnerhet i de Norra Länen, likväl skall vara mindre omsorgsfullt värdad, än tillförene; som äfven genom utvidgning af lin-productionen i andra Rikets landskaper till den grad, att ett och annat års linskörd varit för ortens behof tillräcklig, och denna varas afsättning dit från Hufvudstaden således ej kunnat äga rum.

Kongl. Commerce-Collegium, som årligen erhållit uppgifter på Stockholms Handlande och deras Betjening, äfvensom, från och med 1829, på den bevillning, som i och för handels-rörelsen härstädes blifvit erlagd, har i dess afgifne utlåtande yttrat sig af dessa uppgifter ej finna anledning dertill, att handelsrörelsen i Stoekholm under ifrågavarande period undergått någon anmärkningsvärd förändring; ty ehuru antalet af Handlande öfver hufvud varit något högre år 1827, än under de påföljande åren, har likväl deremot antalet af Handels-Betjening under de sednare åren varit icke obetydligt större, än år 1827; och har Kongl. Commerce-Collegium tillika anmärkt, hurusom berörde förhållande med antalet af de Handlande utvisar, att den af Borgerskapet yttrade klagan, att, i följd af friare åsigter vid be-

handlingen af Burskapsfrågor, de Handlandes antal öfverdrifvet ökat sig, åtminstone för denna tidrymd är ogrundad, hvad Stockholm angår.

Till något annat omdöme om handelsns af- eller tilltagande i allmänhet inom Hufvudstaden under ifrågavarandeår, tror jag mig icke eller hafva anledning. Det kan väl icke nekas, att rörelsen för en och annan handelsklass, af de åberopade orsakerna, försämrats och aftagit; men att man för bedömmandet häraf icke får fästa alltför mycket afseende på Idkarnes anförda allmänna klagan, synes till exempel deraf, att Tobaks-Fabriks-Societeten i denna klagan instämt, ehuru de årliga uppgifterna på Societetens tillverkningsvärde utvisa, att det ifrån och med år 1830 fortfarande ökats, och sistlidet år med mera än 56,000 R:dr B:o öfverstigit tillverkningsvärdet för år 1827, hvarigenom det är faktiskt styrkt, att Tobaks-Fabriks-yrket i Hufvudstaden ansenligen förkofrat sig. — För öfrigt torde af den minskning, som kan hafva ägt rum i en del Handelsklassers rörelse och varu-afsättning, destomindre få dragas den slutsatts, att i sjelfva verket Stadens handel på det hela aftagit, som berörde minskning, af Handelsklasserne sjelfva, hufvudsakligen tillskrifves det öfverklagade missbruk, att sådan handel, som tillhör deras yrken, i Staden idkas af ett stort och tilltagande antal personer, som de anse dertill vara oberättigade. Ej eller gifver det ofvan framstälde förhållandet med Stadens in- och export samt sjöfart skälig anledning att antaga, det Stockholms handels-rörelse förminskats i annat afseende, än hvad beträffar Skepps-Rederiet och den utrikes Sjöfarten.

De fleste *Handtverks-Embeten* hafva anmält, att deras yrken i betydlig mon under sist förflutne sex år försämrats. Skälen dertill har Magistraten ansett kunna i allmänhet hänföras till enahanda omständigheter, som i Öfver-Ståthållare-Embets Berättelse af år 1828 äro framstälde, nemligen utsträckt näringsfrihet samt deraf uppkomna missbruk och afvikelser ifrån de för handtverkerierne gifna och ännu oupphäfna Författningar; och närmare uttryckta, äro dessa skäl: förökad införsel af utländska tillverkningar, hvilka dels, ehuru stundom af sämre beskaffenhet, än de inhemska, likväl, i anseende till deras lägre pris, snarare finna afsättning, än de sednare, dels inbringas under benämningar, som föranleda missbruk: ett för stort antal af vissa Embetens Ledamöter och Manufakturisters berättigande till enahanda arbets-frihet för åtskilliga yrkens bedrivande, som Handtverksmästare, efter föregångne läro-år, tillkommer; hvilket vållar, att arbetsförtjensten, sönderdelad på så många händer, icke kan lemna alla bergning: och slutligen enahanda, ännu mera på Borgares handtverks-rörelse menligt inverkan-de följer deraf, att tillåtelse till vissa handtverks bedrivande meddelats

personer, som ej äro skyldige att derföre erlægga borgerliga onera och således kunna för bättre pris lemna arbetsbiträden.

Serskildt hafva nedannämnde Embeten, såsom skäl till deras yrkens försämring och aftynande, uppgifvit följande omständigheter:

Bryggare-Embetet, hvars Spannmåls-afverkning ifrån slutet af år 1826 till innevarande års början skall förminskats med 10,273 Tunnor, att stark tillförsel af Götheborgs Porter, högt uppdrifven bränvins-tillverkning öfver hela Riket, och i någon mån det i Hufvudstaden började bruket af Sockerdricka minskat afsättningen på de drickes-sorter, som af Embetet tillverkas;

Guldsmeds-Embetet, som visat sig hafva låtit år 1827 kontrollera 8,562 $\frac{1}{4}$ Quintin Guld och 128,880 lod Silfver, men år 1832 endast 8,037 $\frac{3}{4}$ Quintin Guld, hvaremot 129,328 lod Silfver, att yrket lidit af hög Cours och inskränkning i bruket af de tillverkningar, som utgöra yrkets föremål, men numera till stor del ersättas af Bronze- och Plaitre-arbeten;

Gulddragare-Embetet likaledes, att afsättningen af dess tillverkningar minskats, serdeles i följd af militair-uniforms-förändringar;

Tennjutare-Embetet, af hvars tenn-tillverkningar år 1827 controllerats 3,463 #, under 1831 års lopp 4,355 #, men år 1832 blott 3,319 #, att bruket af tenn-kärl allt mer och mer aftager, och följaktligen äfven afsättningen å de arbeten Embetet tillverkar;

Slagtare-Embetet: tilltagande införsel till Staden och obeskattad försäljning härstädes af färskt kött, ej mindre ifrån landet, än ifrån närbelägna Städer, samt utvidgad Saluslagt inom Staden af dertill obehörige personer;

Sejlare-Embetet: minskad afsättning, föranledd af vissa Fabrikers förfall och utrikes Sjöfartens aftagande;

Segelmakare-Embetet: ej mindre utrikes sjöfartens förminskning, än äfven förbud emot Segelduks införande till Riket, saknad af Segelduksfabrik inom Hufvudstaden, och det missbruk, som, efter hvad Embetet förmenar, öfvas, att utan förtullning årligen införas nya, på utrikes orter förfärdigade segel, som skola kosta Rederierne omkring 25 procent mindre, än de inom Riket tillverkade; och

Carduansmakare-Embetet: dyrhet på den råa varan; ett förhållande, som jemväl af Garfvare-Embetet öfverklagas, såsom menligt inverkan på vissa Läder-beredningar, hvartill detta Embete har behof af färska hudar, som måste härstädes köpas.

För öfrigt har sistnämnde Embetes Älderman, i dess afgifne yttran-

de, lemnat en förmonlig skildring af Garfvare-Näringsens ställning här i Staden. Deri anföres nemligen: att Läder-beredningen, såsom en Näringsgren i stort, i sednare tider uppnått en förut här okänd höjd och godhet; att blott en Fabrikör drifver för närvarande Garfveri, men Garfvare-Embetets Ledamöter, nästan utan undantag, idka Engelsk läder-beredning: att genom prissärdade Författningar, rudimaterier för Garfveri-Idkaren äro tillgänglige ifrån de aflägsnaste orter, emot en måttlig importtull, äfvensom hans tillverkningar äro genom en afpassad tull skyddade för en otidig utländsk medtäflan: att Garfveri-Idkaren jemväl med tacksamhet erkänner fördelen för sig af den fria disposition af eketrädet, som lemna honom en väsendtlig artikel för hans handtering: och att det numera synes bero till en betydlig del af Garfveri-Idkaren sjelf, att bereda sig gynnande eller ofördelaktig konjunktur, helst hans tillverkningar, under vanliga förhållanden, ej äro konjunktursvaror, och det således icke kunde betvivlas, att den Garfveri-Idkare, som är i tillfälle att tillegna sig de fullkomnade arbetsmetoder och nya uppfinningar, som tekniska vetenskapernas framsteg och den derigenom väckta industri öfverallt bereda, skall genom ihärdighet och sant nit för sitt yrke merendels kunna påtäkna en motsvarande afsättning af sina stigande tillverkningar.

Vid bedömandet af Stadens Handtverks-Embetens ställning och vilkor, finner jag det vara obestriddigt, att försämring deri för en del af dessa Embeten äfven under de sednare åren ägt rum, i följd af de mer eller mindre menligt inverkanse orsaker och förhållanden, som nyss förut äro anförda. Såvida minskning i arbetarnes antal kan anses vara bevis på yrkets aftagande, och någon annan säkrare faktisk grund för omdömet härutinnan finnes ej, enär upplysning om tillverkningsbelopp och värde saknas, har enligt förutstående Förteckning på samtelige Handtverks-Embetens Ledamöter och Arbetare, förhållandet i synnerhet varit ofördelaktigt för Guldsmeder, Hofslagare, Bleckslagare, Svarfvare, Messingsslagare, Kammakare, Hattmakare, Sadelmakare, Vagnmakare, Snickare, Segelmakare, Kalkelugnsmakare och Repslagare, samt i mindre grad för några andra Handtverks-Embeten. Deremot vill det också, efter enahanda grund, synas, som flera Handtverks-Embetens tillstånd snarare förbättrats, än lidit, hvaribland Skomakares, Gördelmakares, Stenbuggares, Perukmakares, Bokbindares, Klensmeders, Carduansmakares, Tapetserares och särdeles Garfvares; samt att största delen ej undergått någon märkelig förändring.

Äfven *Fabriks-Idkarne och Manufakturisterne* hafva i deras utlåtan- den, med få undantag, sökt ådagalägga, att deras näringar och rörelse min-

skats och försämrats under den tid, som är i fråga. Förhållandet härutinnan torde någorlunda tillförligt kunna bedömas med ledning af den förut meddelade Förteckningen på hvarje Societets årliga tillverkningsvärde och dess arbetares antal; hvarvid dock icke får lemnas utan afseende den af Kongl. Commerce-Collegium gjorde anmärkning, att, oaktadt det uppgifna värdet af åtskilliga Fabrikers tillverkningar utvisar för de sista åren ett mindre belopp, än för de föregående, orsaken dertill likväl i allmänhet icke torde böra sökas i en minskad produktion, hvilken Kongl. Collegium ansett icke hafva ägt rum, utan deri, att lägre priser blifvit tillverkningarne åsatte.

Klädesfabriks-Näringen i Hufvudstaden har utan tvifvel aftagit. Dess tillverkningsvärde har nemligen ifrån år 1827, då det uppgick till 486,375 R:dr, nästan årligen successift förminskats, så att det år 1832 utgjorde 49,285 R:dr mindre än 1827; äfvensom Fabriks-Idkarnes antal minskats ifrån 38 till 25, Stolarnes ifrån 106 till 83 samt Arbetarnes med 103, jemförelsevis till förhållandet sistnämnde år. Orsakerna dertill har Fabriks-Societeten uppgifvit och Hall-Rätten vitsordat vara, dels ett utvidgadt bruk af bombasin och utländska tyger, dels uppstegring å utländska orter af ullpriserna, hvilka haft till följd Klädesprisernas förhöjning och bidragit att minska afsättningen. Deremot hafva de skärpta Tullbevakningsanstalterna, närmast föranledda af föreskrifterna om åtgärder till Cholerasjukdomens afvärjande ifrån Riket, de tvänne sednare åren ansetts hafva på Klädeshandteringen fördelaktigt inverkat; hvarvid äfven, enligt hvad Magistraten erinrat, bör tilläggas å ena sidan de omsorger, som vidtagits för ullproduktionens förbättrande inom landet, och å den andra, den utväg till afsättning, synnerligen af gröfre Kläden, hvilken är beredd derigenom, att sådana af Svensk tillverkning för Arméens behof årligen upphandlas. Enär härtill kommer, att Klädes-Fabriks-yrket är skyddadt och gynnadt genom förbud af utländskt Kläde, tror man sig hafva skäl förvänta, att detta yrke skall framdeles vinna betydligare framgång och tillväxt, äfven inom Hufvudstaden, ehuru här saknas en fördel, som uti Norrköping i så hög grad gynnar Fabrikerna, nemligen tillfälle att med vatten drifva machinerierne. För att ersätta denna brist, begagnar Fabrikören Öberg numera en ångmachine vid sin härvarande Klädes-Fabrik; hvarjemte flera andra förbättrade Machinerier och Inrättningar äro i sednare åren vid Klädes-Fabrikerna i Hufvudstaden införde.

Siden-Fabriks-Societetens tillverkningsbelopp synes hafva varit i fallande, åren 1827, 1828, 1829 och 1830, hvilket tillskrifves den genom 1824

Års Tull-Taxa meddelade frihet till införsel af utländska Sidentyger, helst Hall-Rättens Specialer skola utvisa, att år 1823 tillverkades 164,917 alnar diverse tyger af Siden, men år 1830 endast 115,852 alnar, och således det sednare året 49,065 alnar mindre, än år 1823, då den friare utländska importen ännu ej tagit sin början. Åren 1831 och 1832 har tillverkningen åter stigit; och denna förkofran anser Societeten vara en följd af dels vidtagne strängare kustbevakningsanstalter, dels den på Eder Kongl. Maj:ts Nådiga befallning i Kongl. General-Tullstyrelsens Circulair den 20 Julii 1831 gjorda tydligare bestämning af till införsel i Riket tillåtna och förbudna Sidentyger; hvilka åtgärder skola verkat minskning i importen, och för de inhemske Fabrikanterne gjort det möjligt att, i mohn af ökad och under loppet af år 1832 jemväl till de Södra orterna i Riket utsträckt afsättning, öka kvantiteten af sina tillverkningar.

Bomulls- och Linne-Fabriks-rörelsen, äfvensom Cattunstryckeri-handteringen, uppgifvits hafva varit i aftagande ifrån och med år 1827 till och med år 1829, till följd af tillåten vidsträcktare import af utländska Bomullstyger, har år 1830 stigit genom tillverkning och förbrukning af åtskilliga slags nya tyger af bomull; och under åren 1831 och 1832 hafva dessa handteringar, enligt hvad Societeterne genom deras Deputerade sjelfva vitsordat, gjort betydliga framsteg och lemnat tillfredsställande resultat, hvartill anledningarna anses vara den genom sednast förnyade Tull-Taxa inskränkta frihet till Bomullstygers införsel från utrikes orter, jemte ofvanberörde strängare kustbevaknings-anstalter.

Silkes-Rederiernas, Stoft-Fabrikernas och Strump-Fabrikernas uppgifna tillverknings minskning, som förutstående specificationer utvisa, tillskrifva Idkarne införandet af utländska varor.

Färgerierna förmälas hafva lidit i följd af den till antal minskade Klädes-tillverkningen vid Stadens Fabriker, och skola icke eller hafva någon fördel af Bomullstygs-fabrikationens utvidgande, emedan Fabrikanterna sjelfva färga sitt gods; men yrket förmenas dock vara fortgående, i afseende på dess chemiskt vetenskapliga grunder.

Engelska Läder-Garfveriernas här i Staden stora framsteg, som tillverkningarnes betydliga tilltagande ådagalägger, hafva Idkarne sjelfva erkänt. Bland de förbättrade anläggningarna för denna näringsgren utmärker sig Åldermannen, Kapiten Johan Westin Jacobssons, ej mindre för flere machinerier, drifne med ångkraft, hvarigenom arbetarnes antal kunnat ansenligen förminskas, än för anläggningarnes stora omfång och ändamålsenlighet

damålsenlighet i öfrigt, samt tillverkningens betydighet. Engelsmannen Lewin har äfven, med Nådigt tillstånd, nyligen anlagt ett Garfveri af betydighet, vid hvilket han begagnar Ångmachineri.

Jern-Gjuteriernas fabrikations-belopp hafva omvexlat: varit betydliga år 1827, förminskats 1828 och 1829, ökats åter 1830 och 1831, hvilket sednare år de varit störst, och aftagit år 1832; hvarvid bör anmärkas, att tillverkning de tvänne sista åren egt rum endast vid ett Jern-Gjuteri, nemligen Bruks-Idkaren och Riddaren af Eder Kongl. Maj:ts Wasa Orden Sam. Owens, hvars fabrication varit ansenlig och som fortfar att utmärka sig genom nyttiga arbeten af större art, såsom Ångmachiner och dylikt, samt nu har under arbete den Hängbro af jern, som skall anläggas emellan Rosenbad och Mynt-Gränden.

Porcellaines-tillverkningen vid Rörstrands Fabrik, den enda af detta slag, som finnes här i Staden, var sistlidet år betydligt större, än något af de fem föregående åren, och har i följd af täflan med det nyligen anlagda Porcellaines-Bruket vid Gustafsbergs Egendom på Wermdön, vunnit mycket i godhet. Till bestyrkande af detta sednare förhållande, har Disponenten öfver Porcellaines-Fabriken vid Rörstrand företett ett utdrag af Kongl. Commerce-Collegii Protocoll den 2 Martii 1832, vitsordande, att, hvad beträffade tillverkningen af Svenskt Sten-Porcellaine, denna inhemska industrigren nu mera med allt skäl kan ställas i bredd med den af samma slag i främmande länder.

Socketbruks-rörelsens utvidgande i afseende på tillverkningens mängd de sednare åren, hvilket synes deraf, att tillverkningsvärdet år 1832 med icke mindre än 103,603 R:dr öfversteg det för år 1827, har väl blifvit i Societetens Utåtande medgifvet, men under förmenande, att rörelsen ej varit gynnad af en motsvarande afsättning, samt att detta missförhållande jemte nedsatta priser å tillverkningarne och derigenom minskad arbetsförtjenst, medfört svårighet att med framgång drifva rörelsen och ansågs snart föranleda till inskränkning uti Idkarnes antal och vidden af deras handtering; hvaremot Hall- och Manufactur-Rätten förklarar sig icke äga anledning att besanna dessa uppgifter om Socketbruks-rörelsens försämring.

Handskmakare-Societetens mångdubblade tillverkning utgörande år 1832 ända till 20,429 R:dr mera i värde, än år 1827, härleder sig hufvudsakligen derifrån, att en af Ledamöterna, genom begagnande af ett inrättadt Mechaniskt Verk för så kallade Sämsk- och Castor-Skinns bered-

ning, lyckats så förbättra tillverkningen, att varorne kunna täfla med de utländska i godhet och afsättning.

Jemför man vidare de öfriga Fabrikernes och Manufacturisternes uppgifne tillverkningsvärden för hvarje år, ifrån och med 1827 till och med 1832, så befinnes det, att betydlig tillökning deri ägt rum, äfven för större delen af desse Fabriker och Manufacturister; t. ex. sistnämnde år, jemförelsevis till år 1827, för Vaxljus-Fabrikerne 18,125 R:dr, Vaxduks-Fabrikerne 12,063 R:dr, Kort-Fabrikerne 2,052 R:dr och Gas-Apparat-tillverkningen 8,600 R:dr; för Hatt-tillverkare, Musikaliske och Meteorologiske Instrumentmakare, Tillverkare af Mechaniske Sprutor, Plaitre-Fabrikanter och Korgarbetare till flerdubbelt högre belopp, än 1827 års hela tillverkningsvärde; samt för öfrigt i synnerhet för Tobaks-Fabriker, Söp-Sjudare, Talgljus- och Tvål-tillverkare, Hvit-Garfware, Chemiska Blekerier, Stenkärls-Fabriker, Tapet-Målare, finare Träarbetare, Fabriksredskaps-Tillverkare, Chirurgiska Instrumentmakare, Nipper- och Galanteri-Arbetare, Bensvärt-Tillverkare, Stenslipare, Metall- och Bronz-Arbetare, Chocolate-Fabrikanter, med flera; och att de flesta öfriges tillverkningsvärden bibehållits vid någorlunda jemn höjd, samt endast ett mindre antal af de ringare Manufacturierne, möjligen lidit någon, ehuru icke eller betydlig, minskning i deras tillverkningar.

Hvad sålunda rörande Hufvudstadens Fabriker och Manufacturer i underdånighet blifvit anfördt, ådagalägger, att de fleste Fabriks-Idkares och Manufacturisters uppgifter om deras yrkens astagande och förfall under ifrågasvarande tid, äro mindre väl grundade, och att tvärtom deras tillverkningar, såsom Kongl. Commerce-Collegium i afseende på Fabrikerna äfven antagit, till större delen kunna anses hafva varit i stigande och förkofrats, ehuru Näringarna visserligen för Idkarne sjelfva varit mindre förmonliga och vinstgifvande, än om den så allmänt af dem öfverklagade tillåtna införsel af utländska tillverkningar icke ägt rum. Detta sednare förhållande torde dock mindre vara orsaken till det armod hvari många Manufacturister och Handwerks-Ledamöter onkeligen sig befinna, än dels den omständighet, att vissa yrken och handtverk äro af sådan egenskap, att Idkarne sällan kunna deraf hafva sin bergning, dels ock stundom personernes eget uppförande och förvållande.

I afseende på Idkarnes och Arbetarnes skicklighet och konstfärdighet samt tillverkningarnes beskaffenhet, hafva tvifvelsutan stora framsteg i allmänhet skett, i följd af den täflan, som en utsträckt näringsfrihet och införsel af tillverkningar från utrikes orter föranledt.

Den af Fabriks-Idkare här i Staden sistlidet år stiftade Svenska Industri-

Föreningen vittnar för öfrigt om ett tilltagande medborgerligt nit för Slöjdernes och Naringarnes förkofran.

Såsom likaledes åsyftande dylika ändamål eller andra nyttiga förbättringar inom Samhället, torde jag dessutom på detta ställe till förtjent uppmärksamhet få i underdånighet nämna, Sällskapet för Silkesodlings befrämjande, Konst-Föreningen, Jägare-Förbundet och Trädgårds-Föreningen, hvilka alla i sednare åren härstädes blifvit stiftade.

4:o Politie.

Bland *Allmänna anstalter till sedlighetens och ordningens bibehållande* i Hufvudstaden må, utom de vanliga Domstolarne samt Ecclesiastika Autoriteterne och Kyrko-Råden, särskilt omförmålas Police-Kammaren med dess Betjening, samt i sednare hänseendet, jemte Garnizonen, äfven Stadens Militär-Compagnie och Brandvachts-Corps.

Utom tre Stads-Fiscaler, utgöres *Police-betjeningen* af tolf Gevaldiger samt 40 å 45 Uppsyningsmän, fördelade till tjenstgöring i tolf särskilde districter af Staden. I förhållande till Stadens vidd och betydlighet är detta antal allt för otillräckligt; men bristande anslag till aflöning medgifver icke personalens tillökning. De löner, som bestås, äro äfven så ringa, nemligen 150 R:dr för en Gevaldiger och 100 R:dr för en Uppsyningsman, att det visat sig svårt erhålla skickliga och pålitliga personer till dessa besvärliga och obehagliga befattningar, och att erforderlig drift och verksamhet i Police-betjeningens tjenstgöring icke alltid kan påräknas. Årliga anslaget till Policens underhåll i Hufvudstaden är, utom hyresmedel, endast 15,000 Rdr af Stats-Verket, enligt Kongl. Brevet den 25 November 1812, samt 1,450 R:dr af Stads-Cassan jemlikt Kongl. Brevet den 20 November 1816; hvarjemte Eder Kongl. Majt hittills serskilt i Näder tillagt 1,500 R:dr hvarje år, att användas till löneförbättring för Police-Kammarens Tjenstemän.

Stockholms Stads Militair-Compagnie, underhållet af Borgerskapet, utgjorde ännu vid 1832 års slut, enligt den Stat, som genom Kongl. Brevet den 3 October 1809 blifvit fastställd, 136 man jemte Befäl, till bestridande af Fångföring inom Staden, åtskillige vaktposterar, bevakning vid Executioner, handräckningar vid arresteringar m. m. d., men befanns sedan längre tid, i följd af lönevilkorens otillräcklighet, som uteslöt möjligheten att vid Truppen få dugligt folk anställdt, i så föga tjenstbart skick, och äfven till utseendet så litet motsvarande måttliga anspråk, att jag vid slutet af nyssnämnde år ansåg mig föranlåten till Eder Kongl. Majt i underdånighet afgifva Förslag till förändrad organisation af denna Corps. Sedan Eder

Kongl. Maj:t den 16 sistlidne Martii i Nåder bifallit detta Förslag, har detsamma den 1 derpåföljde Junii gått i verkställighet; och resultatet deraf synes hittills varit tillfredställande. Compagniet, som blifvit reduceradt, består nu af 1 Capitaine såsom Chef, 1 Lieutenant, 5 Under-Officerare, 2 Profosser, 3 Trumslagare, 5 Corporaler och 95 Soldater, med Uniform och Mundering efter bruklig modell, samt med ny aflönings- och Beklädnads-Stat, uppgjord i nära likhet med Garnisons-Regementernas. Befriadt från flera onödiga Vaktposters hållande och andra för Compagniets egentliga ändamål främmande besvär fortfar Compagniet för öfrigt med ofvanomfördade tjenstgöring, och har tillika på försök, i Brandvaks-Corpsens ställe, öfvertagit Nattvaktens bestridande i Staden inom broarne. Denna nattvakt verkställles genom tvänne Patruller, hvilka, bestående hvardera af 2 Man, som hvarannan timme aflösas, nattetid äro i oafbruten rörelse inom hvar sitt bestämda district i berörde del af Staden, derunder alla Gator och Gränder hvarje timma af Patrullerne besökas. Compagniet är stäldt under Öfver-Ståthållare-Embetets inseende och styrelse; och till detsammas underhållande uppbär Öfver-Ståthållare-Embetet årligen af Borgerskapet genom dess Bemedlings-Commission 15,000 R:r Banco, samt af Brandvaks-Cassan, såsom ersättning för nämnde Nattvaktshållning 2,500 R:dr, tillika med Inqvarterings-Medel och några andra smärre inkomster; hvarjemte 900 R:dr årligen erhållas af Borgerskapet till Beklädnad och Aflöning för vaktknektar, hvilka verkställa häktade Qvinnors bevakning, i stället för den till Militair-Compagniet förut hörande så kallade Separerade vakten, som, i anseende till dess iråkade förfall blifvit upplöst.

Stadens Brandvaks-Compagnie, hvars ändamål är, att genom bevaknings-patruller i Hufvudstaden nattetid trygga innevånarnes säkerhet till personer och egendom, så väl för eldsvåda, som i andra afseenden, utgöres af en Capitaine eller Chef, 1 Lieutenant, 2 Adjutanter, 5 Under-Officerare, 12 Rotmästare och 200 Soldater. Sedan de 4 par Brandvakter, hvilka patrullerade i Staden inom Broarna innan nattvakten derstädes den 1 sistlidne Junii af Militair-Compagniet öfvertogs, derefter blifvit använda till Patrulleringens förstärkande på Malmarne, är antalet af Brandvaktens ständiga patruller hvarje natt 10 å Södermalm och 16 å Norrmalm, hvar och en bestående af 2 man med aflösning. Compagniet, för hvilket Eder Kongl. Maj:t, uppå hemställan af Deputerade för Hufvudstadens husägare, den 16 sistlidne Martii i Nåder fastställt en förhöjd Aflönings- och Beklädnads-Stat, uppgående, jemte Administrations-kostnaderna, till en Summa af 22,200 R:dr Banco, underhålles af Brandvaks-Cassan, medelst afgifter dertill för alla hus

och fastigheter inom Hufvudstaden, hvaraf beloppet äfvensom kostnaden för Compagniet under ifrågavarande år skall i denna Berättelse uppgifvas längre fram, i sammanhang med Stadens Intrader och Utgifter i allmänhet. I afseende på tjenstgöringen lyder Compagniet endast under Öfver-Ståthållaren, men för öfrigt står Compagniet under styrelse af Brandvaks-Cassa-Administrationen, hvars Ledamöter under Öfver-Ståthållarens ständige Ordförande, äro 12 Husägare, hvilka hvar 6:te år utväljas bland Ridderskapet och Adeln, Magistraten, Ofrälse Ståndspersoner och Borgerskapet i Staden och på Malmarne. Efter hvarje 10:de års förlopp utse Husägarne Deputerade för att granska Brandvaks-Inrättningens förvaltning under de förflutna tio åren, samt föreslå de förbättringar, som anses vara af nöden. Ett sådant sammanträde af Deputerade ägde sednast rum nästlidet år, och hade till följd förutnämnde förändringar i Brandvaktens tjenstgöring samt Aflönings- och Beklädnings-Stat. — I sitt närvarande tillstånd uppfyller Brandvaks-Compagniet ganska ofullkomligt det ändamål, som med dess inrättande åsyftats. Orsakerna härtill torde igenfinnas dels i det förhållande, att, äfven efter sista Staten, Brandvaks-Soldatens vilkor äro så knappa och ofördelaktiga, att Manskaf af verklig duglighet ej kan till Compagniet erhållas, dels ock deri, att inom Compagniet en ordentlig militairisk disciplin och esprit, som för en sådan Corps ändamålsenliga tjenstbarhet är alldeles nödvändig, nästan helt och hållet saknas och under Compagniets nuvarande organisation ej kan åstadkommas. En reorganisation af hela Brandvaks-inrättningen i Hufvudstaden är därför nödvändig, och som försöket att genom Militair-Compagniet besörja nattvakten i Staden inom Broarne synes lemna ett nöjaktigt resultat, är numera jemväl Förslag å bane, att efter enahanda grunder, så vidt tillgångarne medgifva, förbättra nattvaktens verkställande på Malmarne, medelst Brandvaks-Corpsens upplösning och patrulleringens öfvertagande af Stadens Militair-Compagnie, hvilket för sådant ändamål skulle betydligt tillökas och till någon del vara beridet.

Brandsläckningsanstalterne i Hufvudstaden hafva de sednare åren blifvit mycket förbättrade; och ett nytt Brand-Reglemente för Staden är af Eder Kongl. Maj:st den 1 October 1828 i Näder fastställt. Staden har 12 stora Brand-Sprutor med tillhörande 10 Vatten-Tillbringare, fördelade i särskilda trakter af Staden och färdiga att vid eldsvåda genast användas, under befäl af vissa bland Stadens tjenstemän eller personer af Borgerskapet, och med indeltd arbetsmanskaf af Stadens innevånare; utgörande hela den förtecknade Personalen af Befäl, Arbetare, Vattenkörare och Sprut-lagare vid dessa Sprutverk ett antal af 1,106 personer. I hvarje af Stadens Sexton

Brand-districter är, sedan år 1829, anskaffad och stationerad en mindre Slangspruta med åtta vattenämbar af läder, för att vid uppkommande eldsvåda inom Districtet eller i dess närmaste grannskap straxt utgå, hvaribland en serveras af Stadens Militairvakt vid Rådhuset, och en annan af serskildt arbetsfolk, samt de öfriga, som äro å Stadens Malmar fördelade hos vissa Borgerkapets Ledamöter, skola genom deras försorg till elden framföras och der sättas i verksamhet. Ytterligare äro sex dylika District-Sprutor under arbete, hvartill kostnaden består af Stadens Brandförsäkrings-Contoir; och komma desamma att, så snart de blifva färdiga, utdelas i de större districterne på enahanda sätt som de förra. Jemväl finnas 2 Präm-Sprutor och 3 Reserv-Sprutor med service, samt 5 såkallade Vakt-Sprutor, bland hvilka 4 erhålla service af manskap från Högvakterne vid Kongl. Slottet, Gustaf Adolfs Torg, Artilleri-Gården och Södermalms-Torg, i närheten af hvilka ställen dess Sprutor alltid äro till hands, samt den 5:te af Stadens Militair-Compagnie, vid hvars Cassern den förvaras. Vid elds-tillfällen är äfven att tillgå en Bandförsäkrings-Contoiret tillhörig större Spruta med Tillbringare, hvarvid 123 Man af Handels-Classernes Betjening äro tjenstgörande; och för öfrigt finnas Slang-Sprutor och Släckningsanstalter vid Banken, på Skeppsholmen, vid Artilleri-Gården och andra publika Byggnader, äfvensom i en och annan enskild persons Egendom; hvarförutan Staden äger en myckenhet Brand-segel samt annan gröfre och mindre Brandredskap. I hvarje hus hålles ock af egaren en vattentunna, 2 vattenämbar, 1 handspruta, 1 brandyxa och 2 svabbar, hvilken redskap är dubbel i de större husen, med tillägg af en Brandhake samt en Stege; och besigtigas denna redskap vid Brandsyn, som en gång hvarje år öfver hela Staden verkställas, och hvarvid tillika Byggnadernes och eldstädernes beskaffenhet undersökes samt föreskrift meddelas om reparation af det, som befinnes bristfälligt och eldsfarligt.

Gatornes underhåll och renhållning besörjes fortfarande på det sätt, att det åligger hvarje Hus- och Tomt-egare att, i lika längd med sin egendoms sträckning, underhålla stenläggningen eller grusningen och ansvara för renhållningen å halfva bredden af alla intill egendomen gränsande gator och till 12 alnars bredd inpå hvarje tillstötande Torg eller öppen plats; men för den öfriga delen af sistnämnde ställen bestrides kostnaden i dessa afseenden af Stadens medel eller Statsanslag.

Till *Gatornes upplysning* under den mörka årstiden äro Hus- och Tomt-egarne pligtige, enligt Kongl. Förordningen den 12 Januari 1749, att, i förhållande till sina egendomars sträckning mot Gatorne, vid dem underhålla lysande lyktor, hvaraf en skall finnas för hvarje femtonde steg af Gatan el-

ler för hvart trettionde steg på hvardera sidan af densamma; med det undantag för trädgårds- och andra plank kring vidlyftiga Tomter på Malmarne, att egaren åligger hålla endast en lykta för hvarje sådant plank, samt äfven derifrån är befriad, om gent emot planket finnes hus, af hvilkas Lyktor Gatan kan varda upplyst; och bekostas lyshållningen på Torgen och de öppna platserna af allmänna medel. År 1828 och sedermera har den förändring häruti egt rum, att, på Öfver-Ståthållare-Embetets framställning, i anseende till det ringa ljus de brukliga lyktorna spridde på Gatorna, så kallade Argandska lyktor med reverberer i stället blifvit på längre afstand från hvarandra anbragta vid Gatorna och Torgen i de mera besökta delarna af Hufvudstaden, och öfverallt inom St: Claræ och Jacobs Församlingar, i hvilka, jemte Johannis Församlingar, enligt Sockenstämmo-beslut, Husegarne till Gatulyshållningen, som genom Committerade besörjes, erläggas en viss årlig afgift, hvilken i medeltal för de förflutna åren uppgått i St: Claræ Församling till 4,079 R:dr 11 sk. 4 r:st. samt i Jacobs och Johannis Församlingar till 3,388 R:dr 27 sk. 6 r:st. Banco årligen, oberäknad serskild afgift till de nya Lyktornas anskaffande, hvarför hela kostnaden utgjort i förstnämnde Församling 4,483 R:dr 32 sk. 3 r:st., och i de sednare 4,828 R:dr 40 sk. 8 r:st. Banco. Härigenom har visserligen någon förbättring vunnits, men endast partielt, och på det hela är Gatulyshållningen ingalunda i det skick, den bör vara.

För *Skjutsningsskyldighetens* fullgörande har Staden ingen annan utgift, än att underhålla ett boningsställe för Gästgifveriet jemte Stall för Skjuts-hästar och åkdon. Åkare-Embetet, som jemte Hyrkusk-Societeten har utslutande rätt att emot betalning, enligt serskilt taxa, betjena allmänheten inom Staden med körslor, har sig deremot ålagd skyldigheten att skjutsa resande från Staden, dock emot förhöjd skjutslega, som i Månads-Taxan bestämmes och de sista åren vanligen utgjort 32 à 36 sk. Banco för hvarje mil. Från detta åliggande befrias likväl Embetet till största delen derigenom, att Allmogen från nästgränsande Landsbygder, föranledd af den högre skjutslegan, sjelfmant anmäler sig att med skjutshästar biträda; på hvilket sätt omkring $\frac{3}{4}$ af Skjutsen från Hufvudstaden af Allmogen utgöres. Sedan nu mera resande från Hufvudstaden så allmänt färdas med Ångfartyg, och äfven med Deligencer, är antalet af utgående Skjutshästar vida mindre, än förr, och kan anses i medeltal för året utgöra omkring 20 om dygnet. Ordningen vid Gästgifvaregården och skjutsens ordentliga fullgörande tillses af en der boende Police-betjent; någon särskilt Gästgifveri-Ordning finnes dessutom icke, utöfver de allmänna Författningarne.

Som den *Numerering af Hus och Gårdar* här i Staden, hvilken, efter Öfver-Ståthållarens och Magistratens beslut, år 1810 blifvit antagen och till verkställighet påbjuden, befunnits, i afseende på nödig lätthet och bekvämlighet vid husens igenfinnande, icke motsvara det ändamål, som med Hus-Numereringen åsyftas, utan genom sin vid hvarje Qvarter afbrutna Nummer-Ordning och sine derpå grundade anvisningar förorsakade en besvärlig ovisshet och omgång, särdeles för främmande och en hvar, som ej kände Qvarterens läge; så har Hus-Numereringen, till undanrödjande af berörde olägenhet, sistlidet år blifvit sålunda förändrad, att den, i stället att börja och sluta inom hvarje Qvarter, numera omfattar och i oafbruten ordning genomlöper hvarje Gata, i enlighet med hvad i Öfver-Ståthållare-Embetets Kungörelse den 7 Martii 1832 blifvit förordnad.

Hufvudstadens Allmänna *Fängelser*, af hvilka ett finnes i Stadshuset på Södermalm, ett i Rådhuset, och ett i Castenhofshuset vid Gustaf Adolfs Torg, hvarjemte Kronohäktet å Smedjegården begagnas gemensamt för Arrestanter från Staden och för Fångar från Stockholms Län, hafva stundom befunnits nog inskränkta i förhållande till Fångpersonalens antal, hvars tilltagande påkallar rymligare fängelser; men tillgångarne hafva de seduare åren icke medgifvit några betydliga förbättringars vidtagande i detta afseende, utom hvad Gäldstuguhäktet angår, hvilket utvidgande oumgängligen erfordrats, sedan derstädes nu mera förvaras äfven sådana personer, som förut hållits bysatta å Kongl. Högvakten. Staden har för sådant ändamål inköpt en till detta Häckte gränsande Tomt, som nu till en del bebygges; och den öfriga delen af Tomten begagnas såsom en rymlig hittills saknad promenad-plats för de bysatte.

Till en förbättrad *Fångvård* i Hufvudstaden fordras i första rummet, att Police-Kammaren blifver försedd med serskilt fängelse i samma local, der dess Sessioner hållas; hvarigenom vunnas ej allenast en högst betydlig inskränkning i den Fångforsling å Hufvudstadens Gator, som nu äger rum, utan äfven en lämpligare classification af Arrestanter efter graden af deras förbrytelser. Detta kan, utan serdeles kostnad tillvägbringas genom upplåtelse af en del af Castenhofshuset till Sessionsrum för Police-Kammaren och till Fängelse för dess Arrestanter; hvaremot Stadens Norra Kämnars-Rätter, som nu derstädes hålla sina Sessioner, skulle förläggas till Rådhuset, åtskillige der befintlige StyrelseVerk till Stadens Auctions-hus vid Myntgatan, och Auctions-Kammaren till den af Kongl. General-Assistance-Contoret förut begagnade Egendom, der tillräckligt utrymme finnes ej mindre för det

nya

nya Pant-Låne-Contoret, än för Stadens Auctions-Verk; dock beror verkställigheten häraf på Rikets Ständers bifall till Förslaget, att Staden får tillbyta sig sistnämnde Egendom emot det nyligen inköpta f. d. Hessensteinska huset på Ridderholmen.

Under Hufvud-Afdelningen, *Politie*, återstår, enligt Formulairerne för denna Berättelse, att redogöra för Undervisnings-, Fattigförsörjnings-, Sjukvårds- och Arbets-Inrättningarnes här i Staden nuvarande tillstånd, så vidt det derom i 1828 års Berättelse uppgifna förhållande sedermera blifvit förändradt, eller uppgifterne derstädes kunna anses fordra tillägg eller rättelser.

A) *Läroverk och Scholor:*

De som lyda under Kongl. Directionen för Stadens Undervisningsverk:

a) *Stockholms Kongl. Gymnasium:* Till 4 Ordinarie Lectorer samt Gymnasii-Adjuact och Cantor, utgå i årlig aflöning 480 Tunnor Spannemål och 1,420 R:dr i contanta penningar. Gymnasii-Ungdomens antal år 1832 var 83; och äger Läroverket en Capital-Fond af 2,118 R:dr 43 sk. 2 r:st. Banco.

b) *Claræ Församlings Högre Lärdoms-Schola*, med Rector, 3:ne Colleger, Dupplicant och Cantor. Aflöningen till dem, inberäknad lönen för 2:ne Emeriti, utgör 135 Tunnor Spannemål och 1,715 R:dr i penningar. Scholans beviljas af 80 Lärjungar, och har en Contant behållning af 152 R:dr 37 sk. 4 r:st.

c) *Marie Församlings Högre Lärdoms-Schola*, har likaledes 6 Lärare, hvilka åtnjuta i aflöning 50 Tunnor Spannemål och 1,730 R:dr Contant. Lärjungarnes antal är 97, och Scholans Capital-tillgång 444 R:dr 21 sk. 4 r:st., utom donerade, men ännu icke fruktbara medel till ett belopp af 2,000 R:dr.

d) *Jacobi Församlings Högre Apologist-Schola*, med Rector, 2:ne Colleger och Cantor, samt 100 Lärjungar. Aflöningen för nämnde Lärarepersonal jemte 1 Dupplicant och 2:ne tjenstfrie Lärare består af 65 Tunnor Spannemål och 1,116 R:dr i penningar. Scholans Fond är 666 R:dr 32 sk.

e) *Catharinæ Församlings Högre Apologist-Schola*, med Rector, 2:ne Colleger och Cantor samt 85 Lärjungar. Till Lärarne samt 1 Emeritus utgå i aflöning 75 Tunnor Spannemål och 840 R:dr Contant; Schol-Fonden utgör 591 R:dr.

f) *Nicolai Församlings Lägre Apologist-Schola*, har Rector, Collega och Cantor, med en aflöning af 840 R:dr. Scholan, hvarest 69 Lärjungar undervisas, äger en Capital-fond af 1,649 R:dr 17 sk.

g) *Ulricæ Eleonoræ Församlings Lägre Apologist-Schola*, med nytt Scholhus, har likaledes 3:ne Lärare, af hvilka 2:ne tillsammans aflönas med 55 Tunnor Spannemål och 210 R:dr i penningar, samt den 3:dje med 400 R:dr af räntan å ett Scholan doneradt Capital af 10,000 R:dr. Scholungdomens antal är 77.

h) *Hedvig Eleonoræ Församlings Lägre Apologist-Schola*, med 3:ne Lärare, hvilkas aflöning utgår med 55 Tunnor Spannemål och 455 R:dr Contant. Till Scholan, som meddelar undervisning åt 49 Lärjungar, äro 750 R:dr donerade.

i) *Adolph Fredrics Församlings Lägre Apologist-Schola*, med 3:ne Lärare, som undfå i aflöning 25 Tunnor Spannemål och Contant 665 R:dr, utom ett Löne-tillskott af 228 R:dr från Scholans Capital-fond, som utgör 4,300 R:dr. Lärjungarnas antal har under sista tvenne åren uppgått till 165. — Till Scholhusets år 1831 fullbordade nybyggnad har Församlingen bidragit med en kostnad af 10,000 R:dr.

k) *Stadens Allmänna Barn-Schola*, med 130 Lärjungar, äger ett testamenterad Capital af 1000 R:dr.

l) *Norra Allmänna Barn-Scholan*, hvarest, sedan Adolph Fredrics Församling år 1831 organiserat en egen Barn-Schola, i förbindelse med der varande Apologist-Schola, Lärjungarnes antal numera förminskats från 120 till 80.

m) *Södra Allmänna Barn-Scholan*, med omkring 180 Lärjungar.

Sistnämnde trenne Scholor, inrättade efter Vexelundervisningsmethod, hafva hvardera 1 Lärare, som njuter i lön 490 R:dr.

n) *Kongl. Djurgårdens Schola*, med 60 Lärjungar af begge könen, har 1 Lärare, hvars aflöning, 530 R:dr, utgöres dels genom af Eder Kongl. Maj:t i Näder anslagne medel, dels från Allmänna Barnhusets Fond och Stadens Fattigcassa. Scholan, hvarest Vexelundervisningen till en del användes, och som medelst enskild Mans frikostighet erhållit eget hus, äger ett doneradt Capital af 850 R:dr.

Uti de Högre Lärdoms-Scholorna har under sednare åren antalet af Lärjungar i märkbar mån aftagit, hvaremot Gymnasium samt Apologist- och Vexelundervisnings-skolorna varit mest besökta.

Med undantag af Gymnasium, hvars hus blifvit af Staden för ändamålet upplåtit, samt Allmänna Barn-Scholorna, för hvilka lägenheter hy-

ras, hafva de öfriga Scholorna egna hus, som af vederbörande Församlingar underhållas, men hvilkas värden icke blifvit uppgifna.

För Lärare-personalen vid förenämnde Undervisnings-verk äro i Stat årligen auslagne 940 Tunnor Krono-tionde och Bibeltrycks-spannemål, från 13 serskilta Län, äfvensom 160 $\frac{1}{2}$ Tunnor Spannemål, efter riks-märkegångs-pris, till vicarierande Lärares aflönande. Den öfriga, af Directionen öfver ifrågavarande Läroverk anordnade aflöningen, utgörande år 1832, 10,461 R:dr, jemte Hushyresmedel för allmänna Barn-Scholorna 800 R:dr, till vissa Gymnasii- och Schol-Lärare 900 R:dr, samt arfvoden, diskretioner och extra-utgifter för Scholornas behof 846 R:dr 1 sk. 10 rst., eller tillsammans 13,007 R:dr 1 sk. 10 rst., bestrides dels af årligen från Stockholms Stads Cassa ingående Tolags-medel, 10,000 R:dr, och Hyresmedel 533 R:dr 16 sk., dels af behållne Medel samt belöpande Räntor å en under Directionens disposition varande Capital-fond, stor 47,937 R:dr 9 sk. 11 rst.; hvarförutan ett till circa 20,000 R:dr beräknadt, men ännu ej fruktbarande Capital blifvit donerad till förbättrande af vicarierande Lärares lönings-vilkor, samt till fyllnad i afdraget för Emeritörum Löner.

Scholor, ställda under öfverinseende, dels af Stadens Consistorium eller Kongl. Hof-Consistorium, dels af särskilda Directioner och Styrelser:

a) *Nicolai Församlings Handtverks-Schola*, med 42 Lärjungar, samt 1 Lärare, hvilken åtnjuter i lön 100 R:dr. Skolans Capital-fond utgör 3,333 R:dr 16 sk.

b) *Samma Församlings Fattig-Schola*, der undervisning meddelas för 10 Gossar och 90 Flickor, hvilka förstnämnde samt de Flickor, som begagna både Läsnings- och Sy-Scholan, erhålla hvardera ett månadtligt underhåll af 32 sk. Läraren aflönas med 100 R:dr, och 2:ne Lärarinnor, hvardera med 200 R:dr. Scholan utbekommer från Allmänna Fattigeassan 200 R:dr, och har en Capital-fond, uppgående till 40,800 R:dr.

c) *Kraftiska Scholan*, har 1 Lärare, som njuter i lön 300 R:dr, och gemensamt med denna Schola förestår den näst förut omnämnda. 20 Gossebarn få här undervisning. Schole-fonden uppgår till 22,016 R:dr 32 sk.

d) *Claræ Församlings Fattig Flick-Schola*, med 2:ne Lärarinnor, hvilkas aflöning utgör 500 R:dr, har en Capital-fond af 11,833 R:dr 16 sk., och lemna undervisning för 133 barn.

e) *Samma Församlings Söndags-Schola* för Handtverks-lärlingar och Gesäller, inrättad år 1830, har omkring 30 Lärjungar samt 1 Lärare, som aflönas med 66 R:dr 32 sk. Till Scholan är donerad ett Capital af 500 R:dr.

f) *Jacobi och Johannis Församlingars Fri-Fattig- och Handtverks-Schola*, har 2:ne Lärare och 2:ne Lärarinnor. Aflöningen till dem, samt 1 Läromästare för handtverk utgör 1,147 R:dr. Scholan, hvarest undervisas omkring 100 Gossar och 75 Flickor, äger Fastighet till ett värde af 18,000 R:dr, samt en Capital-fond af 44,794 R:dr 19 sk. 3 rst., och uppbär årligen af allmänna Fattigcassan 300 R:dr, af den till Kyrko-reparation anslagne Fastighets-afgift inom Församlingarne 333 R:dr 16 sk., samt en Collect uti Församlingarnes kyrkor.

g) *Tyska Församlingens National-Lyceum*, hvarest meddelas undervisning för 87 Gossar och 16 Flickor, har 5 Lärare, nemligen Rector, Conrector, Subrector, Moderator och Apologist, hvilkas aflöning utgår med 815 R:dr af Kyrko-cassan samt 50 à 60 R:dr i Rän-te-medel af en testamentarisk disposition.

h) *Mariæ Magdalænæ Församlings Fattig-Schola*, eller så kallade *PhilippSENSKA Scholan*, der 100 Gossar och 95 Flickor undervisas af 1 Lärare, som njuter i lön 700 R:dr, och 1 Lärarinna, som aflönas med 333 R:dr 16 sk. Scholan, ställd under en serskild Direction af 5 Ledamöter, har en Capital-fond af 19,666 R:dr 32 sk., och understöddes årligen med 600 R:dr af Församlingens Fattigförsörjnings-medel.

i) *Samma Församlings Handtverks-Schola*, med 30 Lärjungar och 1 Lärare, hvars lön, 50 R:dr, jemväl af Fattig-medlen utgår.

k) *Catharinæ Församlings Fattig-Flick-Schola*, med 1 Lärare och 2 Lärarinnor, hvilka tillsammans undfå i aflöning 700 R:dr; 190 Barn njuta här undervisning i nödiga läro-ämnen och handaslöjder. Scholan äger, utom Fastighets-värde 15,705 R:dr 3 sk. 5 rst., en behållen Capital-fond af 14,528 R:dr 13 sk. 7 rst.

l) *Samma Församlings Handtverks-Schola*, med 40 Lärjungar och 1 Lärare, som uppbär i lön 66 R:dr 32 sk.

m) *Ulricæ Eleonoræ Församlings Fattig-Flick-Schola*, har omkring 40 Barn och 1 Lärare, hvars lön utgör 183 R:dr 16 sk. Jemte denna Undervisnings-anstalt, hvartill årligen af allmänna Fattigmedlen utgå 200 R:dr, är, medelst enskilt välgörenhet, en särskild Schol-class inrättad för nära 80 fattiga Gossar, hvilken förestås af en Apologist-Scholans Lärare, som därför aflönas med 350 R:dr utaf den donerade Schol-fonden, utgörande 9,500 R:dr.

n) *Hedvig Eleonoræ Församlings Fattig-Schola*, hvars Scholhus är nybyggt, har 2:ne Lärare och 1 Lärarinna, som njuta i aflöning 556 R:dr

32 sk. Antalet barn af begge könen, som här undervisas, uppgår till omkring 250. Scholan har ett Capital af 11,500 R:dr.

o) *Samma Församlings Handverks-Schola*, med 16 Lärjungar samt 1 Lärare, aflönad med 66 R:dr 32 sk.

p) *Adolph Fredrics Församlings Flick-Schola*, med 100 Barn och 1 Lärare, som har i lön 133 R:dr 16 sk. Schol-fonden uppgår till 22,190 R:dr 28 sk. 3 r:st.

q) *Stadens förbemälte Territorial-Församlingars Åtta Catechet-Scholor*, hvardera med 1 Lärare, som njuter i lön 90 R:dr, och med tillsammans omkring 520 Lärjungar af begge könen.

r) *Kongl. Svea Lif-Gardets Schola*, med 60 å 70 Gossar, under 1 Lärare, som uppbär i lön 221 R:dr 32 sk. Scholans Capital-fond utgör ett belopp af 21,200 R:dr.

s) *Kongl. Lif-Gardets till Häst Dito*, med omkring 50 Barn af båda könen, samt 1 Lärare, hvars lön är 316 R:dr 32 sk. Utom en af Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen årligen anslagen Gåfva, äger Scholan bestämda Års-afgifter från Regementets Officer-corps, samt har en Capital-behållning af 1,359 R:dr 12 sk. 4 r:st.

t) *Kongl. Andra Lif-Gardets Schola*, med 34 Lärjungar och 1 Lärare, som har 200 R:drs lön.

u) *Kongl. Svea Artilleri-Regementets Dito*, med 20 Lärjungar. Lönen till Läraren, hvilken tillika förestår näst förut nämnde Schola, utgör 150 R:dr. Den till förmån för Scholan stiftade Barnhus-cassan har ett Capital af 7,086 R:dr.

v) *Skeppsholms Församlingens Schola*, bestående af 2:ne afdelningar: en högre, der vanligen 30 Skeppsgossar, jemte underhåll och beklädnad, njuta undervisning, och en lägre för omkring 40 Barn af begge könen. För Scholan, hvars Stats-anslag år 1831 utgjorde 670 R:dr, aflönas 2:ne Lärare med tillsammans 740 R:dr.

Såsom bidrag till underhållande af nyssberörde 5 Scholor, der Vexel-undervisningen begagnas, anordnas årligen 1,000 R:dr från Stadens allmänna Fattig-cassa.

Vid de fleste af ofvan uppräknade Regements-Församlings- samt Fri- och Fattig-Scholor utdelas jemväl, efter tillgångar och omständigheter, understöd till barnen, antingen i penningar eller kläder och födoämnen.

x) *Nya Elementar-Scholan*, inrättad till följd af Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Förordnande den 20 Juni 1827, samt i ändamål att meddela undervisning efter fullständig ämnes-läsning- och vexel-undervisnings-me-

thod, öppnades år 1828. Den har 8 Lärare, med en aflöning af 6,200 R:dr, utgående af det för Scholan bestämda årliga Stats-anslaget, 6,800 R:dr. Undervisningen begagnas af 52 Lärjungar, för det närvarande fördelta i 5 Classer; och äro, utom de vanliga Läro-courserna, jemväl tillfälle beredda för undervisning i Gymnastik och Simkonst.

y) *Vexel-undervisnings-Sällskapets Normal-Schola*. Sedan för denna Läro-inrättning f. d. Mariæ Kronobränneri-egendom blifvit upplåten, samt Rikens Ständer beviljat ett årligt anslag af 2,000 R:dr, har samma Schola, till hvars locals ordnande och iståndsättande circa 11,000 R:dr äro använde, i October månad 1830 blifvit satt i verksamhet. Vid Scholan, som, jemte dess egenskap af allmän bildnings-anstalt för Lärare vid Vexel-undervisnings-Scholar i Riket, har till ändamål, att åt Barn af båda könen utan afgift meddela undervisning i de till Barn-scholar vanligen hörande läroämnen och i gymnastik, äfvensom i nyttiga handaslöjder, voro år 1832 antagne 154 Gossar och 60 Flickor. Aflöningen för en förste Lärare och Föreståndare, en andre Lärare och en Gymnastik-Lärare, samt en Lärarinna vid Flick-scholan för handarbeten, utgör contant 1,172 R:dr. Inkomsterna, inberäknadt Stats-anslag, voro år 1831: 4,401 R:dr 42 sk. 8 rst. och utgifterna 3,155 R:dr 24 sk. 11 rst.

z) *Murbeckska Inrättningen för fattiga Flickors undervisning och uppfostran*, har vanligen under sednare åren underhållit och lemnat undervisning åt 25 sådana fader- och moderlösa Barn. Capital-fonden uppgick år 1832 till 55,976 R:dr 37 sk. 8 rst., inkomsterna till 3,117 R:dr 10 sk. 11 rst., och utgifterna till 3,481 R:dr 24 sk. 5 rst., hvaraf i contant aflöning till 2:ne Lärarinnor 100 R:dr. Inrättningens Fastighetsvärde är upptaget till 9,430 R:dr 36 sk. 5 rst.

Frimurare-Barnhusets och Allmänna Barnhusets Scholar hafva hvardera 1 Lärare, som åtnjuter, vid den förra, med omkring 80 Lärjungar och Barn, 350 R:dr, och vid den sednare, med vanligen lika antal Lärjungar, 500 R:dr i årlig lön.

Lärare-personalen vid här ofvan uppgifna 46 Scholar uppbar alltså, oberäknade för Elementar-undervisnings-verken anslagne 1,100 $\frac{2}{3}$ Tunnor Spannmål, tillsammans omkring 28,590 R:dr i aflöningar, utom merendels bestådda särskilda förmoner af boställsrum eller hyresmedel. Antalet af Lärjungar och Barn, som erhålla undervisning derstädes, uppgå till ungefärligen 4,010, hvaraf vid Gymnasium och Lärdoms-Scholorna samt Elementar-Scholan 312, vid Apologist-Scholorna och Tyska Lyceum . . . . . 632, och vid de öfriga eller Catechet- och Barn-Scholorna . . . . . 3,066.

Bland Hufvudstadens allmänna undervisnings- och bildnings-anstalter äro vidare att uppgifva:

a) *Kongl. Technologiska Institutet*, inrättadt uti ett dertill upplåtet, Kongl. Maj:t och Kronan tillhörigt hus, hvilket för ändamålet undergått nödig reparation, med en kostnad af 6 à 7,000 R:dr. Detta Institut har efter hand utsträckt undervisningen till de flesta i Stadgarna föreskrifna ämnen. Lärjungarnes antal uppgick år 1832 till 141, deribland inbegripne 44 extra Elever eller Handtverks-gesäller och Lärningar, som på Söndags-eftermiddagar och andra för dem lediga timmar fått undervisning, förnämligast i machineri-ritning och geometrisk construction, jemte ett och annat för särskilta yrken mera tillämpligt ämne. Af det till Institutet utgående årliga Stats-anslag, 14,439 R:dr, åtnjuta 9 Lärare tillsammans i aflöning 5,949 R:dr, hvarjemte i administrationskostnad, understöd och öfriga utgifter åtgått circa 8,770 R:dr. Capital-fonden utgjorde 10,696 R:dr 26 sk. 11 r:st. Directionen, som, medelst Kongl. Brevet af den 17 September 1830, blifvit berättigad, att för Elever med vunnen tillräcklig skicklighet i något yrke utfärda Gesällbref, har intill 1832 års slut utnämnt 11 Gesäller. Inrättningen hålles för allmänheten öppen på tvenne bestämda förmiddagar i hvarje vecka.

b) *Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet*, stiftadt år 1811, såsom en Bildnings-anstalt för Arméns och Flottans Läkare-Corpsar, och ställt under Kongl. Sundhets-Collegii inseende, har en Lärare-personal af 6 Professorer och 6 Adjuncter, till bestridande af offentliga föreläsningar samt practisk undervisning i den generella sjukskötseln, lägre chirurgien, botaniken, m. m., i enlighet med Kongl. Reglementet af den 11 December 1822. Årliga aflöningen för Institutets Lärare består af 372 Tunnor Spannemål och 6,362 R:dr 21 sk. 4 r:st. Contant, samt utgår, jemte 200 R:dr för andra behof, af Medicinal-fondens tillgångar. Antalet af Studerande är vanligen för året 30 à 40. För tjenstgöring i lägre Läkare-graderna äro 24 Stipendiater, hvardera med årligt arvode af 66 R:dr 32 sk., vid Medicinal-staten anställda, och åtnjuta dagtractamenten efter särskilta befattningar utom Läroverket. Institutet, hvars fasta egendom beräknas till ett värde af 66,666 R:dr 32 sk., eger ett betydligt Bibliothek, Laboratorium Medicum, Anatomi-sal, samt till Medicinska Vetenskaperna hörande Præparater och Samlingar.

c) *Gymnastiska Central-Institutet*, som begagnar ett dertill i Näder upplåtet Kronans hus och numera är ställt under inseende af Kongl. Directionen för Stadens Undervisningsverk, har fortfarit att meddela under-

visning åt vanligen 50 Gossar och 20 Flickor. De till 4 ordinarie Lärare aflönande erforderliga medel utgå af årliga Stats-anslaget, 2,000 R:dr; och inflytande sportler för privata lectioner fördelas till biträdande extra Lärare och till andra förefallande behof.

d) *Skogs-Institutet på Kongl. Djurgården*, hvilket år 1829 erhållit dess nuvrrande organisation, har till föremål att dana skicklige Förvaltare för så väl Kronans som enskildas skogar. Institutet har en Directör och en Underlärare, den förre med 800 R:dr och den sednare med 600 R:dr i årligt arfvode. Af Eleverna, hvilkas antal hittills varit 8 å 10, åtnjuta 6 stipendier af 175 R:dr hvardera om året, jemte fria boningsrum, värme, ljus och sängar i Institutets hyrda local; de öfriga Eleverna bo utom Institutet och hafva ingen annan förmån, än fri undervisning, lika med Stipendiaterna. Till nämnde utgifter och Inrättningens öfriga underhåll utgå årligen 3,500 R:dr af de medel, som inflyta till den så kallade Skogs-cassan.

e) *Veterinaire-Inrättningen*, har fortfarit i dess bestämmelse, enligt föreskrifterna i Kongl. Brevvet den 8 Maj 1824; hvarjemte undervisningen derstädes blifvit utvidgad till bibringande af practisk kunskap om Fårskötseln. Eleverne hafva vanligen utgjort ett antal af 30 å 40, hvaraf 16 tagit Djurläkare-examen och 8 utgått såsom Hofslagare. Medelst det på Stat bestämda årliga anslag bestridas så väl aflöning till 3:ne Professorer tillsammans 3,933 R:dr 16 sk., som arfvoden till 16 Elever m. m., utgörande 3,170 R:dr. Den för Inrättningen upplåtna lägenhet, Ladugårdslands f. d. Kronobränneri-egendom, uppskattad till ett värde af 15,000 R:dr, har numera undergått erforderlig reparation med en kostnad af circa 13,000 R:dr, och för sistlidet år lemnat en hyres-inkomst af 473 R:dr.

f) *Navigations-Scholan*, inrättad i följd af Kongl. Brevvet den 27 Juni 1728, har en Föreståndare, som, i enlighet med en af Öfver-Ståthållare-Embetet den 8 Maj 1774 utfärdad Instruction, besörjer undervisningen, hvilken under ett och annat af de föregående åren begagnats af omkring 30 personer, men år 1832 endast af 15. Scholan uppfyller föga sitt ändamål, och torde i dess närvarande skick komma att än mindre begagnas, sedan Kongl. Förordningen den 1 Mars 1827, som bland annat innehåller, att Coopvaerdie-Skeppares examina skola af dertill utsedde Sjö-Officerare anställas, med innevarande år härstädes trädt i verkställighet, hvilket förmodas hafva till följd, att de, som skola undergå sådan examen, hädanefter söka undervisning af Kongl. Flottans Informations-Officerare.

Af

Af Sjömanshusets Cassa bestrides Föreståndarens lön, 266 R:dr 32 sk., äfvensom kostnaden för böcker, chartor och dylikt till Scholan.

För öfrigt torde bland de till Hufvudstaden hörande Allmänna Bildnings- och Undervisnings-anstalter här böra nämnas: *Kongl. Theaterns Elev-Schola*, *Kongl. Musikaliska Akademien*, *Kongl. Målare-Akademien*, *Institutet för Blinda och Döfstumma, beläget vid Manilla*, och *Kongl. Krigs-Akademien vid Carlberg*, hvilka Inrättningar ej lära undergått någon hufvudsaklig förändring under ifrågavarande år, samt slutligen *Mariæbergs Läroverk*. Det sistnämnda, stiftadt år 1818, såsom ett högre Undervisnings-institut för Artilleriet, har, i följd af Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 13 October 1832, blifvit upplåtet till begagnande af både Artilleriets och öfriga Vapens Officerare, och är således numera att anse såsom ett gemensamt högre Läroverk för hela Armén. Läroverket står under H. K. H. Kron-Prinsens, i Dess egenskap af General-Fälttygmästare och Chef för Artilleriet, höga inseende, och commenderas af en Befälhafvare, som till sitt biträde har en tjenstgörande Major, en Inspectör för Lectionerna och en Redogörare. Undervisningen meddelas för närvarande af 14 Lärare, hvaraf tre för de matematiska Vetenskaperna, en för Experimental-fysik och Kemi, en för Militär-Hygiène, en för Veterinär, tre för Artilleri, två för Fortification, en för matematisk Geografi och Topografi, en för Krigshistoria och Taktik, samt en för Fäktning och Gymnastik. Vid Inrättningen kunna emottagas 46 Elever, hvaraf 22 rum äro bestämda för Artilleri-Officerare, och de öfriga för Officerare af andra Vapen; nu njuta 43 Officerare derstädes fri undervisning, jemte boningsrum. Hvarje Lärocours påräknas att räcka ungefärligen $2\frac{3}{4}$ år, och slutas med offentlig examen. Ifrån Läroverkets inrättande intill närvarande tid, hafva inalles 92 Artilleri-Officerare, behörigen examinerade, derifrån utgått. Detta Läroverk, är icke uppfördt i Riks-Staten, utan har kostnaden för detsamma hittills blifvit bestridd af särskilt för ändamålet i Näder anvista medel.

I Hufvudstaden finnas jemväl flera *Privata Schol-Inrättningar*, der undervisning lemnas emot betalning. Bland dessa utmärker sig den *Uppfostrings-Schola efter Hillska Methoden*, som år 1830, genom Actie-teckning, af ett Sällskap eller Bolag blifvit inrättad och den 1 Juli nämde år öppnad i en dertill inköpt egendom, kallad Barnängen, på Södermalm. Inrättningens föremål är att meddela Gossar från barnåldern en sorgfällig och fullständig uppfostran, med en omfattande intellectuel bildning. För hvarje Elevs underhåll och undervisning betalas till Inrättningen 300 R:dr

Öfverståhållarens Femårsberättelse.

Banco årligen. I Juni månad detta år voro Eleverne 89 tillfantalet, och hade i medeltal under det förflutna året utgjort 92. Vid Scholan, som är ställd under en af Bolaget vald Directions inseende och hufvudsakligen förestås af en på stället boende Intendent, funnos år 1832 10 Lärare och Tjenstemän, hvilkas löner och arvoden uppgingo till 6,699 R:dr. Actiefonden är uppgifven till 70,500 R:dr, och Fastigheten till ett värde af 76,829 R:dr. Sistlidet års inkomster, bestående af Elevernas afgifter, voro inalles 29,261 R:dr; utgifterna åter 24,894 R:dr. Sällskapets årligen i tryck utgifna Berättelser om Inrättningens fortgång, gifva ett fördelaktigt begrepp om densammas organisation och ändamålsenlighet.

De betydligaste Privata Lärdoms-Scholor äro dessutom Schol-Läraren J. N. Palmgrens år 1821 öppnade Gosse-Schola, med 2 Lärare och vanligen 60 Lärjungar; En af Kongl. Hofpredikanten J. A. Nordblad, sedan år 1825 hållen Schola för Gossar, vid hvilken Lärarnes antal är 3 och Elevernas 22; L. Thulstrups Institut, hvarest 24 Gossar i helpension, emot en årlig afgift af 300 R:dr för hvarje, njuta underhåll och af 4 Lärare undervisas; Den af Professoren Anders Fryxell år 1831 öppnade Läroanstalt, der 3 Lärare och 3 Lärarinnor lemna 53 Flickor undervisning; Catecheten O. Horsters Vexel-undervisnings-Schola, med 45 Elever, börjad år 1832; samt en år 1829 stiftad Schol-Inrättning, som förestås af Squadrons-Predikanten Fr. Arrhenius, jemte 2:ne andra Lärare, och hvarest i årligt medeltal 20 Gossar, emot en afgift af 60 R:dr för hvardera, blifvit undervista. Eleverna i dessa Scholor äro nästan undantag barn af de mera bildade Samhälls-classerna.

Behofvet af Simm-Scholor har och numera blifvit afhjelpt genom 2:ne sådana Inrättningar anläggning vid Riddareholmen, af enskilda personer.

Af det anförda synes, att Undervisnings-anstalterna i Hufvudstaden under ifrågavarande tidrymd blifvit talrikare utvidgade och mycket förbättrade, samt alltmer begagnade. Ett och annat slags sådana, för allmänna bildningen nyttiga och behöfliga Inrättningar saknas likväl ännu, hvaribland ett Handels-Institut och en Rid-Schola.

B) Fattigvårds- och Pensions-anstalter, samt andra Barmhertighets-Inrättningar.

Stadens Territorial-Församlingars Allmänna Fattigvård har fortfarande att bestridas i enlighet med de för densamma af Hans Kongl. Maj:t den 18 Mars 1812 utfärdade reglementariska föreskrifter, och på sätt Ölver-Ståthållar-Embets sednast den 9 April 1831 till Eder Kongl. Maj:t afgifna

underdåniga Berättelse närmare innehåller. Med åberopande häraf, samt af hvad inför Eder Kongl. Maj:t vidare under den 11 sistl. Mars blifvit underdånigst anmaldt, torde jag endast få härutinnan tillägga och upplysa, att den af Hufvudstadens invånare, i följd af högstberörde Nådiga Stadgande, åtagne allmänna Fattigförsörjnings-afgift, ifrån och med år 1829 utgått med Sex skillingar å Krono-Contributions-Riksdalern, enligt Bevillnings-Förordningens 2:dra Artikel, samt att, jemlikt Kongl. Brefvet den 3 December 1828, $\frac{1}{3}$ af denna årliga afgift varit anslagen att, fördelad emellan Kongl. Seraphimer-Ordens-Lazaretet och ett för Staden anlagdt Provisoriskt Sjukhus, användas till dessa Inrättningars behöriga istånd-sättande. Hela beloppet af nämnde Sex skillingars afgift, som, tillika med anslagen för Stadens Veneriska Curhus, är ställd under förvaltning och redovisning af en utaf samtliga Församlingarna för hvarje år vald Cassa-Direction, har per medium de påföljda åren utgjort 32,881 R:dr 43 sk. 8 r:st. årligen, och nästlidet år 34,611 R:dr 35 sk. 7 r:st., hvarjemte till Allmänna Fattig-cassan ingå Stats- Gåfvo- och andra medel, som för år 1832, med inberäkning af Stats-bidraget 2,193 R:dr 19 sk. 8 r:st., utgjorde tillsammans 5,537 R:dr 20 sk. 3 r:st., så att, utom en Cassan tillfallen donation af 2,000 R:dr, samma års inkomster tillhopa uppgingo till 40,140 R:dr 7 sk. 10 r:st. Utgifterna af denna Cassa voro sistnämnde år: till Församlingarnes Fattigvård och vissa Schol-Inrättningar 21,250 R:dr 26 sk., samt till Lazarett-byggnaden och andra Sjukvårds-anstalter m. m. 16,773 R:dr 15 sk., eller sammanlagdt 38,023 R:dr 41 sk.

Territorial-Församlingarnas Fattig- och Försörjningshus innehafva tillsammans Fastigheter till ett uppgifvet värde af omkring 123,000 R:dr, och räntebärande Capital-fonder till ett belopp af 275,593 R:dr. Deras inkomster utgjorde år 1831 tillhopa 65,929 R:dr 41 sk. 10 r:st., och utgifterna 63,593 R:dr 9 sk. 4 r:st.

Antalet af de Fattiga, som af Fattighus- och Försörjnings-medlen åtnjuta dels husrum, vård och underhåll, dels särskilda understöd, har vanligen uppgått till omkring 2,720 personer, de oberäknade, hvilka vid inträffande behof undfått fria medicamenter och Läkare-vård.

Med de vid nedannämnde Militär-Corpsor och Församlingar särskilt stiftade Understöds-fonder och Fattig-anstalter är förhållandet följande:

a) *Kongl. Svea Lif-Garde*: Capital-beloppet af de för välgörande ändamål vid detta Regemente inrättade särskilda Cassor, utgjorde år 1832 21,500 R:dr. jemte ett årligt anslag af Statsmedel 214 R:dr 32 sk. I pensioner och understöd för 87 personer, utbetaltes 520 R:dr.

b) *Kongl. Lif-Gardet till Häst*: Hans Kongl. Höghet Prins Oscars Hospitals-Inrättning, stiftad år 1812 och förvaltad enligt Kongl. Reglementet den 16 Juli 1816, eger i Capital-fond 14,698 R:dr 9 sk. 7 r:st. Af årliga inkomsterna, som, utom intressen, bestå af Nådiga Gåfvor, samt af bestämda afgifter från Regementets Officers-Corps, utgå circa 1,040 R:dr till 70 underhållstagare.

c) *Kongl. Andra Lif-Gardet*: Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessan Josephinas Pensions-Inrättning, hvars Pensions-sonder och Fattiggassas uppgå till ett Capital af 12,897 R:dr 44 sk. 4 r:st. Medelst ett årligt bidrag af 300 R:dr från H. K. H. Kron-Prinsessan, samt öfriga intrader, bestridas utgifter af 1,030 R:dr till inalles 95 pensionärer och understödstagare, utom använd kostnad till Schol-undervisningens vidmakthållande.

d) *Kongl. Svea Artilleri-Regemente*: Fattiggassan med en behållning af 111 R:dr och årlig inkomst af 65 R:dr, meddelar åt 36 personer tillsammans ett understöd af 26 R:dr 28 sk.

e) *Skeppsholms Församling*: Af dess Fattiggassa med en Capital-fond af 3,800 R:dr, åtnjuta 100 personer i understöd och pensioner 289 R:dr. Cassans inkomst utgör 276 R:dr.

f) *Kongl. Hof-Församlingen*: Hof-Statens Gratia-Cassa, deraf vanligen 50 personer njuta understöd till ett belopp af 1,500 R:dr, egde år 1832 en Capital-fond af 22,718 R:dr 33 sk. 5 r:st. Inkomsterna voro 2,326 R:dr och utgifterna 1,610 R:dr.

g) *St. Nicolai Församling*: För sin enskilda Fattigvård eger Församlingen i Capital-fond 22,718 R:dr 36 sk. Till 75 à 90 personer äro vanligen understöd och pensioner utdelade, uppgående år 1832 till ett belopp af 1237 R:dr 2 sk. 2 r:st.

h) *Tyska Församlingen*: De till dess Fattiga omedelbart utgående understöd bestridas af åtskilliga under Församlingens Kyrko-Råd ställda välgörenhets-fonder, bestående dels i contanta Capitaler, dels i 11 större och mindre Fastigheter, till ett uppgifvet värde af circa 59,900 R:dr. Åt Pauvres Honteux och andra behöfvande, samt åt en del Scholbarn utdelas omkring 2,200 R:dr; äfvensom räntan af ett nyligen donerad Capital af 7,000 R:dr utgår till Församlingens torftiga medlemmar; hvarjemte Hyresbeloppet, 430 R:dr, af en under Pastors disposition ställd Fastighet, värderad till 5000 R:dr, användes till understöd för medellösa personer och fattiga scholbarn. Den för Schol-statens Enkor bildade Pensions-fonden utgjorde vid 1831 års slut 5,098 R:dr 34 sk.

i) *Finska Församlingen*: Utom en Fastighet, uppgående i värde till 27,500 R:dr, har denna Församling under sin enskilda disposition, för fattiga medlemmars understödjande, en Capital-fond af 666 R:dr 32 sk., samt årliga inkomster uti Stats-anslag, 510 R:dr, hyres- och intresse-medel m. m., utgörande år 1832 ett sammanräknadt belopp af 1,594 R:dr 42 sk. 8 r:st., hvaraf 81 personer undfingo dels ständigt, dels tillfälligt underhåll.

I afseende på nu varande förhållandet med de många öfriga i Hufstaden befintliga Milda Stiftelser, samt Pensions- och Understöds-inrättningar, får jag, enligt erhållna uppgifter, i underdånighet meddela följande upplysningar.

I. *Borgerskapets Gubbbhus-Inrättning*, med ett Fastighetsvärde af 23,333 R:dr 16 sk., egde år 1832 en genom testamenten, årliga bidrag samt besparade medel till 86,780 R:dr 41 sk. uppgången Capital-fond. Inkomsterna voro 6,448 R:dr 1 sk. 2 r:st. och utgifterna 5,800 R:dr 2 sk. 6 r:st., hvaraf i underhålls-kostnad för vanligen 40 på stället vårdade personer åtgick 4,412 R:dr 34 sk. 2 r:st., samt i följd af särskilt testamentarisk föreskrift 340 R:dr.

II. *Borgerskapets Enkhus-Inrättning*, hvars fasta egendom upptages i värde till 25,000 R:dr, hade sistnämnde år en räntebärande Capital-fond, stor 212,278 R:dr 5 sk. 4 r:st., och i årliga inkomster 19,745 R:dr 22 sk. 6 r:st.; utgifterna, bestående i underhålls-kostnad för 66 personer inom Hus, 6,450 R:dr 3 sk. 6 r:st., samt understöd till 56 Pensionärer, 3,961 R:dr 18 sk. 8 r:st. m. m., utgjorde tillsammans 11,969 R:dr 29 sk. 2 r:st.

III. *Grosshandels-Societetens Pensions-Inrättning* eger 1:o en ordinarie Pensions-fond, genom Kongl. Resolutionen af den 23 Mars 1827 bestämd till 40,000 R:dr, och 2:o en till Pensions-cassan åren 1830 och 1831 med 22,628 R:dr 16 sk. influten testaments-andel; utgörande hela Capital-fonden vid 1832 års slut 64,628 R:dr 16 sk., inberäknadt ett Inrättningen förärdt, men ännu ej räntegifvande Capital af 2,000 R:dr; årliga intraderna uppgingo till 4,284 R:dr 8 sk., och utgifterna för 73 Pensions-tagare till 3,650 R:dr.

IV. *Under Bemedlings-Commissionen ställda Understöds- och Pensions-fonder*: Jemte de i Öfver-Ståthållare-Embetets sista Femårs-Berättelse upptagna 3:ne Capital- och Donations-fonder, hafva vidare under Commissionens förvaltning kommit: 1:o ett af en okänd donerad Capital af 1,000 R:dr, hvaraf årliga räntan utbetalas till en utan eget förvållande i torstighet bragt Minuthandlare eller Borgare; 2:o en, i följd af aflidne Stämpel-

mästaren Assessoren Törnebooms Testaments-förordnande, under loppet af år 1832 aflemnad summa 60,050 R:dr, deraf årliga räntan skall användas till pensioner för Enkor och Barn efter här i Staden aflidne Medlemmar af vissa Borgerskapets Classer. — Af de å förstnämde Fyra Fonder, tillsammans 160,322 R:dr 10 sk. 8 r:st. belöpande Räntor, som årligen uppgå till 9,341 R:dr 26 sk. 8 r:st., hafva, utom de bestämda anslagen till Danviks Hospital och Frimurare-Barnhuset, pensioner, gåfvor och understöd för omkring 216 serskilta underhållstagare blifvit under de förflutna åren utbetalta, till ett medelbelopp af 8,242 R:dr 16 sk.

V. *Stadens Sjömanshus-Inrättning* har en, år 1832, till 107,351 R:dr 4 sk. 7 r:st., uppgifven Capital-Fond, fastighetsvärden inberäknade. Inkomsterne utgjorde 9,585 R:dr 8 sk. 6 r:st., och utgifterna 7,238 R:dr 3 sk. 11 r:st., hvaraf till 351 Pensionairer och 61 serskilta understödstagare utbetaltes inalles 5,142 R:dr 38 sk. 11 r:st., samt till Navigations-Scholans underhållande ett årligt bidrag af 266 R:dr 32 sk.; hvarförutan till en under Directionens vård stående serskild så kallad National-Cassa, för att underlätta Skeppsbrutne Besättningsars hemförskaffande, ingår en viss fastställd afgift per Läst, utgörande årligen 170 à 180 R:dr.

VI. *Fabriks-Fattig-Cassan*: Å det i enlighet med Kongl. Resolutionen den 29 December 1827 af Fabriks-Societeten anlagda Fattighus med ett värde af 11,000 R:dr, voro år 1832 intagne och vårdade 88 personer, hvarjemte utom hus 285 behöfvande njöto understöd. Cassans Capital-Fond, som ifrån år 1827 blifvit minskad med nära 14,000 R:dr, utgjorde, efter en tillkommen Donation af 2,000 R:dr, sistlidet år 72,658 R:dr 46 sk. 10 r:st.; inkomsterne åter 8,732 R:dr 29 sk. 10 r:st., och utgifterne 7,837 R:dr 41 sk.

VII. *De under Stadens Handels-Collegium hörande Societeter och Embeten*, med undantag af Meubelhandels-, Vinskänks-, Sockerbagare- och Segelmakare-Societeterne samt Repslagare- och Krögare-Embetena, hafva för välgörande ändamål bestämda tillgångar uti Fonder, Capitaler eller Cassor till ett sammanräknadt belopp af circa 142,510 R:dr, hvaraf, jemte serskilta bidrag, år 1832 till omkring 130 pensionairer och underhållstagare, samt såsom Sjuk- och Begravningshjelp, utgått circa 6,630 R:dr.

VIII. *Af de under Politie-Embets- och Byggnings-Collegium lydande Societeter och Embeten* hafva de flesta icke någon egentlig Inrättning för behöfvandes understödjande, eller dertill afsatte medel, utan vidtaga en del, efter förekommande behof och omständigheter, tillfälliga sammanskott eller afgifter; dock äro 21 Embeten uppgifne att för nämnde ändamål ega särskilde Fonder, Capitaler eller Cassa-tillgångar till ett sammanräknadt be-

lopp af omkring 51,740 R:dr, oberäknad en Skomakare-Embete tillhörig Fastighet, värderad till 50,000 R:dr; och skola utgifterne för året jemte särskilt tillskjutne medel tillhoppa utgjort cirka 7,070 R:dr; underhållstagarnes antal har ej kunnat närmare bestämmas, än att ungefärligen 90 personer af vissa Cassor njutit begrafningshjälp, sjukvård eller annat understöd.

IX. *En under Handels-Collegii inseende och förvaltning ställd Pensions-Inrättning för 12 fattiga Borgare-Döttrar*, har i årliga inkomster per medium 1,175 R:dr 29 sk. 4 r:st., bestående i hyror af de år 1790 aflidne Coopværdie-Capitainen Ahlström testamenterade fasta Egendomar, till ett värde af 8,000 R:dr. Af nämnde inkomster bestridas dels Pensionsbeloppen, hvilka år 1832, blifvit ökade till 25 R:dr, dels nödiga utgifter för Egendomarnes reparationer och administrationskostnad, hvarförutan äfven af öferskottssmedlen 600 R:dr blifvit aflemnade till Mariæ Magdalensæ Församlings Fattighus.

X. *Framlidne Cantzli-Rådet Noreens, genom testamentariskt förordnande af den 27 Dec. 1811 stiftade Pensions-Fond till förmon för Enkor och Döttrar af Civil-, Militair- eller Borgare-Stånd*, eger en Capital-Fond, hvilken, ställd under vård och tillsyn af Jacobs och Johannis Församlings Kyrko-Råd och Fattighus-Direction utgjorde år 1832, 34,030 R:dr 14 sk.; inkomsterne för året äro uppgifne till 1,730 R:dr 28 sk. 2 r:st., och utgifterne till 1,879 R:dr 28 sk. Utom 3:ne af Stiftaren nämnde lifstids-pensionairer, åtnjuta af Ränthe-inkomsten vanligen 92 personer hvardera ett årligt pensionsbelopp af 16 R:dr, samt dessutom 20 personer, hvardera 8 R:dr.

XI. *Den af Sadelmakare-Åldermannen Jacob Fagerberg genom Testamente den 30 September 1830 stiftade Pensions-Inrättning*, med ett af Eder Kongl. Majt under den 17 November 1832 i Näder fastställt Reglemente, har till föremål, att, medelst afkastningen af donerade och anslagna fasta Egendomar, till ett nu varande Taxeringsvärde af 84,000 R:dr, jemte bestämda Legater till Gubbhuset, Enkhuset, Sällskapet De Nödlidandes Vänner och Sällskapet för Troget och dygdigt Tjenstefolks belönande, samt till en af Testator nämnd pensions-tagare, bestrida och utdela årliga pensioner och understöd dels åt Gudfruktiga, sedesamma och obemedlade Borgersmän, dels till obemedlade Borgersmäns Enkor och oförsörjda barn. Denna Vælgörenhets-Inrättning, hvars contanta behållning för afbetalning af Egendomarne åtföljande skuld, Reparationer å desse Egendomar, samt den första pensionsutdelningen utgjorde vid 1832 års slut 5,056 R:dr 32 sk. 6 r:st., utom en afsatt Reserv-Fond å 500 R:dr, har den 1 April nyssnämnde år tagit sin början, samt med innevarande år kommit i full verksamhet, dervid Styrelsen,

bestående af 3:ne utaf Testator, under namn af Pensions-Inrättningens vårdare, förordnade personer, bestämt pensioner för 93 behöfvande, till ett sammanräknadt belopp af 3,274 R:dr, samt dessutom tills vidare anslagit 776 R:dr såsom understöd till 29 personer för vård om 81 minderåriga barn.

XII. *Strandbergiska Läkare-Inrättningens Capital-Fonder* hade vid 1832 års början uppgått till ett belopp af 66,700 R:dr genom enskilde gåfvor och bidrag, hvaribland det i 1828 års Berättelse omnämde, utaf Brukspatron Hebbe donerade Capital, 10,000 R:dr, som till inrättningen influtit. Af sistnämnde Donations Räntemedel undfingo förstberörde år 9 personer en pension af 65 R:dr 32 sk. hvardera; deremot räntan af de öfriga Fonderne användes till anskaffande af Läkarevård, Medicamenter och Sjukspis åt 96 Pauvres Hontoux inom Hufvudstaden, hvartill kostnaden för året utgjorde 1,666 R:dr 32 sk. Inrättningens hela års-inkomst var 4,932 R:dr 16 sk. 4 r:st.; utgiften åter 2,187 R:dr 45 sk. 5 r:st.

XIII. *Timmermans-Ordens Hospital* lemnar 23 Hospitalshjon af Mankön ständigt husrum och sjukvård, samt dessutom hvardera 3 R:dr i månaden från den 1 November till den 1 Maj och under den öfriga tiden af året 2 R:dr månateligen, jemte beklädnadspersedlar och en serskild årlig gåfva. Till skötsel och biträde för de mest orkeslösa äro ock tvänne qvinspersoner antagne, med ett månadsunderhåll af 3 R:dr. Kostnaden för Hospitalshjonen utgjorde år 1832, 985 R:dr 6 sk. 4 r:st., och samtelige utgifterne 1,925 R:dr 40 sk. 1 r:st.

XIV. *Sällskapet, De Nödlidandes Vänner, Understöds-Inrättning* med Capital-Fonder och Cassa-behållning till ett belopp af 41,337 R:dr 39 sk. 8 r:st., hade sistnämnde år 166 pensions- och underhållstagare. Inkomsterne voro 3,163 R:dr 34 sk. 8 r:st.; utgifterne 3,127 R:dr 13 sk.

XV. *Sällskapet för troget och dygdigt Tjenstefolks belönande*, hvilket stiftades år 1828, har, enligt dess af Eder Kongl. Maj:t den 27 Febr. 1829 i Näder fastställda Stadgar, till föremål att genom uppmuntringar och belöningar söka lifva och underhålla dygd, sedlighet, ordning och arbetsflit hos tjenstefolk i Hufvudstaden. Sällskapet egde vid 1832 års slut en genom donationer och afgifter till 14,117 R:dr 16 sk. ökad Capital-Fond. Inkomsterne, med Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsens gåfva, en influten donation af 3,000 R:dr, samt Räntemedel och vanliga afgifter, utgjorde under året inalles 4,395 R:dr 40 sk.; och utbetaltes 1,294 R:dr såsom uppmuntran och belöning eller understöd till 57 tjenare, af hvilka 44 erhöillo hvardera 25 R:dr, och de öfriga ifrån 10 till och med 24 R:dr.

XVI.

XVI. *Den så kallade Nödhjelps-Cassan*, stiftad år 1759 och försedd med Kongl. Maj:ts Nädiga Stadfästelse den 7 Juni 1768, har under loppet af år 1832 till 202 personer utbetalt ett pensions-belopp af 4,901 R:dr 5 sk. 3 r:st. — Genom donationsmedel och nyligen inlutne 60,000 R:dr af en under Directionens förvaltning med serskilte vilkor och föreskrifter ställd testamentsfond, uppgick Cassans räntegifvande Capital vid samma års slut till 151,827 R:dr 37 sk. 4 r:st.

XVII. *Soopiska Fattighuset* egde år 1828 en Capital-Fond af 8,285 R:dr 2 sk. 10 r:st. och utgjorde utgifterne för 12 underhållstagare 395 R:dr 18 sk. 4 r:st. — I brist af Räkningar kan härom för de sednare åren någon närmare underrättelse icke meddelas.

XVIII. *Ulricæ Eleonoræ Hospital* eller *Drottninghuset*, hade år 1832, utom ett Fastighetsvärde af 25,000 R:dr, en behållen Capital-Fond af 39,750 R:dr 6 sk. 11 r:st. Inkomsterne, bestående af Stats-, Interesse-, Hyres- och Qvarlätenskaps-medel, utgjorde 4,996 R:dr 24 sk. 6 r:st., och utgifterne 4,333 R:dr 32 sk. 11 r:st., deraf 2,705 R:dr i underhålls- och pensions-kostnad till vanligen 90 personer. Under Directionens serskilta förvaltning finnes den så kallade Kniggeska Pensions-Fonden, med ett Capital af 16,666 R:dr 32 sk., hvars årliga ränta utgår till 10, utom Hospitalet boende, obemedlade personer af Qvinkönet.

XIX. *Stockholms Stads Sparbanks-Inrättning* har fortfarande blifvit förvaltd i enlighet med dess bestämmelse och de af Kongl. Majt under den 4 Maji 1825 Nädigst fastställdes Reglor. Antalet af deponenter, som per medium af åren 1827—1831 varit 5,060, steg år 1832 till 6,125. — Enär från insättningarne, utgörande under förutnämnde tid ett medelbelopp af 101,090 R:dr, och år 1832 100,990 R:dr 40 sk. uti 8,569 poster, uttagne medel afräknas, har sistnämnde år, efter en Capitaltillväxt af 26,974 R:dr 21 sk., deponenternes behållning blifvit ökad och vid årets slut uppgått till en summa af 487,990 R:dr 30 sk. — Ifrån och med 1830 är Räntan å insatte medel bestämd till 4 procent. Inrättningens egna Fond utgjorde vid 1832 års slut 19,180 R:dr 20 sk. 2 r:st.; och har jemte begagnande af den Sparbanken medgifna rättighet till medels insättande i Rikens Ständers Bank mot 3 procent, betydligaste delen af de under Directionens förvaltning ställda medel under föregående åren varit utlånta emot 5 à 6 procents Ränta samt godkände hypothecker af Inteckningar i Landtegendomar och fastigheter i Hufvudstaden.

XX. *Under Stadens Justitiæ-Collegium ställde 14 Donations-Fonder, Ofverståhållarens Femårsberättelse.*

anslagne dels till Stipendier och Pensioner, dels till Fattigförsörjnings- och Schol-Inrättningar, utgjorde år 1832, ett Capital-belopp af 22,044 R:dr 21 sk. 4 r:st.; och erhöilo af de härå utgående Räntor 22 personer understöd och pensioner.

XXI. *De under Kongl. Öfre Borg-Rättens förvaltning stående Donationer och Capital-Fonder ad pios usus* hafva icke undergått någon förändring. Af 3:ne serskilta fonder, tillhopa 26,640 R:dr 16 sk. 5 r:st., åtnjuta 35 inom Hufvudstaden boende pensionairer tillsammans årligen 361 R:dr 16 sk. De öfriga Räntemedlen utgå till stipendiater vid Upsala Academie samt till Hof- och Stallbetjentes å landet boende Enkor och barn.

XXII. *Atskillige under Riddarhus-Directionens vård ställde, till välgörande ändamål anvisade Fonder* utgjorde år 1832 tillsammans 438,852 R:dr 4 sk., inberäknad Wadstena Adelige Jungfru-Stifts Cassa af 154,588 R:dr 42 sk. 8 r:st. Af årliga inkomsterna, bestående egenteligen uti de utlånta Capitalens räntor, till ett belopp af 26,608 R:dr 16 sk. 7 r:st., utbetaltes stipendier, pensioner eller understöd till inalles 411 personer, hvaraf 83 inom Hufvudstaden.

XXIII. *Allmänna Enke- och Pupill-Cassans Capital-Fond* uppgick år 1832 till 595,988 R:dr 43 sk. 8 r:st., utom egande fastighets-värde, 19,954 R:dr 43 sk. 6 r:st. Inkomsterna voro 32,587 R:dr 17 sk. 9 r:st., och utgifterna 15,961 R:dr 26 sk. 10 r:st., hvaraf i underhåll, pensioner och understöd utbetaltes 11,740 R:dr 24 sk. till enkor och barn, bland hvilka större delen vore boende utom Stockholm, der pensionärernas antal vanligen utgöres af omkring 54 personer samt 12 å 14 sterbhus.

XXIV. *Civil-Statens Pensions-Inrättning*, med ett af Kongl. Maj:t den 30 Juni 1832 i Näder fastställt förnyadt Reglemente, egde nyssnämnde år uti Capital-fonder och Cassor tillsammans 794,456 R:dr 22 sk. Inberäknadt årligt Stats-anslag 40,000 R:dr, voro 1831 års inkomster 105,961 R:dr 35 sk. 9 r:st., och utgifterna för en personal af 596 pensionstagare 35,618 R:dr 27 sk. 1 r:st., hvaraf de i Stockholm utbetalta pensions- och underhålls-beloppen utgjorde: till 21 afskedade Embets- och Tjenstemän samt Betjente 4,788 R:dr 4 sk., å Allmänna Enke- och Pupill-fonden till 288 personer 11,588 R:dr 2 sk. 8 r:st., och å enskilda Dito till 25 underhållstagare 721 R:dr. Huru många af dessa pensionstagande varit i Hufvudstaden verkligen boende, har ej kunnat uppgifvas.

XXV. *Från Kongl. Stats-Contoret* hafva i Statsmedel år 1832 utgått Gratificationer, Nådegåfvor och Pensioner, med tillsammans 108,615 R:dr

20 sk. 8 rst. till 437 personer; men huru många af dessa tillhört Hufvudstaden, kan ej bestämmas.

Kongl. Stats-Contoret har för öfrigt å Riks-Staten nyssnämnde år för Hufvudstaden utanordnat anslag till Barmhertighetsverk 12,457: 16. —
till Sjukvårds-inrättningar 37,819: 9. 4.
och till Undervisnings-anstalter 20,586: 27. 4.
Tillhopa R:dr 70,863: 4. 8.

XXVI. *Vid Kongl. Convoy-Commissariatet* år 1832 till 7 personer utbetalta pensioner hafva uppgått till ett belopp af 2,558 R:dr 41 sk.

XXVII. *Konungens Hospital* egde år 1832 en Capital-fond af 114,639 R:dr 18 sk. 9 rst.; årliga inkomster eller intresse-medel utgjorde 6,251 9 sk. 8 rst. och utgifterna 2,584 R:dr, hvaraf till 89 pensionärer inom Hufvudstaden 1,248 R:dr, och till 72 i Landsorterna 1,236 R:dr.

XXVIII. *Konungens Militär Hospitals-Fond* utgör 135,883 R:dr 34 sk. 4 rst., hvaraf årliga Räntebeloppet användes till pensioner, nådegåfvor och förvaltningskostnad. Inom Hufvudstaden åtnjuta deraf 53 personer tillsammans i understöd 2,149 R:dr 32 sk.

XXIX. *Af Wadstena Krigsmanshus-Inrättning* är år 1832 till 350 Gratialister och pensionerade Krigsmän, vistande i Hufvudstaden, utbetaldt i underhåll 3,830 R:dr; hvarjemte 6 personer af Garnisons-Regementerna härstädes erhöilo, tillfälliga gåfvor till ett belopp af 38 R:dr.

XXX. *Arméens Pensions-Cassa samt Enke- och Pupill-Cassa*: Den förras Capital-fond, utom Fastighets-värde 30,000 R:dr, har år 1832 uppgått till 1,575,527 R:dr 11 sk. 3 rst. Inkomsterna, inberäknadt Statsanslag förslagsvis till 77,373 R:dr 34 sk. 3 rst., utgjorde 201,298 R:dr 1 sk. 3 rst., och utgifterna 141,583 R:dr 37 sk. 3 rst., deraf till 760 pensionstagare utbetaltes 121,403 R:dr 16 sk. — Enke- och Pupillcassan egde i Capital 184,291 R:dr 44 sk. 4 rst. Inkomsterna, med 5,000 R:dr intresse-medel å den af Eder Kongl. Maj:t donerade Fond, voro 24,492 R:dr 34 sk. 6 rst., och utgifterna 12,636 R:dr 43 sk. 11 rst. Af omförmäldte Donations-medel utgick till 61 personer i gratifikationer och pensioner ett belopp af 4,450 R:dr 40 sk.; och erhöilo af Enke-cassan 96 pensionstagande tillsammans 6,923 R:dr 36 sk. Huru stort antal af Cassornas Pensionärer möjligen kan vara vistande i Hufvudstaden, har icke kunnat upplysas.

XXXI. *Enke- och Pupill-Cassan vid Stockholms Stads Verk*, inrättad till förmån för enkor och oförsörjda barn efter Stadens Magistrats Leda-

möter, och till Stadens Verk hörande, på ordinarie Stat löntagande Embets- och Tjenstemän, samt förvaltd enligt ett den 13 Februari 1816 utfärdadt Reglemente, hade vid 1832 års slut en Capital-fond af 91,971 R:dr 4 sk. 2 rst. Inkomsterna, bestående uti årligt anslag af Stadens medel, 1,000 R:dr, intressen och delägarnes bidrag, utgjorde för året 10,216 R:dr 30 sk. 1 rst.; utgifterna, med ett pensions-belopp af 6,319 R:dr 38 sk. 4 rst. till 60 personer, voro 6,587 R:dr 42 sk.

XXXII. *Den under Stadens Borgmästares Administration varande Goduska Pensions-Fonden*, med ett oförändradt stående Capital af 6,111 R:dr 5 sk. 4 rst., har årligen af upplupne Räntan meddelat understöd åt 8 à 9 pensionärer, förutan af öfverskotts-medel särskilt beviljade gåfvor till ett lika antal.

XXXIII. *En under Brandvaks-Cassæ-Administrationen ställd Pensions- och Understöds-Fond*, hvilken från början blifvit samlad medelst årliga, utaf Brandvaks-Compagniets Underbefäl och Gemenskap gjorda, men sedermera upphörda tillskott, hade vid 1832 års slut ett i följd af ökade utbetalningar och årligen uppkommen Cassabrist till 2,493 R:dr 6 sk. 9 rst. förminskadt Capital. Cassans årliga inkomst utgjorde 125 R:dr, och utgiften i pensioner till 5 underhållstagare 30 R:dr, samt i begravningshjelp 115 R:dr.

XXXIV. *Under Stadens Drätsel-Comission lydande Betjening och Arbetsfolk*, nemligen Jernbärare, Tackjernsbärare, Sillpackare, Salt- och Spannemåls-mätare, Parmmätare samt Vågkarlarne vid Östra och Södra Victualievågarna, ega hvar för sig Sjuk- eller Begravnings-cassa, samt Tackjernsbärarne derjemte en Pensions-cassa; utgörande beloppet af dessa Cassors Capital och tillgångar tillsammans circa 9,845 R:dr. Såsom understödstagare år 1832 från Jernbärarelagets Sjuk- och Begravnings-Cassa äro uppgifna 69 personer.

XXXV. *Af Postmedlen utgående pensioner till aflidne Postbetjentas Enkor och Barn* hafva ifrån och med år 1828 för 4 Pensionärer härstädes utgjort tillsammans 2,591 R:dr 32 sk.

XXXVI. *Pensions-Inrättningen för Tulltjenstemäns Enkor och Barn*, egande en Capital-fond af 112,000 R:dr, hade år 1831 uti inkomster 26,025 R:dr 26 sk. 11 rst., inberäknadt 6,726 R:dr 10 sk. 8 rst. Statsanslag, hvilket från och med det följande året upphört. Utgifterna voro 20,139 R:dr 3 sk. 9 rst., deraf i pensioner utgått 19,893 R:dr 43 sk. 9 rst. till 788 personer, bland hvilka 374 underhållstagare i Stockholms Stad åtnjutit ett belopp af 8,266 R:dr 36 sk.

XXXVII. *Banco-Statens Enke och Pupill-Cassa* uppgick år 1832 till en Capital-fond af 194,123 R:dr 45 sk.; årliga inkomsterna, bestående af Bankens vanliga bidrag, 133 R:dr 16 sk., samt intressemedel och delägarnes tillskott, utgjorde 24,811 R:dr 27 sk. 4 rst., och utgifterna 20,567 R:dr 13 sk. 2 rst. Häraf utbetaltes i pensioner 19,092 R:dr 17 sk. 4 rst. till 78 Sterbhus och 18 oförsörjda Döttrar öfver 50 år. Utaf tvenne under Fullmäktiges i Rikets Ständers Bank ställda Depositions-räkningar N:ris 1 & 2, åtnjöto dessutom å den förra 712 i Stockholm boende Gratialister 1,805 R:dr, och å den sednare, med årligen anslagne 3,000 R:dr af Bankens räntevinst, har, utom anordnade 1,500 R:dr till Allmänna Fattigvården och Fimurare-Barnhuset hvarje år, såsom understöd till 9 Sterbhus härstädes, utgått 1,000 R:dr.

XXXVIII. *Enke och Pupill-Cassan vid Riksens Ständers Riksgälds-Contor* hade år 1832 en Capital-fond af 23,410 R:dr 9 sk. 8 rst. Af inkomsterna, utgörande uti intressen gåfvor och delegarnes sammanskott, 2,552 R:dr 15 sk., erhöilo 26 Pensionärer tillhopa 1,926 R:dr 12 sk.

XXXIX. *f. d. General-Assistance-Contorets Enke- och Pupill-Cassas* Capital-fond utgjorde år 1832, 28,903 R:dr 38 sk. 8 rst., inkomsterna 2,987 R:dr 20 sk. 8 rst. och utgifterna i pensioner till 50 underhållstagare 1,467 R:dr 15 sk.

XL. *Kongl. Theaterns Pensions-Inrättning*, som står under en särskild, af Kongl. Maj:t förordnad Direction, ägde år 1832 uti Capital-Fond 128,498 R:dr 40 sk. 4 rst., och i årlige Intrader 9,814 R:dr 7 sk. 5 rst.; Utgifterne, med ett pensions-belopp af 7,971 R:dr till 18 personer, uppgingo till 9,001 R:dr 42 sk.

XLI. *En af Jern-Contorets Tjenstemän bildad Pensions-Inrättning, till förmån för deras Enkor och Barn*, har nu mera ett Capital af 8,194 R:dr 10 sk. 4 rst. Som, efter Inrättningens Stiftelse, ingen af Delegarne med döden afgått, har derifrån någon utdelning af Pensioner hittills icke egt rum. — Från Jern-Contorets Fonder utgå serskildt Pensioner, som blifvit Tjenstemän och Betjente samt deras Enkor beviljade.

Vidare förekomma nedannämde *Barnhus, Barnbördshus och Uppfostringsanstalter*:

XLII. *Stockholms Allmänna Barnhus*: Denna Inrättning, hvars fastigheter upptagas till ett calculeradtt värde af 133,666 R:dr 32 sk., egde år 1832 en Capital-Fond af 429,144 R:dr 21 sk. 4 rst., till största delen tillkommen genom donationer. Inkomsterne, utom gåfvomedel 10,610 R:dr, utgjorde samma år 97,733 R:dr 41 sk., inberäknadt Statsanslag i Spannemål

och Contant 31,323 R:dr 10 sk. 8 r:st., och bidrag af Statens medel 30,929 R:dr 18 sk. 6 r:st. Utgifterne voro 95,956 R:dr 1 sk., hvaraf i underhållskostnad utgick för per medium 187 barn inom Barnhuset 24,533 R:dr 20 sk. 10 r:st., samt för 2,936 barn utom hus, på Landet eller i Staden, 49,725 R:dr 18 sk. 8 r:st., eller tillsammans 74,258 R:dr 39 sk. 6 r:st. För sistnämnde underhållstagare, hvilkas antal ifrån år 1827 blifvit ökad med 575 barn, utgör fosterlönen för det närvarande årligen högst, eller under första lefnadsåret 52 R:dr, och minst, eller från barnets 6:te år, 12 R:dr, utom för de barn, som utlemnas till Linköpings och Hernösands Stift, samt till Gefleborgs Län, för hvilkas underhåll betalas minst 20 R:dr årligen ifrån 6:te året. Beklädnadsutgiften för uttingade barn är upptagen i Barnhusets underhållskostnad. — I afseende på de donationer, som under ifrågavarande år blifvit till Barnhuset gjorde, uppgående till ett belopp af 165,039 R:dr 27 sk. 2 r:st., anmärkes, att de ännu icke kunnat till fullo inflyta uti Inrättningens fruktbarande Capital-Fond, emedan flera Gifvare förbehållit sig eller andra personer Intressen och Lif-Räntor af det denerade, hvilka ännu uppgå till 7,593 R:dr 25 sk., och räntevinsten först i den mån deras rätt upphör, kan komma Barnhuset till godo.

XLIII. *Frimurare-Ordens Barnhus*: Å denna Vålgörenhets-Inrättning, som har till föremål, dels att till vård och skötsel upptaga fattiga och värnlösa barn, som uppnått 5 års ålder, och hvilka efter fyllda 10 à 12 år sätas i lära eller tjänst, dels att bispringa torftiga föräldrar med understöd för deras barns underhåll och uppfostran, äro intagne och vårdade 70 barn; hvarförutan åt omkring 500 barn utom hus meddelas uppfostringshjelp, hvilken vanligen utgår med minst 12 sk. i veckan för hvarje barn, men efter förekommande omständigheter stundom ökas till 16 à 24 sk. samt upphör i allmänhet vid barnets fyllda 10 års ålder, men först vid upphunne 14 år för dem, som blifvit försände att uppfostras i Norrland; och har sedan Barnhusets stiftelse, år 1753, ett antal af 8,430 barn åtnjutit omvårdnad och understöd af denna Inrättning. Barnhusets Capital-Fond, utom en till 3,000 R:dr brandförsäkrad fastighet, var år 1831 173,150 R:dr 38 sk. 8 r:st. Inkomsterna, med ett anslag af 666 R:dr 32 sk., jemte årligt bidrag ifrån Rikets Ständers Bank, samt Gåfvomedel 1,500 R:dr, hafva i medelbelopp för ifrågavarande år utgjort 16,558 R:dr 42 sk., samt utgifterne 15,912 R:dr 36 sk.; och utgick år 1831 i underhållskostnad för 579 barn 12,016 R:dr 12 sk. 1 r:st.

XLIV. *Sällskapet Pro Patria Barn- och Barnbördshus*: År 1832 egde Inrättningen, utom fastighet till ett värde af 15,000 R:dr. en Capital-

Fond af 17,761 R:dr 31 sk. 8 r:st. Inkomsterne, hufvudsakligen bestående i räntemedel, sammanskott och enskilda bidrag, voro 2,180 R:dr 29 sk. 6 r:st.; utgifterne åter 2,424 R:dr. 29 sk. 5 r:st., hvaraf i underhållskostnad 811 R:dr 17 sk. 4 r:st. Numera lemnas från Inrättningen underhåll för ett större antal barn, än förut, i följd deraf, att fosterlönen för barnen blifvit nedsatt till lika belopp, som af allmänna Barnhuset erlägges. Antalet af Barn, för hvilka fosterhjälp qvartaliter utdelas, uppgår vanligen till 20. — Å Barnbördshuset hafva årligen 100 å 200 Barnföderskor blifvit vårdade, hvaribland de i allmänna rummen, utan annan betalning än för födan; hvarjemte under den förflutna tiden någre Barnföderskor för styrkt fattigdom, undfått fri kost. — Enligt dertill år 1772 erhållit Nådigt tillstånd, har ock Sällskapet låtit under sednare åren utdela 80 större och 20 mindre Belönings-Medailler, merendels för långvarig och trogen tjenst.

XLV. *Allmänna Barnbördshuset*, inrättadt år 1775. Det lyder i vetenskapligt afseende under Kongl. Sundhets-Collegium, men i ekonomiskt under en särskild Direction, och styres närmast af Artis Obstetriciæ Professorn vid Carolinska Medico-Chirurgiska Institutet, hvilken å stället håller offentliga föreläsningar under 6 månader af året. — Oberäknadt fastighetsvärde å 30,000 R:dr, hade Inrättningen år 1832 en till 54,666 R:dr 32 sk. uppgifven Capital-Fond. Inkomsterne, med Statsanslag af 348 R:dr samt hyres- och intresse-medel, utgjorde 7,073 R:dr 1 sk. 6 r:st.; utgifterne i underhållskostnad och understöd för Barnföderskorne, till ett medeltal af 404 under hvarje år, voro 1591 R:dr 23 sk.; och öfrige omkostnader 4,112 R:dr 21 sk. Under de sista 6 åren hafva vid detta Barnbördshus 213 personer erhållit undervisning i Barnmorske-yrket och blifvit såsom barnmorskor utexaminerade, af hvilka årligen 12 på allmän bekostnad der undfått fritt husrum och underhåll. Utå instrumentala Förlossningskonsten äro ock 14 Barnmorskor från Landsorterne särskilt undervisade; hvarförutan vid Inrättningen 80 yngre Läkare tjenstgjort för undergående af Chirurgiæ Magister-Examen.

XLVI. *Sällskapet för uppmuntran af öm och sedlig Modersvård*: Under Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessans Höga beskydd och styrelse, har detta Sällskap, som stiftades den 3 Maji 1827, till föremål att understödja sådane, med tvänne eller flera barn utå fattigdom stadda mödrar, gifta eller enkor, hvilka gjort sig kända för öm och sedlig vård om barnen samt för ordentlighet och snygghet jemte en i Gudsfruktan och dygder efterdömlig uppfostran. Understödet, som är temporairt för hvarje gång, utdelas två gånger om året, i Maji och December månader. — Sällskapets genom frivilliga bidrag och sammanskott bildade primitiva Fond, 8,906 R:dr 16 sk.,

har vid 1832 års slut uppgått till en Capital-Behållning af 15,927 R:dr 45 sk. 3 r:st., som mot 6 procent's ränta och behörig säkerhet äro utlånte. Inkomsterne, bestående uti årliga gåfvor af Eder Kongl. Maj:t och det Kongl. Huset, samt uti årsafgifter och intresse-medel, voro sistnämnde år 2,654 R:dr 21 sk. 11 r:st., och utgifterne 1,429 R:dr 6 sk. 10 r:st., deraf 1,314 R:dr utgått såsom understöd till 178 Mödrar.

XLVII. Den under namn af Hans Kongl. Höghet Prins Carls Uppfostrings-anstalt nästlidet är organiserade Vålgörenhets-Inrättning, hvars ändamål är att upptaga, berbergera och försörja särdeles fattiga, vanvårdade barn inom Hufvudstaden öfver 7 års ålder, och att hos desse inplanta Gudsfruktan, dygd, flit och ordentlighet, jemte bibringande af för Arbets- och Tjenste-Classen gagneliga elementar-kunskaper, öfning och färdighet i hvarjehanda slöjder, samt vana till nyttig sysselsättning, lämpad efter barnens olika ålder och kön. Denna nyttiga Inrättning, öppnad den 1 December 1832 och ställd under förvaltning af en serskild Direction, är grundad endast på enskilde personers frivilliga gåfvor och utfäste årliga bidrag, uppgående, enligt Inrättningens till den 15 Martii innevarande år afslutade Räkenskaper, till ett belopp af omkring 49,000 R:dr, jemte utlofvade framtida Capitaler till en summa af 14,766 R:dr 32 sk. Till inköp af ett för Inrättningen tjenligt hus, brandförsäkradt till 18,000 R:dr, samt iståndsättande och inredning af behöflige rum och lägenheter har erfordrats en utgift af tillsammans 26,035 R:dr 7 sk. 11 r:st. För derstädes från inrättningens öppnande intill den 15 sistlidne Martii intagne och vårdade barn, utgörande 23 Gossar och 18 Flickor, har Underhålls- och Beklädnadskostnaden utgjort 1,509 R:dr 17 sk. 1 r:st.; hvarjemte under denna tid utbetalts i aflöning 281 R:dr 16 sk., och för anskaffade Inventarier 719 R:dr 16 sk. 8 r:st; eller tillhopa 2,582 R:dr 1 sk. 9 r:st. För det närvarande är de underhållne barnens antal ökadt till 50, nemligen 31 Gossar och 19 Flickor; och enligt uppgjorde beräkningar uppgår årliga kostnaden för hvarje barn, i ett för allt, till 103 R:dr, eller för sistnämnde antal tillsammans till 5,150 R:dr — Barnen begagna tills vidare Växelundervisnings-Sällskapets Schola; hvar emot en del af samma Schola tillhörande barn undervisas i handaslöjder uti ifrågavarande Inrättnings verkstäder.

Till Fattigvårds-Inrättningarne höra äfven följande 2:ne Arbetshus hvilka, enligt hvad i Berättelsen af år 1828 finnes uppgifvet äro bestämda att lemna alla fattiga, som deraf vilja sig begagna, tillfälle till förtjenst genom arbetslöner

arbetslöner för varor, hvilka de derstädes till bearbetande, få emottaga, nemligen:

XLVIII. Norra Frivilliga Arbetshuset. Med ett oförändradt fastighetsvärde af 12,000 R:dr, egde denna Inrättning, vid slutet af det uppgifna sista Räkenskaps-året, eller den 1 September 1832, ett räntebärande Capital af 13,843 R:dr 9 sk. 10 r:st., jemte tillverknings- och varu-lager samt redskaper till ett värde af 11,510 R:dr 10 sk. 5 r:st. — Inkomsterne, bestående af Interesse- och Hyresmedel, utgjorde 1,000 R:dr 2 sk. 8 r:st., och utgifterne 1,538 R:dr 26 sk. 5 r:st. I arbetslöner hade blifvit utbetalde 4,355 R:dr 43 sk. 1 r:st till 499 arbetshjon af Qvinkönet, hvilka per medium årligen utgjort en personal af 482. Under sednare åren har Inrättningen erhållit donationer till ett belopp af 11,000.

XLIX. Södra frivilliga Arbetshuset, inrättadt år 1773 och understödt dels af allmänna medel, dels genom enskilda bidrag och donationer. Vid sista förvaltningsårets slut, eller den 1 October 1832 hade Inrättningen, jemte fastighet till ett värde af 8,707 R:dr, en Capital-Fond af 8,268 R:dr 25 sk. 6 r:st. samt ett tillverknings- och varu-lager, värderadt till 20,915 R:dr 44 sk. 10 r:st. Inberäknad en erhållen donation af 1,000, uppgingo inkomsterna under året till 3,207 R:dr 17 sk., utgifterne åter till 5,026 R:dr 35 sk. 2 r:st., deruti inbegripen en tillverknings-förlust af 1,817 R:dr 15 sk. 10 r:st. Till arbetspersonalen, utgörande ett årligt medeltal af 615 Qvinnor, men åren 1831—1832 endast 595, utbetaltes under 21 månader af sistnämnde år tillsammans 11,794 R:dr 42 sk. 8 r:st., hvilken summa efter vanligheten ingått i varulagrets värde.

Till hvardera af dessa begge arbetshus hafva af räntan å de 16,666 R:dr 32 sk. Banco, som Stadens Borgerskap år 1804 anslagit för en blifvande allmän fattigvårdsanstalt, utgått 500 R:dr, för att genom förhöjda arbetslöner användas till uppmuntran för flitiga och nödlidande arbetare vid berörde Inrättningar.

Här torde och vara stället att omnämna det *Pant-Låne-Contor*, som, med Eder Kongl. Maj:ts tillstånd, och enligt ett i Nåder fastställt Reglemente, i det upplösta General-Assistance-Contoires ställe, för den fattigare folkklassens behof af lån blifvit inrättadt af en enskild Entrepreneur, med begagnande af ett utaf Rikets Ständer dertill på 10 år anslaget räntefritt Låne-Capital af 100,000 R:dr jemte en af Staden utan hyra upplåten local. En sådan Inrättning är för de fattiga här i Staden oumbärlig; och den ifrågavarande, som öppnades sistlidet år, har hittills i alla afseenden uppfyllt

sitt ändamål. Icke blott nämnde Capital, utan äfven derutöfver omkring 10,000 R:dr äro utlånte.

Jemte det jag för öfrigt i underdånighet åberopar hvad i den till Eder Kongl. Maj:t af öfver-Ståthållare-Embetet år 1828 afgifne Berättelse blifvit vidare anfördt, rörande så väl härvarande välgörenhets- Pensions- och Understöds-Inrättningar och Fonders stiftelse, tillgångar och föremål, som de af deras stora antal och serskilda beskaffenhet uppkommande svårigheter dels vid Fattigvårdsförvaltningen i det hela, dels för meddelandet af bestämda uppgifter om dess verkliga omfattning och skick; får jag jemväl i underdånighet anmärka, att inom Hufvudstaden finnas ännu flera af Testatorer och Gifvare till de Fattigas understöd anslagne, under enskilde personers vård och disposition ställde betydliga Capital-Summor, om hvilkas nuvarande belopp och bidrag jag ej är i tillfälle lemna närmare upplysning; hvartill ytterligare komma Eder Kongl. Maj:ts och det Kongl. Husets frikostiga gåfvor, äfvensom de många inom Ordens-Sällskaper, åtskilliga Handels-Societeter och Handtverks-Embeten, samt vid andra serskilda tillfällen, till fattiga och nödlidande skeende sammanskott och allmose-utdelningar, öfver hvilkas belopp någon beräkning ej kan göras.

Enär de under ifrågakavande är betydligt ökade tillgångarne för fattiges understödjande i Hufvudstaden äro så ansenliga, som föregående framställning ådagalägger; lærer det förhållande, att Fattigvårdsanstalterne på det hela likväl icke nöjaktigt uppfylla ändamålet, endast kunna tillskrifvas felaktigheter i sättet för tillgångarnes användande och i controllerne öfver understödens fördelning.

Den omständighet, att bland de mångfaldiga Inrättningar för välgörande ändamål under serskilde styrelser, den ena Inrättningens underhållstagare äro aldeles okände för den andra, föranleder en ganska ojemn fördelning af underhållsmedlen, i det att ett stort antal personer lyckas att på flera ställen skaffa sig understöd, som sammanlagdt utgör ett mer än skäligt belopp, hvarigenom tillgångarne för de mera behöfvande obehörigt medtagas. För att afhjelpa denna stora olägenhet, har jag hos Eder Kongl. Maj:t i underdånighet anmält behovet deraf, att, efter årligen infordrade uppgifter från Barmhertighets-Inrättningarne inom Staden, ett Register eller en Liggare öfver alla deras underhållstagare upprättas, hvaraf en hvar, som det åstundar, må kunna inhämta upplysning, huruvida och till hvilket belopp en ifrågakavande person njuter underhåll af någon sådan Inrättning; samt att för detta Registers upprättande och tillhandahållande jemte begärda upplysningars meddelande i berörde afseende, en Tjensteman måtte få antagas, emot arfvode

ifrån Stadens Allmänna Fattig-Cassa, hvilket Cassans Direction ansett böra beviljas.

Genom denna åtgärd, hvars vidtagande likväl ännu beror på Eder Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning af min derom gjorda underdåniga hemställan, äfvensom genom det af vederbörande Församlingar fattade och af Eder Kongl. Maj:t den 16 sistlidne Juni i Näder fastställda beslut om Fattighusa-fgiftens erläggande efter lika grunder inom alla Församlingarna, och om de inflytande medlens fördelning och oförryckta användande för deras ändamål; tror jag ett hittills saknadt samband emellan de särskilta Fattigvårds-anstalternas verksamhet ock riktning kunna småningom beredas, jemte en billigare och jemnare fördelning i afseende på så väl Fattigvårds-bidragen, utgörande af Stadens innevånare, som tillgångarnas användande till de Fattigas understödjande på ett sådant sätt, att de blifva mera tillräckliga än hittills.

I det sednare afseendet synes mig likväl förhållandet ej kunna blifva tillfredsställande, så länge Församlingarnas Fattigvårds-Directioner äro sammansatta af ett så ringa antal Ledamöter, att dessa omöjligen, oaktadt all använd möda, kunna förskaffa sig tillräcklig kunskap om eller utöfva en noggrann tillsyn öfver den utom Fattighusen befintliga fattig-personalens ställning, tillfälle till arbetsförtjenst och verkliga behof. Jag skulle derföre anse det behöfligt, att, jemte det flera tillfällen till arbets-förtjenst för underhållssökande bereddes, för att utröna det verkliga behofvet, Fattigvårds-Directionerna för behandlingen af sådana ärender, som endast angå den yttre fattigförsörjningen, förstärktes till ett sådant antal i förhållande till hvarje Församlings vidd och folkmängd, att Ledamöterna kunde, hvar och en inom ett bestämdt district, taga noga kännedom om der boende fattiga personer, och hafva uppsigt öfver underhållstagarne.

Detta, med mera som till Fattigvårdens förbättring kan bidraga, torde blifva föremål för de öfverläggningar, som snart med vederbörande förestå i fråga om tillämpningen af grunderna för Församlingarnas delaktighet af den gemensamma Fattigcassans årliga utdelningar.

C) *Sjukvårds-Anstalter.*

I Stockholm finnas 67 legitimerade Läkare. Utom en Förste och en Andre Stads-läkare är, enligt Instructionen af den 25 Maj 1827, inom hvarje af Stadens Åtta Territorial-Församlingar, en af Fattigvårdsmedlen aflönad Läkare anställd, för att gratis biträda alla inom Församlingen boende fattige, som vid sjukdoms-tillfällen honom påkalla; hvarjemte de på Fattigvårdens bekostnad erhålla Medicamenter utan betalning.

Angående härvarande särskilta Inrättningar för Sjukvården anmärkes:

I. *Stockholms Stads och Läns Curhus*, är, jemlikt Eder Kongl. Maj:ts den 16 Mars 1826 utfärdade Nådiga Instruction, staldt under en särskild Direction, hvars räkenskaper och förvaltning, i hvad Hufvudstaden rörer, årligen granskas i sammanhang med Redogörelsen för Allmänna Fattigcassans medel och utgifter. — För vårdande af derstädes intagne Veneriske sjuke, tillhörande Hufvudstaden, hvilkas antal år 1832 utgjort 430, samt under de föregående åren högst 469 och minst 313, erhåller Inrättningen årligen i Stats-anslag 1,000 R:dr, af Stats-cassans andel i Tolags-medlen 5,000 R:dr, och de sedan år 1829 med 5 Skillingar af hvarje i Staden mantalsskrifven person utgående Curhus-afgiften, utgörande år 1832 ett belopp af 4,984 R:dr 37 sk., och i medeltal för samma år, jemte de 5 nästförflutna åren, 4593 R:dr 31 sk, 6 r:st.; hvarjemte uppkommande årlig brist för utgifterna ersättes af Allmänna Fattigcassans öfverskotts-medel. Utgifterna vid detta Curhus för sistlidet år, förnämligast till aflöning, patienternas utspisning, medicamenter, ved och inventarier, uppgingo inalles till 13,057 R:dr 32 sk., hvari Stadens andel var 11,879 R:dr 9 sk. 11 r:st., och Stockholms Läns Curhus Cassas endast 1,178 R:dr 12 sk. 1 r:st.

II. *Danviks Hospital och Dårhus samt Enkhus-Inrättning*: Sedan förra Berättelsen afgafs, har Dårhuset undergått en betydlig invändig reparation, hvarigenom bättre utrymme, snygghet och bekvämlighet för patienterne vunnits; äfven har vid Hospitalet en Schola blifvit inrättad för de derstädes intagne vanföre och blinda barn; för öfrigt hafva dessa inrättningar fortgått i deras vanliga skick. År 1831 egde de en contant Fond af 95,467 R:dr 23 sk. Inkomsterna utgjorde: af Statscassan 3,699 R:dr 24 sk.; räntor af Hospitalets, till ett värde af 403,000 R:dr uppskattade Hemman, jemte arrenden och hyror, 16,205 R:dr 44 sk. 5 r:st.; Intressemedel 4,957 R:dr 46 sk. 9 r:st.; samt i Underhållsavgifter och bidrag af enskilde m. m. 10,366 R:dr 14 sk. 1 r:st.; eller tillsammans 35,229 R:dr 33 sk. 10 r:st.; deruti äfven inberäknadt värdet af i Stat årligen anslagne 241 $\frac{3}{4}$ Tunnor Krono-tionde-spannemål. Utgifterna voro: underhålls-kostnad 21,626 R:dr 34 sk. 10 r:st., reparationer och onera 5,759 R:dr 33 sk. 6 r:st., aflöning 5,746 R:dr 7 r:st., samt öfriga omkostnader 2,834 R:dr 6 sk., eller tillhopa 35,966 R:dr 27 sk. 1 r:st. Antalet af de vid samma Inrättningar underhållna och vårdade personer har per medium af åren 1827—1830 utgjort 335, och uppgick år 1831 till 350, hvaribland 142 karlar och 208 qvinnor.

III. *Kongl. Serafimer-Ordens Lazarettet* är stiftadt år 1752 och hufvudsakligen grundadt på enskilda donationer. Dess bestämmelse är, att till sjukvård emottaga in- eller utvärtes sjuka, ej blott ifrån hufvudstaden, utan

ock ifrån Stockholms Län, hvilka icke anses obotliga, äfvensom sådana personer från andra landsorter, som behöfva undergå större chirurgiska operationer. — Sedan den genom Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Förordnanden af den 21 November 1827 och den 3 December 1828 anbefallda utvidgning af Lazarettet, genom gamla husets tillbyggnad, numera blifvit fulländad, har utrymme derstädes blifvit beredt för 300 Sjukas emottagande och vårdande. Medelst de till Lazarettets-Styrelsens disposition under nästföregående 6 år öfverlemnade Donationer och medel till ett belopp af 25,000 R:dr, uppgick Rantegifvande Capital-Fonden år 1832 till 226,997 R:dr 16 sk., derifrån likväl komma att i följande årets Räkenskaper afföras de i och för Inrättningens utvidgande af Fonden använde 25,000 R:dr. — Inkomsterna, bestående af årligt Stats-anslag 5000 R:dr, intresse-medel samt influten betalning för lemnad sjukvård m. m., utgjorde tillsammans för året 27,194 R:dr 38 sk. 8 r:st.; utgifterna åter 26,958 R:dr 27 sk. 3 r:st., hvaraf underhållskostnaden vid Lazarettet 17,914 R:dr 30 sk. 11 r:st. Dagliga Sjuk-Nummern vid Lazarettet var per medium 130.

IV. *Det till följd af nyss öberopade Nådiga Förordnanden för Hufvudstaden anlagda Provisoriska Sjukhus*, har till ändamål att, vid inträffande Epidemier och en mera utbredd sjuklighet, emottaga sjuke, hvilka ej å de öfriga Sjukhus-anstalterna kunna inrymmas, eller der icke böra intagas, i anseende till den smittande egenskapen af deras sjukdomar. — Denna Inrättning, hvartill Eder Kongl. Maj:t under den 21 November 1827 i Näder upplåtit Catharinæ f. d. Krono-Bränneri-Egendom, och till hvars iordningsättande och underhåll Stadens Församlingar år 1828 beviljat och anslagit $\frac{1}{3}$:del af då utgående allmänna Fattigvårds-afgiften, eller årligen en Skilling å Riksdalern af 2:dra Bevillnings-Artikelns afgifter, har, under förvaltning af en serskild Lazarett-Byggnads-Direction till och med år 1832, i berörde anslag, jemte hyresmedel, uppburit tillsammans 18,167 R:dr 10 sk. 5 r:st. Utgifterne till samma tid hafva varit: Byggnadskostnad 10,635 R:dr 3 sk. 4 r:st., för Inventarier och Sjukhus-persedlar 2,983 R:dr 28 sk. 10 r:st. samt Administrationskostnad m. m. 1,443 R:dr 44 sk. 6 r:st.; eller inalles 15,062 R:dr 28 sk. 8 r:st. Å detta Sjukhus, som öppnades den 22 Julii 1831, voro samma år intagne och vårdade 82 Patienter, och sistlidet år 491, till större delen koppsmittade, hvilkas underhåll hufvudsakligen blifvit bestridt genom Directionen öfver Allmänna Fattig-Cassan.

Utom det af Stadens innevånare beviljade och med Allmänna Fattigafgiften årligen ingående 2 skillings bidrag till Kongl. Lazarettet och Provisoriska Sjukhusets iståndsättande och underhållande, hafva jemväl genom

Kongl. Maj:ts ofvanberörde Nådiga Skrifvelse af den 3 December 1828, en summa af 10,000 R:dr årligen af de så kallade Finska Tolagsmedlen blifvit anslagen, att af Lazarett-Byggnads-Directionen i förenämnde afseende och för Sjukvården uppbäras och användas.

V. *Allmänna Garnizons-Sjukhuset*: Detta har nu mera vunnit den fullbordan, att det, i händelse af behof, kan inrymma i Eldrum 580 sjuke och derutöfver under Sommar-månaderne 260. År 1832 egde Inrättningen, med bestämdt Statsanslag af 31,319 R:dr 9 sk. 4 r:st. samt fyllnads-bidrag af Statsmedel till ett belopp af 13,098 R:dr 36 sk. 2 r:st., en sammanräknad inkomst af 52,872 R:dr 29 sk. 9 r:st., svarande emot årliga utgiftssumman, hvaraf kostnaden för de sjukas proviantering upptager 15,979 R:dr 26 sk. 8 r:st., samt för Byggnaders Reparationer och inredning 9,686 R:dr 46 sk. 6 r:st. — Efter den till följd af Eder Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, år 1831 vidtagne förflyttning af Flottans härvarande Stations sjuke till Garnizons-Sjukhuset och dess Sjukpersonals derigenom uppkomna förökning, har medelantalet af sjuke per dag sedermera utgjort sistnämnde år 234, och året derpå 222 personer.

VI. *Kongl. Flottans Stations Sjukhus å Castellholmen*: För 853 sjukas vårdande derstädes 1830, erfordrades en kostnads-summa af 9,843 R:dr 44 sk. 5 r:st., som genom årligt Statsanslag af 7,700 R:dr och andra inträder blifvit bestridd. Sedan de sjuke härifrån den 24 Julii 1831 blifvit förflyttade till Allmänna Garnizons-Sjukhuset, har ifrågavarande Sjukhus blifvit tills vidare öfverlåtet till disposition af den samma år i Hufvudstaden förordnade Allmänna Sundhets-Comité, för att i fall af behof, der inrymma Cholerapatienter. — Till begagnande af ofvannämnde Stations Manskap under sommartiden, har år 1829 ett provisoriskt Sjukhus blifvit uppbyggt, med en kostnad af 1,572 R:dr 6 sk. 6 r:st.

För den olyckliga händelse, att Cholera-sjukdomen skulle härstädes utbryta, inrättades år 1831 genom hemälte Committés försorg, på Stadens bekostnad åtskillige Sjukhus i serskilde delar af Staden för ett antal af öfver 500 Patienter; och dessutom anskaffades erforderlige persedlar till ytterligare omkring 190 Sjuksängar, att anbringas i dertill i beredskap varande Localer. Då sedermera anledningarne att befara Cholerans hitkomst minskades, har väl en och annan af de till dessa provisionella Sjukhus använde byggnader blifvit till sitt förra ändamål åter upplåten; men de i berörde afseende vidtagne sjukvårdsanstalterne fortfara dock på det hela.

Å Territorial-Församlingarnes Fattig- och Försörjningshus, äro för öfrigt särskildte sjukrum inrättade, med tillhopa omkring 100 Sängar der fat-

tige sjuke inom Församlingarna emottagas och vårdas. — Vid härvarande Helsöbrunnar erhålla jemväl, om sommaren, flera sjuka af Fattig-classen kostnadsfritt läkarevård och underhåll. Sabbatsbergs Brunn-Lazarett, som eger en samlad Fond af 6,255 R:dr 25 sk. 8 rist., utbetalte år 1832 i sådant ändamål 283 R:dr 16 sk.

Sedan Professoren och Medicinæ-Doctoren J. Åkerman härstädes stiftat ett till någon del på Actie-bidrag grundadt Ortopedisk Institut, åsyftande att hos lytta, vanskapliga och sjukliga barn och unga personer återställa kroppsbildning, helsa och vextlighet, har ifrån år 1830 ett årligt Statsanslag af 1,500 R:dr varit anvisadt, för att sätta denna Inrättning i tillfälle att emottaga och vårda några fattiga konstnadsfritt, eller några mindre bemedlade, emot en efter deras omständigheter lämpad lägre afgift; men beklagligen har Stiftaren sett sig vara ur stånd att fortsätta detta nyttiga företag, och Institutet har numera upphört.

Ifrån nyssnämnda år, har ock af allmänna medel utgått ett årligt anslag af 600 R:dr, för att här i Staden tillhandahålla en Electricitets-appareil till kostnadsfritt begagnanda af fattige sjuke, under en kunnig persons inseende.

Bland nödiga anstalter för helsovården, har Hufvudstaden länge saknat beqväma och tillräckliga Badhus. Men denna brist är numera någorlunda afhjelpt genom enskilda personers anläggningar. De förut omnämnda Sim-Inrättningarna äro tillika allmänna Badställen; och en rymlig samt prydlig och beqväm Bad-Inrättning är af Hattmakaren-Åldermannen, Capitainen Lorentz med ospard kostnad anlagd i ett hus på gamla Norrbro.

D) *Arbets- och Corrections-Inrättningar.*

Sedan Eder Kongl. Majt den 21 April 1825 i Näder anbefallt en nödig ansedd förändring och utvidgning af det å Långholmen här vid Staden då befintliga Krono-Spinnhuset, och dess ställande under den, samma år, i Näder förordnade Styrelsen för Fängelser och Arbets-Inrättningar i Riket; har, till följd af Eder Kongl. Majts Nädiga föreskrifter den 21 December nämnde år samt den 9 Februari och 26 Maj 1826, berörde Inrättning erhållit en förändrad organisation och blifvit fördelad i *Norra* och *Södra Allmänna Arbets- och Corrections-Inrättningarna*: den förra för Qvinnor, anlagd i en af Allmänna Barnhuset upplåten Egendom å Norrmalm, dit förra Spinnhusets Qvinno-personal den 13 Juli 1827 förflyttades; och den sednare, eller Södra Inrättningen, uppförd på Långholmen, i ändamål att utgöra ett systematiskt correctionelt Fängelse för personer af Mankönet. Till upplysningar om tillgångar, inkomster och utgifter vid dessa Inrättningar, så väl för derstädes verkställda Byggnader, som för Inrättningarnas under-

hålls- och administrations-kostnader, äfvensom i afseende på den der underhållna Fångpersonalens antal under ifrågaverande år, har jag ansett lämpligast, att vid denna Berättelse i underdånighet bifoga de Tabeller, som deröfver från Styrelsen öfver Fångelser och Arbets-Inrättningar blifvit mig meddelade. Någon vidare framställning om dessa Corrections-Inrättningars tillstånd och ändamålsenlighet, torde destomindre här erfordras eller böra ega rum, som bemälda Styrelse lärer derom till Eder Kongl. Majt: nyligen afgifvit en fullständig underdånig Berättelse.

För öfrigt finnes i Hufvudstaden ingen annan Tvångs-, Arbets- eller Corrections-Inrättning, än *Fabriks-Arbetshuset*, hvilket, inrättadt i en Staden tillhörig Egendom, är i 1828 års Berättelse uppgifvet till dess ändamål och beskaffenhet. För hvarje derstädes bysatt arbetares underhåll erlägges numera af Husbonden i allmänhet en afgift af 2 R:dr Banco i månaden till Hall-Cassan. Arbetslönerna äro lämpade efter de vid Fabrikerna vanliga, och användas till afbetalning å de bysattes skulder till Husbönderna. År 1832 var desse bysatte Arbetares antal 31; och administrations- samt aflönings-kostnaden vid Inrättningen uppgick till 567 R:dr 32 sk. 10 rst.

5:o *Stadens Inkomster och Utgifter, samt kostnad för Stadens Styrelse.*

Den betydligaste Inkomsten är den afgift, som ingår, enligt Eder Kongl. Majt:s Nådiga Bref den 20 April 1825 och den 6 Maj 1826, under benämning af Stockholms Stads Allmänna Tolag, och fördelas på det sätt, att Stads-Cassan erhåller $\frac{2}{5}$, Inqvarterings-Cassan $\frac{3}{5}$, Börs- Bro- och Hamnbyggnads-Fonden $\frac{3}{5}$, och Stockholms Allmänna Barnhus $\frac{7}{5}$. Tolagen utgöres med $2\frac{1}{3}$ procent af Tullvärdet för inkommande, och $1\frac{1}{3}$ procent af det för utgående varor, med undantag af några artiklar, för hvilka särskilt tolag erlägges, jemlikt det förstnämnda Nådiga Brevet och Kongl. Commerce-Collegii Skrifvelse den 25 October 1830. För ifrågavarande tid, hvarunder varuvärdet åren 1827, 1828, 1829 och 1830 varit bestämdt enligt 1826 års Tull-Taxa, samt åren 1831 och 1832, enligt Tull-Taxan af år 1830, har hela beloppet af Stadens Allmänna Tolag utgjort:

År 1827	. . . . .	183,070 R:dr	42 sk.	—
„ 1828	. . . . .	185,198	„ 36	„ —
„ 1829	. . . . .	179,610	„ 45	„ —
„ 1830	. . . . .	189,292	„ 37	„ —
„ 1831	. . . . .	173,021	„ 33	„ —
„ 1832	. . . . .	184,924	„ 6	„ —
och i medeltal för dessa år		182,519 R:dr	41 sk.	6 rst. B:o.

A)

A) Stadskassan, som af Stadens Drättsel-Commission förvaltas, har haft följande inkomster: 13

97

	År 1827.			År 1828.			År 1829.			År 1830.			År 1831.			År 1832.			Medeltal.		
1:o Af handelsrörelse och sjöfart:																					
Andel i allmänna Tolagen . R:dr	97,637	3	—	98,772	32	—	95,792	24	—	100,956	4	7	92,278	11	—	98,626	10	—	97,343	44	1
Från Pæckhuset, Jern- och Metall- samt Victualie-vågarne	46,215	26	3	53,689	34	10	48,447	22	—	50,227	20	6	54,378	10	4	58,227	23	11	51,864	15	—
Hamn-, Last-, Parm-, Bro-, Eld- stads-, Torg-, Renhållnings-, Sluss- och Mätare-penningar samt Ballast-medel	18,533	21	3	18,211	16	3	16,383	4	3	16,617	43	1	16,141	30	9	17,876	13	3	17,293	45	6
2:o Andra Intrader:																					
Af Stadens Tomter; tomtören, trettionde-penning, samt lösen för sådane tomter, som till fria upplåtas	8,984	10	3	9,690	35	4	7,952	10	7	10,788	43	2	10,885	15	5	11,380	40	9	9,947	1	11
Af Stadens hus och lägenheter: hyror	27,394	37	3	27,560	13	3	28,897	13	6	28,969	11	1	31,906	11	8	31,813	9	6	29,423	24	—
Af Bok- och Stads-Auctions-kam- maren, jemta andel i provision från Assistance-Contoires Aucti- ons-kammare	19,088	22	1	18,314	41	8	19,642	15	4	20,707	8	7	18,304	13	6	21,455	28	10	19,585	21	8
Af Burskaps-penningar, Saköres- medel, Jude-afgift för Borger- lig rättighet, böter för felaktigt jern, med flere smärre inkomster	5,753	16	10	5,373	11	7	4,069	38	6	7,567	1	1	5,636	13	4	3,733	39	3	5,355	28	1
För Brännvins-Distillerings-rättig- heten	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—	16,666	32	—
Försålde fastigheter	17,100	—	—	—	—	—	2,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,266	32	—
Summa Inkomster B:o R:dr	257,374	12	11	248,279	24	11	240,351	16	2	252,500	20	—	246,196	42	—	259,780	5	6	250,747	4	3

Öfverståhållarens Femårsberättelse.

Stads-Cassans utgifter, dels bestämde uti Nädigst fastställd Stat, dels af Extra-Ordinarie behof påkallade, hafva varit:

86

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.	Medeltal.
Till Stadens allmänna inrättningar							
Kur- och Sjukhuset . . . R;dr	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Corrections- och Spinnhuset . .	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Beurs-, Bro- och Hamnbyggnadens Sublevations- eller Amortisse- ments-Fond	16,666 32	16,666 32	16,666 32	16,666 32	16,666 32	16,666 32	16,666 32
Kongl. Police-kammarens hyra och bidrag till aflöning	2,650	2,650	2,650	2,650	2,650	2,650	2,650
Stockholms Stads Undervisnings- verk	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Krono-Uppbörds-Verket för Stock- holm	13,648 17 8	10,229 8 2	10,028 21 1	12,670 11 8	12,545 29 8	13,790 46	12,152 6 5
Till Brandväsendets underhåll, ut- över af Stadens Brandförsäk- rings-Contoir anslagne 1,500 Rdr för året	1,138 24 1		1,345 4 4	891 2 4	7,383 31 1	2,079 16 4	1,139 29 4
Till fromma Stiftelser:							
Konungens Hospital	60	60	60	60	60	60	60
Frimurare-Barnhuset	60	60	60	60	60	60	60
Enke- och Pupill-kassan vid Stock- holms Stads Verk, samt Magi- stratens enskildta disposition .	3,200	3,200	3,200	3,200	3,200	3,200	3,200
Till Clerociets aflöning:							
3:ne Capellaner vid Storkyrkan .	100	100	100	100	100	77 37 4	96 14 3
Stadens öfriga utgifter:							
Aflöning till Magistraten, dess Tjenstemän och Betjente, samt de under Drätsel-kommissionen lydande Tjenstemän och Betjente	56,080 44	55,960 4	55,789 12	56,355 44	61,432 14 8	60,397 28	57,669 16 5
Publika Byggnader, hvarmed för- stås Nybyggnader och underhåll af Stadens Hus, Hamnar, Broar, Bryggor och Gator, äfvensom af särskilda på Stadens omvärdnad heroende lägenheter	68,283 25 10	52,886 43 9	37,360 27 10	68,965 1 10	63,023 13 5	60,311 6 11	58,471 35 11

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.	Medeltal.
Extra-ordinarie utgifter, såsom till Gatu-lycktor med deras lysning, ved och ljus, papper med flera skrif-materialier så väl till Magistraten, som för uppbörden af Stadens Intrader, till Inventarie-persedlar, för Politie-likes begrafning m. m. . . . . R:dr	31,078 32 9	31,296 12 11	31,459 12 11	36,515 43 8	38,742 27 1	34,307 40 10	33,900 4 4
Fångförtäring samt andra utgifter för Fångvården	3,770 22 5	4,073 1 5	3,091 42 8	3,678 44 3	4,066 — 3	4,172 42 3	3,808 41 7
Betalde hushyror	1,516 32 —	1,554 8 —	1,566 32 —	1,541 32 —	1,541 32 —	1,538 42 8	1,543 13 6
Extra löner och begrafningshjelp .	1,157 7 4	2,484 8 —	1,918 2 8	2,434 12 —	3,252 4 —	4,243 5 10	2,581 22 8
Allmänna renhållningen	8,277 16 —	8,024 24 —	7,833 25 6	9,239 40 6	10,709 41 —	11,536 41 8	9,270 15 5
Intressen å upptagna lån	16,160 40 2	15,079 11 1	14,946 36 7	14,649 — 8	18,123 46 1	20,585 28 —	16,590 43 1
Ersättning till intressenterne i det indragna Lohne-fisket i Norrström	1,200 — —	1,033 16 —	900 — —	733 16 —	600 — —	600 — —	844 21 4
Præmie-afgifter för Stadens Egen- domar, Restitutioner och an- märknings-belopp	702 4 8	2,505 37 10	3,634 25 4	5,224 46 —	773 20 4	2,978 — —	2,638 6 4
För inköpta Fastigheter	3,051 16 —	3,600 — —	28,161 19 2	3,000 — —	65,000 — —	6,666 32 —	18,246 17 2
Summa Utgifter R:dr B:o	244,802 26 10	227,463 15 2	236,772 6 1	254,646 38 11	319,931 3 7	261,923 17 10	257,589 42 —

Jemförelsen emellan Stads-Cassans sålunda upptagne inkomster och utgiftee för de i-frågavarande sex åren visar:

Öfverskott för år 1827	R:dr 12,571: 34: 1.
1828	„ 20,816: 9: 9.
1829	„ 3,579: 10: 1.
Brist för år 1830	„ 2,146: 18: 11.
1831	„ 73,734: 9: 7.
1832	„ 2,143: 12: 4.

Stads-Cassans skuld, som var vid 1827 års början 327,200 R:dr 39 sk. 8 rst., har blifvit ökad med 41,056 R:dr 34 sk. 11 rst., så att den vid 1832 års slut utgjorde 368.275 R:dr 26 sk. 7 rst. Banco. Då likväl en jemförlig minskning ägt rum i Börs-, Bro- och Hamnbyggnads-Fondens skuld, såsom längre fram skall uppgifvas, så var vid slutet af sist-

lidet är Stadens skuld på det hela i nästan lika förhållande, (som år 1827, ehuru Staden under tiden dels genom köp och dels genom nybyggnader vunnit en betydlig tillökning i Fastigheter.

Bland de inköpta Fastigheterna, för hvilka köpeskillingarna äro i ofvanstående Tableau upptagna, inbegripas de förut omnämnda Träbyggnaderna vid Nybron och förfallna stenhusen vid Köpmanstorget, hvilka blifvit nedrifna. De öfriga för Statens medel, af särskilda anledningar, inköpta Fastigheterna äro: år 1827 en Salubod med Vind och Källare, närmast intill Röda Slussen, år 1829 en vid Claræ Södra Kyrkogata belägen Fastighet, och år 1831 Taubiska eller Hessensteinska huset på Riddareholmen, hvilket derefter till Riksgälds-Contorets begagnande blifvit upplåtet, emot den af f. d. General-Assistance-Contoret nyttjade egendom derstädes, hvilken sednare nu till det nya Pant-Låne-Contoret användes.

Vid slutet af år 1832 var Staden egare af Fastigheter till ett brandförsäkrings-värde af 458,466 R:dr 32 sk. Banco, jemte åtskilliga Tomter och Lägenheter, utan åsatt värde.

Åtskilliga högst betydliga utgifter förestå för Stads-Cassan att bestrida, hvartill utvägar för det närvarande till större delen saknas. Kännbar blifver i synnerhet kostnaden för en nödvändig ombyggnad af Canalen och Slussarna emellan Södermalm och Staden, eller för att, på sätt alternatift blifvit föreslaget, i stället öppna en ny communication emellan Mälaren och Saltsjön, genom Hammarby Sjö från Skansgrafven till den så kallade Dockan vid Svingelsvik, i hvilket afseende beräkningar och chartor äro under uppgörande af Öfverste-Löjtnanten och Riddaren Lagerheim.

B) Under benämning af Borgerskapets Ordinarie Contributions-summa till Staden, uttaxeras årligen på Borgerskapet det belopp, som för Bemedlings-Commissionen, efter uppgjortt förslag, finnes erforderligt för att bestrida underhållet af så väl Militär-Compagniet, jemte den så kallade Separerade Vakten, eller de i dess ställe numera antagna Vaktknektarna, som Stadens Båtsmans-Compagnie, tillika med åtskilliga andra utgifter, hvaribland ett årligt bidrag af 5,000 R:dr Banco till Börs- Bro- och Hamnbyggnads-Fonden.

De sex sistförflutna åren har den uttaxerade Contributions-summan, enligt Bemedlings-Commissionens Räkenskaper, utgjort:

År 1827	34,318	R:dr — sk.
„ 1828	33,916	„ — „
„ 1829	33,841	„ — „
„ 1830	33,996	„ — „
„ 1831	34,094	„ — „
„ 1832	33,600	„ — „
eller i medeltal	33,960	R:dr 40 sk. Banco.

Grunden för taxeringen har varit 500 R:dr på hvar och en af Borgerskapets Femtio Röster, hvarefter fyllnaden i det erforderliga beloppet blifvit uttaxerad på sådana personer, som, ehuru ej i Borgerskapets classification upptagna, dock anses idka borgerlig näring, såsom Contingent-borgare, Mäklare, Skepps-clarerare, Skeppsvarfs-egare, med flere. Denna taxeringsgrund måste föranleda en ganska ojemn fördelning af berörde contribution, i samma mohn, som Rösterna äro ojemnt fördelade bland Borgerskapet.

De genom Bemedlings-Commissionen af ofvanberörde medel bestridda kostnader för Stadens Båtsmans- och Militär-Compagniers underhåll, hafva, efter hvad Magistraten till Öfver-Ståthållare-Embetet uppgifvit, i medeltal för ifrågavarande sex år utgjort för Båtsmans-Compagniet 4,489 R:dr 2 sk. 10 r:st., och för Militär-Compagniet, jemte den Separerade Vakten, 16,993 R:dr 4 sk. 6 r:st. årligen. Utom förutnämnda bidrag till Börs- Bro- och Hamnbyggnads-Fonden, hvilket dock, i brist af tillgångar, ej kunnat utbetalas för år 1828, hafva de öfriga utgifter, hvartill återstoden af de uttaxerade medlen blifvit använda, hufvudsakligen bestått i löner och arfvoden, douceurer och pensioner, inköp af skrifmaterialier, bidrag till Borgerskapets Enkhus, kostnader för taxeringen och revision af Stadens räkenskaper, äfvensom för Borgerskapets Cancellie, betalning för en till Hans Kongl. Höghet Hertigen af Skåne öfverlemnad Silfver-servis, samt boskaps- och åkerskattens erläggande för Staden.

C) Börs- Bro- och Hamnbyggnads-Fonden, ställd under förvaltning af Committerade, som deraf, på sätt i Öfver-Ståthållare-Embets Berättelse af år 1828 omförmåles, besörja byggnader, skiljda från dem, hvilka tillhöra Drätsel-Commissionens befattning, har, efter hvad Committerades räkenskaper utvisa, uppburit följande, dertill anslagna Inkomster, nemligen:

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
Förutnämnde handel i Stadens Allmänna Tolag R:dr	37,042 36	35,705 3 4	34,936 46 4	37,009 35 4	34,931 32 4	35,741 40 4
Borgerskapets bidrag, årligen inlaxerad i sammanhang med den ordinarie Contributions-Summan och beräknadt till $\frac{3}{5}$ del deraf	8,454 18	8,109 36	8,480 24	8,374 36	8,301	8,331
Hysesmedel för rum i Börs-huset	2,672	2,611 16	3,130 24	2,259 32	2,723	2,955
Bemedlings- Commissionens tillskott	5,000		5,000	5,000	5,000	5,000
Sublevations- eller Amortissementsmedel från Stads-Cassan	12,500	20,833 16	16,666 32	12,500	16,666 32	20,833 16
Öfver-Ståhållarens Inqvarteringspenningar	100	100	100	533 16	533 16	533 16
Diverse intrader	694 9 4	310 26	736 41 11	705 19 10	2,649 1	1,633 39 6
Lån, upptagne mot Committerades Obligationer	1,500					17,000
Summa Inkomster B:co R:dr	67,963 15	4,67,670 1 4	69,051 24 3	66,382 43 2	70,804 33 4	92,030 30 10

Hvarvid till upplysning anmärkes, dels att i Tolagsinkomstens uppgifna belopp ingått ej mindre hvad under denna rubrik från föregående år balancerats, än den intrad, eller omförmålde $\frac{3}{5}$ delar, eller $\frac{3}{5}$ del af Stadens allmänna Tolag, som, efter afdrag af uppbördsprovision, verkligen till Fonden för hvardera året influtit, dels och att den olikhet i årligt belopp, hvartill Sublevations- och Amortissementsmedlen äro utförde bland Stads-Cassans utgifter, å ena, samt Börs-, Bro- och Hamnbyggnads-Fondens Inkomster, å andra sidan, härleder sig derifrån, att desse medel på förra stället blifvit upptagne sådana de äro i Stat för året bestämda, men på det sednare åter till så stor del och i den möhn medlen i sjelfva verket hvarje år till Fonden från Stads-Cassan blifvit utbetalte, hvilket dock icke verkar någon olikhet i berörde medels sammanräknade belopp; utan har detsamma, så väl enligt uppgifterne för Stads-Cassan, som enligt Räkenskaperne för nämnde Fond, utgjort för all 6 åren 100,000 R:dr, eller i årligt medeltal den anslagne Summan af 16,666 R:dr 32 sk. Banco.

Utbetalningarne af denna Fond hafva varit :

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
Till inlösen af Committé- rades utgifne Obligatio- ner . . . . . R:dr	4,066 32	6,700	10,000	17,333 16	7,716 32	17,666 32
Räntor på upptagne Lån .	29,943 45 5	32,067 35 8	30,225 44 8	29,594 8	28,812 44 6	28,084 32
Löner, Honorarier, Arfvo- den, Pensioner o. d. . .	3,783 10 8	3,748 8 8	3,740 26 8	4,007 10 8	4,623 42 8	4,839 10 8
Kostnader för Hamn- och Bro-byggnads-arbeten . .	29,492 37 4	20,186 6	16,168 30 6	17,574 39 3	20,240 21 2	25,567 2 3
Dito för Börs-huset . . .	1,122 26 4	1,318 41 2	1,258 6	2,465 7	1,482 26 10	1,546 18 6
Dito för Öfver-Ståthållare- huset	262 30 4	142 17 4	96 47 4	265 32 10	18,916 6 4	429 27 11
Diverse omkostnader . .	189 23 11	20	7 24			
Summa Utgifter B:co R:dr	68,867 14	64,183 12 10	61,496 35 2	71,240 11 4	81,792 29 6	78,525 43 4

Till Quaibyggnadens fullbordande vid Carl XIII:s Torg och fortsättning vid Blasieholms-Hamnen har åtgått största delen af de såsom bestridde kostnader för Bro- och Hamnbyggnadsarbeten i denna Utgifts-Tableau uppförde Summor, utgörande för alla åren tillsammans 129,229 R:dr 40 sk. 6 r:st., eller i medeltal för hvarje år 21,538 R:dr 14 sk. 9 r:st.; hvaruti äfven inbegripes kostnaden för den förut omnämnda anläggningen, åren 1831 och 1832, af en Promenadplats på Östra halfrunden nedom Norrbro, hvilken kostnad uppgått till 8,201 R:dr 10 sk. 1 r:st. Banco.

De för Börs-, Bro- och Hamnbyggnads-Fonden af Commiterade upptagne Lån, hvilka, enligt Fondens ursprungliga ändamål, erfordrats och blifvit använde till de i Öfver-Ståthållare-Embets nyss återopade Berättelse hufvudsakligen uppräknade större byggnadsföretag jemte den sedermera fortsatta Quaibyggnaden, men skola småningom medelst ofvanberörde, till Fonden anslagne inkomster amorteras, utgjorde vid slutet af:

År 1827	R:dr 499,916: 16. —
— 1828	„ 493,216: 32. —
— 1829	„ 483,216: 32. —
— 1830	„ 465,833: 16. —
— 1831	„ 458,166: 32. —
— 1832	„ 457,500: — —

Och hafva Lånen således under loppet dessa år minskats med en Summa af 42,416 R:dr 16 sk.

D) Brandvaks-Cassæ-Administrationen eger att af Hudfvudstadens samtelige Husegare, i öfverensstämmelse med de grunder, som af Husegarnes Deputerade hvar 10:de år beslutas och af Kongl. Maj:t fastställas, uttaxera afgift till Brandvaks-Compagniets underhållande, och förvalta densamma, jemte Brandvaks-Inrättningens Capital-Fond, som småningom uppkommit genom öfverskott af den influtna afgiften, sedan erforderlige kostnader blifvit bestridde. Enligt den reglering som år 1822 egt rum och af Eder Kongl. Maj:t den 6 November samma år i Nåder blifvit fastställd, har Brandvaks-afgiften ifrågavarande Sex år utgått med 35 skillingar per mille af antingen hvarje Egendoms Brandförsäkringsvärde, eller det belopp, hvartill densamma årligen af Taxerings-Comitén för Allmänna Bevillningen uppskattats, i händelse nämligen detta sednare värde öfverstigit det förra. För Hus, som 12 år och derutöfver varit brandförsäkrade, har Brandvaks-afgiften, i följd af Stadens Brandförsäkrings-Contors åtagne förbindelse, blifvit erlagd af Contoret i Husegarnes ställe. Enahanda grunder för Brandvaks-afgiftens beräkning och erläggande gälla äfven efter sista regleringen, som den 16 nästlidne Martii vunnit Eder Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse.

Den Tableau Administrationen lemnar öfver Brandvaks-Cassans Inkomster och Utgifter under nämnde år, utvisar:

Att intraderna utgjort:

	1827.			1828.			1829.			1830.			1831.			1832.		
Brandvaks-Afgift:																		
Af Kronans, Stadens och andra Publika Hus och Egendomar . . . , R:dr	802	47	6	708	36	—	674	20	—	619	5	6	639	14	—	592	11	—
Af Privata Husegare . . .	9,194	36	—	9,082	4	6	8,776	24	6	8,727	30	6	8,678	30	6	9,034	9	—
Af Brandförsäkrings-Verket	9,150	35	6	9,830	14	—	10,569	44	6	11,112	13	6	11,781	19	6	12,122	7	9
Räntemedel af utlånade Capitaler	718	—	—	969	16	—	1,170	26	8	1,203	16	—	1,525	26	8	1,670	—	—
Summa B:co R:dr	19,866	23	—	20,590	22	6	21,191	19	8	21,662	17	6	22,624	42	8	24,018	27	9

Att

Att Utgifterna åter varit:

	År 1827.			År 1828.			År 1829.			År 1830.			År 1831.			År 1832.		
För Brandvaks-Compagniets aflöning, beklädning, sjukvård, jemte hyra för 2:ne Corps de Gardes, Ved, Ljus och Skrifmaterialier . R dr	19,156	30	6	14,263	23	3	12,820	36	6	18,945	34	1	16,138	2	4	19,880	45	9
Administrationns Tjenstemäns aflöning jemte några smärre utgifter .	1,141			1,342	34		1,282	10		1,272	28	2	1,492	34		1,467	36	
Summa B:co R:dr	20,297	30	6	15,606	9	2	14,103	28	6	20,218	14	3	17,530	36	4	21,348	33	9

Samt att Brandvaks-Cassans Capital-Fond vid nämnde års slut

	År 1827.			År 1828.			År 1829.			År 1830.			År 1831.			År 1832.		
utgjorde . . . . R:dr	25,248	13	9	30,232	27	1	37,320	18	3	38,764	21	6	43,858	27	10	46,528	21	10
Och den dertill hörande Pensions- och Begravningshjelps-Cassans Behållning	2,752	14	9	2,704	14	9	2,607	14	9	2,542	30	9	2,513	6	9	2,493	6	9

E) Stockholms Stad, som ifrån äldre tider varit förpligtad bestå nödiga husrum åt den Kongl. Hof-Staten samt det till vakt och vård i Staden förlagda Krigsfolk, har för en sådan inqvarteringsskyldighets utgörande erhållit de första bestämda föreskrifter uti Kongl. Resolutionen den 2 Januari 1683, deruti, ibland annat finnes stadgadt, att Stadens Innevånare må ega att välja antingen de vilja anskaffa Qvarter in natura, eller derföre utgifva penninge-ersättning; hvilken Options-rätt å de inqvarteringsskyldiges sida blifvit ytterligare stadfästad i Kongl. Förordningen den 21 November 1721. Genom den ännu till sine grunder gällande Inqvarterings-Ordningen den 6 Julii 1720, hafva desse Inqvarteringspenningar blifvit bestämda till sine belopp, beräknade efter den tjänst med lön på Stat hvar och en af de Inqvarterade innebar; men då en sådan penninge-ersättning, i följd af inträffade förändringar i Rikets Myntväsende, funnits vara otillräcklig och ej

längre motsvarande de utgifter, som för boningsställens anskaffande tillskyndats Inqvarteringstagarne, har Kongl. Maj:t, efter hemställan af Rikets Ständer, den 13 November 1766 förordnat, att inqvarterings-ersättning till Garnizons-Regementerna borde beräknas efter en för hvarje år af Kongl. Maj:t fastställd cours; hvaremot Kongl. Maj:t funnit dess Hof-Stat ej böra af någon Inqvarteringsförhöjning komma i åtnjutande; i följd hvaraf 1720 års Inqvarterings-Taxa ännu är den enda tillämpade beräkningsgrund för Kongl. Hof-Staten. Deremot hafva Garnizons-Regementernas, med flere tid efter annan till Inqvarterings åtnjutande berättigade Militair-Corpsers Inqvarterings-anspråk blifvit alltmera förhöjda, så att, för närvarande, Enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga beslut af den 23 Martii 1824 och den 1 Martii 1826, Inqvarteringen sålunda beräknas, att till Officerare och deras vederlikar utbetalas de i 1720 års Inqvarterings-Taxa i Daler Kopparmynt bestämda belopp, utsatte i Riksdaler Specie, med beräkning af Nio Daler för hvarje Riksdaler, och sedermera evalverade till Svenska Banco-Sedlar efter föregångne årets medelcours på Hamburg, samt att, utan tillämpning af ofvannämnde Taxa, Under-Officerare erhålla en förhöjd årlig Inqvartering af 30 R:dr, Corporaler af 10 R:dr och Soldater af 8 R:dr Banco-Sedlar, hvilka sednare belopp likväl, genom Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution den 25 Julii 1827, blifvit än ytterligare förhöjda på det sätt, att Under-Befälets och Manskapets Inqvarterings-penningar skola uträknas till Daler Kopparmynt, med iakttagande af en i Näder fastställd cours af 120 Skillingar och sedermera efter det föregångne årets medelcours å nyo till Banco-Sedlar evalveras.

De Regementen och Corpsen, som nu åtnjuta en dylik förmon, äro: Kongl. Svea Lif-Garde, Kongl. Lif-Gardet till Häst, Kongl. Andra Lif-Gardet, Kongl. Svea Artilleri-Regemente, f. d. Kongl. Drabant-Corpsen, hvars Inqvartering utgår efter en år 1811 fastställd Taxa, Kongl. Ingenieur-Corpsen, Kongl. Topografiska Corpsen, Kongl. General-Adjutants-Expeditionen för Arméén, Kongl. Artilleri-Staben, Kongl. Lif-Bevärings-Regimentet och Stadens Militaire-Compagnie. — Inspecteuren öfver Kongl. Lif-Brigaden har äfven af Staden uppburit Inqvarterings-penningar; men sedan denna befattning, enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut den 30 Juni 1832 upphört den 1 October samma år, har Inqvarterings-ersättningen ansetts icke vidare böra utgå till Befattningens förre innehafvare; hvarom frågan dock är underställd Eder Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning.

Vidare utbetalas af Inqvarterings-Verket hushyre-ersättning för Öfver-Ståthållare-huset och för Chafs-Boställsrummen i Castenhofshuset, äfvensom

Verket underhåller ett serskilt Boställshus för Chefen vid Kongl. Svea Artilleri-Regemente; och för kommande och gående Truppers begagnande har Inqvarterings-Verket i beredskap tvänne Casserner med nödig Service.

De Inkomster hvarmed Inqvarterings-Commissionen har att bestrida ofvanberörde Utbetalningar, härflyta dels ifrån förutnämnde $\frac{3}{17}\frac{3}{10}$:delar af Stadens allmänna Tolag, ursprungligen tillerkände Inqvarterings-Verket genom Kongl. Maj:ts Beslut den 16 Juli 1688, dels ifrån de så kallade dubbla Våg- och Mätare-penningar, som tillfalla Verket, i följd af Kongl. Brevet den 28 Maji 1717, dels genom afgifter, som erläggas, den ena hälften af Stadens Husegare, och den andra af Borgerskapet. Enligt föreskrift i Kongl. Kungörelsen den 13 November 1766, bör denna beskattning verkställas sålunda, att på Hus och Fastigheter årligen uttaxeras ett efter behovet lämpadt belopp, uträknadt i lika förhållande med den å hvarje särskild Egendom belöpande Brandvaks-afgift; hvarest en lika stor Summa af Borgerskapet erlägges till Inqvarterings-Cassan. — För närvarande motsvaras hvarje Riksdaler Brandvaks-afgift af Fyratio Skillingar Inqvarterings-afgift af fast egendom; och den andel, som af Borgerskapet blifvit erlagd, har uttaxerats åren 1827 och 1838 till $\frac{1}{3}$, samt 1829, 1830, 1831 och 1832 till hälften af hvardera årets på Borgerskapet uttaxerade ordinarie Contributions-Summa till Staden.

Inqvarterings-Verkets Intrader hafva varit:

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
Tolag samt dubbla Våg- och Mätare-penningar R:dr	42,319 30 4	41,372 5 2	40,465 22 11	42,833 28 10	40,337 5 1	41,713 47 1
Inqvarterings-afgift af Hus och Borgerskap . . .	34,739 32 —	35,510 19 2	30,349 14 —	30,062 26 9	31,635 38 4	32,663 36 —
Summa B:co R:dr	77,059 14 4	76,882 24 4	70,814 36 11	72,895 54 10	71,972 43 5	74,376 83 1

Utgifterna hafva deremot utgjort:

	År 1827.	År 1828.	År 1829.	År 1830.	År 1831.	År 1832.
Inqvarterings - penningar och hushyror . . R:dr	66,715 47 3	64,261 46 9	58,830 14 4	58,220 5 11	62,781 14 —	71,824 4 11
Cassernhusens underhåll .	1,373 13 9	1,358 14 2	2,306 35 7	1,453 36 2	1,586 45 9	1,057 33 3
Administrations-kostnad .	3,355 29 3	3,460 43 2	3,884 6 —	3,773 12 9	4,180 9 11	4,227 45 —
Summa B:co R:dr	71,444 42 8	69,081 8 2	65,021 7 11	63,447 6 10	68,548 21 8	77,109 35 2

Totala inkomst-beloppet för dessa sex år uppgick således till 444,858 R:dr 17 sk. 8 r:st. och utgifterna till 414,652 R:dr 26 sk. 5 r:st.; hvadan Cassan för nämde år fått en behållning af 30,205 R:dr 39 sk. 3 r:st. Banco, ehuru taxeringen under hela tiden bibehållits oförändrad, och utgifterna det sista året öfverstigit inkomsterna. Detta förmånliga resultat af Verkets förvaltning de fem föregående åren, anses dock icke kunna påräknas under innevarande och följande år, enär, utom den förhöjning af Inqvarterings-medlen till Kongl. Lif-Gardet till häst och Kongl. Svea Artilleri-Regemente, hvilken blifvit en följd af dessa Regementers nyligen ökade Stat, coursens ovanliga stegring kommer att ansenligt betunga Inqvarterings-verkets Cassa. Vid 1832 års slut hade Cassan en Capital-behållning af 48,333 R:dr 16 sk. Banco, som besparas till möjligtvis inträffande utomordentliga behof.

Utom de af Stads-Cassan bestridda aflöningsbelopp för Stadens Embets- och Tjenstemän samt Betjente, hafva, på *Eder Kongl. Maj:ts och Kronans Stat eller af Allmänna Stats-medel*, årligen utgått de förut i 1828 års Berättelse uppgifna löne- och underhålls-anslag, nemligen: till Öfver-Ståthållaren samt öfrige Embets- och Tjenstemän jemte Betjente vid Öfver-Ståthållare-Embetets Cancellie och Policekammaren B:co R:dr 26,843: 26: 10. till Krona-Uppbörds-Verket . . . . . 7,648: — — samt till hushyra för Öfver-Ståthållare-Embetets Cancellie och Slotts-Rätten för Stockholms Slott och Stad . . . 1,000: — —

Tillsammans B:co R:dr 35,491: 26: 10.

Tabell

innefattande, så vidt möjligt varit, de uppgifter, rörande Hufvudstaden, hvilka i föreskrifven Tabell-form böra aflemnas, och uppgjord hufvudsakligen efter enahanda grunder, som den Tabell, hvilken åtföljde Öfver-Ståthållare-Embetets Berättelse, af år 1828, får jag härjemte i underdånighet bifoga, hvarvid jag anser mig böra tillägga följande upplysningar:

1:o Antalet af samtliga *Hus och Tomter* i Hufvudstaden, uppfördt i Tabellens första column till 3,895, är uppgifvet enligt så väl sednast upprättade Tomtböcker, som sistlidet år skedd reglering af hus och tomter, jemte ny Tomt-numerering. Af detta antal äro 3,611 för Bevillnings erläggande till Eder Kongl. Maj:ts och Kronan uppskattade; och bland de öfriga 284 tillhöra 60 hus och tomter Eder Kongl. Maj:ts och Kronan; 98 egas af Allmänna Bolag, Stadens egendomar och Södra Ström-qvarnen

derunder inbegripne; 67, hvaribland 3 Qvarnar, äro Fromma Stiftelser tillhöriga; 5 disponeras af Academi-staterna, och 51 innehafvas under boställs-rätt. — Utom nyssnämnda 4 Qvarnar och Eldqvarnen vid Kungsholmsbron, finnas i Hufvudstaden 30, till större delen Väderqvarnar, hörande till Egendomar, hvilka i förutstående antal af hus och tomter äro upptagna; hvadan dessa *Qvarnar*, likasom alla andra *Fabriker*, *Verk* och *Inrättningar*, såsom härstädes nästan alltid sammanbyggda med och utgörande delar af de uppgifna husen och tomterna, samt för öfrigt redan i Berättelsen till antalet omnämnda, ansetts icke böra särskilt i Tabellen uppföras.

2:o Som den öppna jorden härstädes till en ganska obetydlig del, under circulations-bruk, begagnas till åker för hvete, råg, korn och bland-säd, men deremot till största delen användes för trädgårdar, med frukt-träd, tobaksplantering, potatoes, ärter, kål, samt åtskilliga andra trädgårds- och jordfrukter, har det blifvit ansedt lämpligast, att i Tabellen upptaga alla dessa omförmälda jordrymder under benämning af *Åker*, till det antal Tunneland Stads-Ingenjören angifvit. *Ängsmarken*, äfvensom *Skog* och *Betesmark*, äro till deras utförda belopp i Tunneland af honom uppgifna dels efter chartor med tillhörande beskrifningar, dels, hvad ängen beträffar, efter inhemtade särskilda underrättelser i afseende på det årliga circulationsbruket. Uppgiften på *Hemmantalet*, innefattande alla inom Hufvudstadens område befintliga jordegor, är äfven meddelad af Stads-Ingenjören, efter chartor och andra handlingar, samt i öfverensstämmelse med de i Kongl. Kammar-Collegii Skrifvelse den 15 November 1816 föreskrifna grunder för Hemmantals beräkning. För öfrigt får jag härom i underdånighet åberopa 3:dje puncten af upplysningarna vid 1828 års Tabell.

3:o Af skäl, som 4:de puncten af nyss åberopade upplysningar innehåller, i afseende på de i Tabell-formuläret införda columner, dels för *utsäde* af särskilda sädeslag, dels för *medelafkastning* deraf, sedan utsädet afdragits, har i Tabellen endast kunnat uppgifvas medelafkastningen af Potatoes och Tobak, och äfven detta blott aproximatift.

4:o Likaledes har det icke varit möjligt, att närmare, än ungefärligen, uppgifva antalet af de här i Staden *underhållna kreatur*, med ledning af de underrättelser, som vid detta års början genom Polisbetjeningens efterfrågningar hos Stadens Innevånare inhemtats. Af Hästarnas antal tillhöra 241 de Kongl. Hof-Stallen, samt 674 Garnizons-Trupperna och Officers-corpserna; 295 egas af Hyrkuskar samt Åkare, och de öfriga 2,013 af enskilda personer.

5:o Det i Tabellen utförda *Uppskattningsvärdet* innefattar ej blott förutnämnde 3,611 hus och tomter, utan äfven alla i Staden befintliga Bruk, Fabriker, Manufacturier och Qvarnar, äfvensom Stadsjorden, emedan berörde Inrättningar äro uppskattade i sammanhang med Egendomarna, der de finnas anlagda, och all jord, såsom indelad i kvarter och tomter, samt tillhörande berörde egendomar, blifvit deribland uppskattad, så att särskilt värde derå, på sätt Formuläret till Tabellen antyder, ej kunnat uppgifvas. Omförmälta Uppskattnings-värde, äfvensom hela *Bevillningen*, upptages i Tabellen till medeltal för sex år ifrån och med år 1827.

6:o *Bevillningen af Gåfvor och Testamenten*, har utgjort 16,643 R:dr 3 sk. 7 r:st.; och hvad derjemte i samma Tabell-column är uppfördt under benämningen *Vinstmedel* och dylikt till en summa af 16,584 R:dr 28 sk. 7 r:st., är medelbeloppet så väl af den till Riksgälds-Contoret under nyssberörda tid influtna Bevillning ifrån Nummer-Lotteriet, Dykeri-Compagniet, Sjöförsäkrings-Bolaget, Sjö-Assurans-Compagniet och Jern-Contoret, som af Bevillningen å intressemedel, utbetalta från Riksgälds-Contoret.

7:o Under rubriken *Brännvinsbrännings-afgift* är i Tabellen införd den årliga afgift, som för rättigheten att i Hufvudstaden distillera brännvin erlägges till Stads-cassan af ett Bolag, på hvilket denna rättighet är genom contract för vissa år öfverlåten; och någon annan afgift för brännvins-tillverkning eger här icke rum.

8:o *Boskaps- och Åkerskattens* uppgifna belopp, som genom Bemedlings-Commissionen af Borgerskapet betalas, är bestämdt genom ett emellan Kongl. Cammar-Collegium och Staden den 26 October 1787 ingånget och sednast den 24 October 1828 på Fem år förnyadt Contract, hvars ytterligare prolongation nu är i fråga.

9:o Enär *Saltpeter-afgiften*, som för Hufvudstaden utgått med endast 9 R:dr 14 sk. 8 r:st. Banco om året, upphört vid 1830 års slut, har den derför enligt Formuläret bestämda column blifvit ur Tabellen utesluten, äfvensom columnen för *Tionde och ständiga Räkter af Bruk, Verk och Inrättningar*, hvilket slags utskylder ej finnas härstädes.

10:o Staden har ingen annan *Rotering* sig ålagd, än att, enligt Kongl. Brevvet den 28 Februari 1678, underhålla 100 Båtsmän med befäl; och årliga kostnaden dertill, hvilken, såsom förut är nämndt, bestrides af Borgerskapets ordinarie Contributions-summa, är i Tabellen utförd efter medeltal för de sex sistförflutna åren.

11:o De uppgifna *Arrende-medlen* till Stats-verket för Kronans hus och lägenheter här i Staden äro 750 R:dr för det så kallade Oldenburg-

ska huset, 66 R:dr 32 sk. för en Lagerkällare under Kronobageri-huset och 183 R:dr 16 sk. för Källare under Kongl. Slottet.

12:o *Kostnaden för Stadens Styrelse* har icke upptagits i Tabellen, af skäl, som i 14:de puncten af 1828 års Tabell-upplysningar äro anförda; hvaremot i Berättelsen ingått, hvad härom varit att framställa.

13:o Uppgiften på kostnaden för *Clereciets underhåll* är gjord efter samma grunder, som i Berättelsen af år 1828 finnas omförmälda. Tabellen upptager således endast hvad Pastorer, Comministrar och Kyrkobetjening vid Stadens 8 Territorial-Församlingar, samt Tyska och Finska Nationella Församlingarna, i och för sina drevid innehafvande befattningar, åtnjuta och uppbära af Församlingarnas innevånare; samt till de belopp, hvartill dessa inkomster och löneförmåner antagits vid 1832 års Bevillnings-taxering. Dessutom utgå årligen ifrån Stats-Verket till aflöning för nämnde Clerecie, jemte Stadens Consistorii-Notarie samt Pastor och Klockare, vid Danviks Församling tillhopa 1,086 R:dr 32 sk. och 659 $\frac{7}{8}$ Tunnor Spannemål, hvilka sednare, efter lägsta riksmarkegångspriset af 6 R:dr för Tunnan, utgöra i penningar 3,959 R:dr 40 sk., eller tillsammans med det contanta anslaget en summa af 5,046 R:dr 24 sk.; hvarjemte af Stads-cassan till samma ändamål betalas 100 R:dr årligen. När härtill lägges Stadens innevånares ofvanberörde, i Tabellen utförda bidrag af 30,430 R:dr 32 sk., uppgår Clereciets årliga underhåll till 35,576 R:dr 24 sk., oberäknadt så väl underhållet af hyresfria Boställen för de fleste bland Clereciet, som hvad för öfrigt af Kongl. Hofvets och Statens medel erläggas till aflöning för Clereciet vid Hof- och Garnisons-Församlingarna, äfvensom för Fångpredikanterna inom Hufvudstaden.

14:o Såsom *Fattigförsörjnings-medel* äro upptagna, efter medeltal: a) Allmänna Fattigförsörjnings-afgiften af Stadens Invånare 32,881 R:dr 43 sk. 8 r:st., hvilken ingår till Stadens Fattig-Cassa-Direction och af densamma disponeras: b) Böter för Krono-utskylders försummade betalning 2,317 R:dr 7 sk. 9 r:st., som likaledes af samma Direction användas: c) de inom hvarje Församling åtagne och utgående, samt af deras särskilda Fattigvårds-Directioner disponerade Fattighus- Collect- och Arnbösse-medel, samt vanliga Fattig-afgifter vid bröllopp, barndop och begrafningar m. m., tillsammans omkring 22,000 R:dr; och d) Curhus-afgiften af Stadens Innevånare, 4593 R:dr 31 sk. 6 r:st.

15:o I anseende till det förut omnämnda sätt, hvarpå Stadens Skjutsnings-skyldighet fullgöres, är ingen *Skjutshållnings-kostnad* att i Tabellen uppgifva.

16:o Emedan Staden ej eger någon så kallad Stadsjord utom dess område, har Staden ej eller utom samma område någon *väghållning*. Å Stadshagen, som af ålder varit benämd Stadens utjord, men numera, ehuru Tullbommen icke är på Stadens yttersta gränslinea utflyttad, tillhör Kungsholms-malmen och fördenskull blifvit utmärkt med Quarters namn, likasom ock Lägenheterna derstädes äro med Tomt-nummer utmärkta, är väghållningen ännu, i likhet med den på landet, indelad i vissa stycken, som underhållas dels af Staden, dels af de öfriga jordegarna, i förhållande till Tomternas areala vidd. Huru gator och vägar inom Staden för öfrigt underhållas medelst stensättning och grusning, är förut i Berättelsen omförmäldt. Totala kostnaden härtill kan ej bestämmas, och följaktligen är ingen uppgift derå införd i Tabellen.

17:o I Tabellens column för *diverse Onera* äro till årligt belopp efter medeltal för nästförflutna sex år, sammanlagde och beräknade alla sådana, icke i de öfriga columnerna upptagna allmänna utskylder, afgifter och onera af Stadens Innevånare till Eder Kongl. Maj:t och Kronan, Stadens Inrättningar eller andra Verk, om hvilkas belopp någon upplysning kunnat vinnas, nemligen:

Salu-Accis	R:dr	7,500: — —	
Brännvins-Minuterings-afgift		5,799: 28. —	
Mantals-penningar		460: 32. 4.	
		<u> </u>	13,760: 12. 4.
Afgift till Ridderhus-Cassan		417: 40. —	
Dito till Wadstena Krigsmanshus (centonal af Ecclesiastik-Statens Löner)		45: 10. 4.	463: 2. 4.
Gatulykthållnings-kostnad, upptagen, likasom i 1828 års Tabell, till vid pass			20,000: — —
Kostnad för Gatu-renhållning, d:o d:o till omkring			70,000: — —
Afgifter af Territorial-Församlingarnas Innevånare till Kyrko-Cassorna för reparationer å Kyrkorna och Clerociets Boställen m. m., enligt Uppbörds-Commissariernes upp- gifter			11,058: — —
Borgerskapets till Bemedlings-Commissionens disposition ingående ordinarie Contributions-summa, efter afdrag af de 4,489 R:dr 2 sk. 10 r:st., hvilka deraf förut äro i Tabellen utförda såsom Roterings-kostnad			29,471: 37. 2.
			Särskilt

Särskilt uttaxerad bidrag af Borgerskapet till Börs- Bro- och Hamnbyggnads-fonden	8,341: 43. —
Brandvaks-afgift af privata Husegare	9,015: 31. —
samt Inqvarterings-afgift för hus och borgerlig rörelse	32,643: 27. 8.
Tillhopa 194,754 R:dr 9 sk. 6 rst., hvilken Summa Tabellen äfven innehåller.	

Som med denna underdåniga Berättelses afgifvande blifvit något fördröjdt, anser jag mig slutligen böra hos Eder Kongl. Maj:ts i underdånighet anmäla, det orsaken dertill varit, att en längre tid erfordrats, för att af vederbörande Autoriteter, Inrättningar och Corporationer, till ett antal af 2 à 300, införskaffa alla för Berättelsen behöfliga uppgifter och upplysningar, hvilka, detta oaktadt, hvad Undervisnings- Fattigvårds- och Barmhertighets-Inrättningarna här i Staden beträffar, icke erhållits så nöjaktiga, att Berättelsen i dessa delar kunnat gifvas den form och fullständighet, som jag önskat.

Med djupaste undersåtlig vörndnad, trohet och nit framhärdar

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eder Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
undersåte och tjenare,

J. W. SPRENGTPORTEN.

F. EDELSTAM.

Stockholm den 30 December 1833.

Tabellariskt Sammandrag

öfver Inkomst och Utgift i och för Byggnaderna vid Allmänna Arbets- och Corrections-Inrättningarne i Stockholm nedannämnde år.

	<i>Inkomst</i>						<i>Utgift</i>			<i>Anmärknin- gar.</i>		
	Anslag till Byggnaderna vid Norra och Södra Corrections-Inrättningarne.						till Byggnader och Reparationer vid Norra och Södra Corrections-In- rättningarne.					
	af Statsmedel.		af Räntor och afbe- talningar å till byggnaderna an- slagna Capital- fonder *).								Summa.	
År 1827	80,000	—	7,338	3	2	87,338	3	2	94,871	9	8	*) Dessa Capital- Fonder härflyta, dels från behåll- ningar å de anslag Rikets Ständer år 1818 lemnade till Krono- Spinnhu- sets underhåll, dels från år 1825 varande Spinnhu- sets fordringar för förrättade arbe- ten; dels från så- dana der uppkom- na balancer, som till en del blifvit af förra Directio- nen utredde, till en del af nuvaran- de Styrelse, och slutligen från ser- skildte af Kongl. Maj: i Näder an- visade tillgångar.
„ 1828	24,563	—	—	—	—	24,563	—	—	66,085	44	5	
„ 1829	41,547	23	6,000	—	—	47,547	23	9	38,746	14	8	
„ 1830	—	—	16,060	34	4	16,060	34	4	20,418	39	4	
„ 1831	—	—	—	—	—	—	—	—	22,468	7	4	
„ 1832	—	—	—	—	—	—	—	—	13,515	1	7	
Summa	146,110	23	29,398	37	6	175,509	13	3				
Tillskott af upp- komne och blif- vande behållnin- gar å arbets-in- komsten vid Cor- rectionsInrättnin- garne	—	—	—	—	—	80,596	7	9				
Summa	—	—	—	—	—	256,105	21	—	256,105	21	—	

Stockholm och Kongl. Styrelsens öfver Fängelser och Arbets-Inrättningar i Ri-
ket Kammar-Contoir den 25 Maj 1833.

C. W. R A A B.

Tabell

utvisande Allmänna Arbets- och Corrections-Inrättningarnes i Stockholm tillstånd och förhållande i Statistiskt och Oeconomiskt hänseende nedannämnde år.

Norra Inrättningen.

	Personalen per medium.		Inkomst						Utgift						Anmärkningar.								
			Årliga anslag till Underhåll, Administrations-kostnad och Diverse Utgifter.			Brutto-Inkomst af Arbetsrörelsen vid Inrättningen.			För Correctionisternes underhåll, Sjukvård, Administrations- och Bevakningskostnad, ved och lysningsämnen, hyror och arrendeafgift samt diverse utgifter.			Premier för Arbete.											
	af Man-kön.	af Qvin-kön.	af Statsmedel.		af Staden.																		
År 1827 från d. 14 Juli	---	276	4,000	---	2,506	42	7	3,885	30	4	10,392	24	11	16,491	47	11	511	18	9	17,003	18	8	Från och med år 1830 beräknades och utgick anslaget för en bestämmd personal.
„ 1828	---	274	8,000	---	4,225	32	9	11,329	26	3	23,555	11	---	21,315	5	6	1,431	32	2	22,746	37	8	
„ 1829	---	287	8,000	---	5,492	25	---	12,233	12	7	25,725	37	7	23,201	44	7	1,740	4	11	24,942	1	6	
„ 1830	---	290	20,800	---	5,433	37	10	12,835	---	8	39,068	38	6	27,356	27	4	1,786	32	---	29,143	11	4	
„ 1831	---	298	21,115	45	4,316	36	1	13,245	31	2	38,678	16	3	27,853	6	9	1,934	35	1	29,787	41	10	
„ 1832	---	284	21,115	45	5,444	33	7	13,944	44	6	40,505	27	1	24,828	30	6	2,362	---	3	27,190	30	9	
Summa	---	---	83,031	42	27,420	15	10	67,474	1	6	177,926	11	4	141,047	18	7	9,766	27	2	150,813	45	9	
Tillkommer värdet vid 1832 års slut af Inrättningens Husgeråd och Verktyg, samt i Förråden varande Klädersedlar och Materialier	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	5,960	---	---	---	---	---	---	---	---	33,072	13	7	
Öfverskott	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
Summa	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	183,886	11	4	---	---	---	---	---	---	183,886	11	4	

Södra Inrättningen.

	Personalen per medium.		Inkomst						Utgift						Anmärkningar.								
			Årliga Anslag till Underhåll, Administrations-kostnad och Diverse Utgifter.			Brutto-Inkomst af Arbetsrörelsen vid Inrättningen.			För Correctionisternes underhåll, Sjukvård, Administrations- och Bevakningskostnad, ved och lysningsämnen, hyror och arrendeafgift samt diverse utgifter.			Premier för Arbete.											
	af Man-kön.	af Qvin-kön.	af Stats-anslag.		af Staden.																		
År 1827 Första halfåret	190	280	47,500	---	2,947	24	7	4,726	19	6	55,173	44	1	50,303	4	8	1,632	29	2	51,935	33	10	Från och med år 1830 beräknades och utgick anslaget för en bestämmd personal.
Andra Dito	372	---																					
„ 1828	512	---	60,000	---	1,393	16	---	2,031	5	4	63,424	21	4	51,554	12	1	828	18	---	52,382	30	1	
„ 1829	584	---	57,000	---	1,430	22	9	7,488	26	5	65,919	1	2	57,629	19	6	5,837	16	---	63,466	35	6	
„ 1830	623	---	56,447	43	1,412	4	6	11,871	37	7	69,731	37	11	59,010	2	5	10,882	42	---	69,892	44	5	
„ 1831	707	---	76,447	43	1,419	43	9	13,555	17	4	91,423	8	11	71,190	28	3	12,109	46	11	83,300	27	2	
„ 1832	885	---	81,447	43	1,426	11	6	20,667	12	---	103,541	21	4	84,684	10	5	19,628	17	3	104,312	27	8	
Summa	---	---	378,843	35	10,029	29	1	60,340	22	2	449,213	38	5	374,371	29	4	50,919	25	4	425,291	6	8	
Tillkommer värdet vid 1832 års slut af Inrättningens Husgeråd och Verktyg, samt i Förråden varande Klädersedlar och Materialier	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	6,047	25	8	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
Öfverskott	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
Summa	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	455,261	16	5	---	---	---	---	---	---	---	---	---	

Som nybyggnader för Södra Corrections-Inrättningens behof, med innevarande år upphöra, kommer såsom en följd deraf, arbets-premierne derstädes, att från nämnde tid betydligt förminska.

Stockholm och Kongl. Styrelsens öfver Fångelserna och Arbets-Inrättningar i Riket Kammar-Contoir den 25 Maj 1833.